acord preliminar pentru două milioane mărci: dintre aceştia zece procente îi reveneau lui, restul de 1,8 milioane îmi reveneau mie, în schimbul celor douăzeci şi şapte de caiete. Pentru primele şase caiete urma să primesc cîte 40.000 mărci. Am vrut să las uniforma lui Göring şi i-am promis că am să mă mai gîndesc la problema caietelor.

SPIEGEL : Pentru dv. el era cunoscutul reporter de la „Stern", îl cunoşteaţi din scris?

KAJAU : **Nu, dar imediat după prima noastră întîlnire a început să-mi povestească ; despre pe cine cunoaşte el în America Latină, despre fostul general SS Wolff, cîndva adjutantul lui Himmler pe lîngă Hitler, despre contactele sale cu Bormann.**

SPIEGEL : Marele reporter Heidemann a „descoperit" odată, la Göttingen, pe fiul nelegitim al lui Ciu En Lai.

KAJAU : **Mi-a spus acest lucru din prima zi.**

SPIEGEL : Asta a fost încă o născocire de-a lui. Nu vi s-a părut că vă duce cu preşul ?

KAJAU : **Nu, în general nu. Mai ales după ce mi-a spus că a întreţinut relaţii cu fiica lui Göring.**

SPIEGEL : Ce credeţi despre el acum ?

KAJAU : **Că este un intrigant. Mai mult nu pot spune, chiar dacă m-a învinuit că am luat milioanele şi că l-am păcălit. Poate că cei de la „Stern" l-au făcut aşa, poate i-au spus că trebuie să iasă cu o senzaţie. El afirma foarte convins că-l va aduce pe Bormann.**

SPIEGEL : Şi dv. chiar l-aţi luat în serios ? Doar „Stern" îl declarase oficial în decembrie 1972 pe Bormann drept mort. I-au descoperit craniul sub gara din Berlin, l-au măsurat şi au legalizat afacerea.

KAJAU : **Şi cu craniul ăla e-o escrocherie. La 13 mai 1945 Bormann se afla la München. Între timp au apărut o serie de fotografii în care el era înfăţişat în faţa vilei sale din America de Sud. Putea fi uşor identificat după negi. Eu ştiu din surse demne de toată încrederea, că la 13 mai 1945 el se afla la München, chiar dacă se afirmă că el a fost găsit mort, la 30 aprilie sau 1 mai, pe podul Weidendamm.**



SPIEGEL : Adică ce fel de sursă demnă de încredere ?

KAJAU : **O anume soră Pia.**

SPIEGEL : Şi unde trăieşte această soră Pia?

KAJAU : **În Bavaria. Are în jur de nouăzeci... Oh, cred că a murit anul trecut.**

SPIEGEL : Ei, atunci înseamnă că avem ghinion... De cînd ştia Heidemann că scrieţi „jurnalul".

KAJAU : **În mod cert din 1981. Atunci a fost la mine, era vorba despre două cărţi. Cu cărţile era din ce în ce mai greu. Referitor la intrarea Germaniei în război, la declaraţia de război făcută Poloniei, la staţia de emisie de la Lliwice... Nu ştiam exact cum trebuia scris. În subconştientul meu simţeam nevoia să-i spun că „jurnalul" îl scriu chiar eu. Am luat o bucată de hîrtie şi am scris pe ea : cască — manuscrisul lui Hitler. El s-a făcut alb la faţă, s-a ridicat şi a zis : „Asta am şi vrut, Conny."**

SPIEGEL : Dacă ştia cu adevărat că totul va fi scris de dv., atunci trebuie ca el, ca mare reporter ce se afla, avea chef să vi se uite peste umăr.

KAJAU : **Da, avea, dar în faţa lui n-am scris decît scrisori.**

SPIEGEL : „Jurnalul", nu ?

KAJAU : **Nu, însemnările le-am scris în mare taină. El venea, lua caietul şi căta să dispară cît mai repede. Nu controla nici un caiet, se înfuria însă cînd caietul era prea gros.**

SPIEGEL : Este adevărat că cu ocazia celei dea cincizecea aniversări a zilei lui de naştere i-aţi scris lui Heidemann o scrisoare cu scrierea lui Hitler ?

KAJAU : **Da, i-am scris o scrisoare în care îl numeam gauleiter şi guvernator de Hamburg. O are şi acum...**

SPIEGEL : Heidemann afirmă că el a crezut tot timpul că însemnările sînt adevărate.

KAJAU : **Cîtă naivitate...**

SPIEGEL : Cum v-aţi explicat graba cu care Heidemann venea după noi şi noi caiete ?

KAJAU : **Credeam că Bormann stă pe undeva prin Elveţia şi are nevoie de caiete. Heidemann spunea că întreaga poveste este finanţată de un industriaş elveţian, care îl plăteşte şi pe apărătorul lui Barbie.**

SPIEGEL : Bine, dar dv., ştiaţi că Heidemann este de la „Stern" ? Chiar nu v-a dat prin cap că „jurnalul" va fi valorificat prin această revistă ?

KAJAU : **N-am crezut că „Stern" îmi va da măcar o marcă pentru el...**

SPIEGEL : Personal, cît aţi primit, în total, pentru „Jurnal" ?

KAJAU : **Aproximativ 1,1 milioane mărci.**

SPIEGEL : Dacă v-aţi scrie singur sentinţa, ce pedeapsă v-aţi da ?

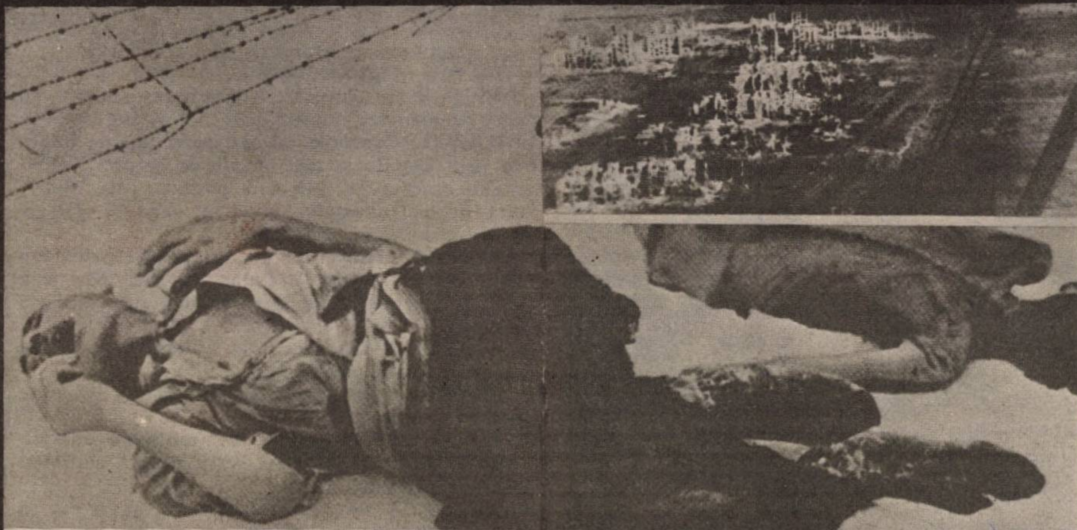
KAJAU : **E clar, am falsificat, în acest caz să zicem şase luni cu condiţii.**

SPIEGEL : Vă sînteţi un judecător cam blînd. Dar lui Heidemann cît i-aţi da ?

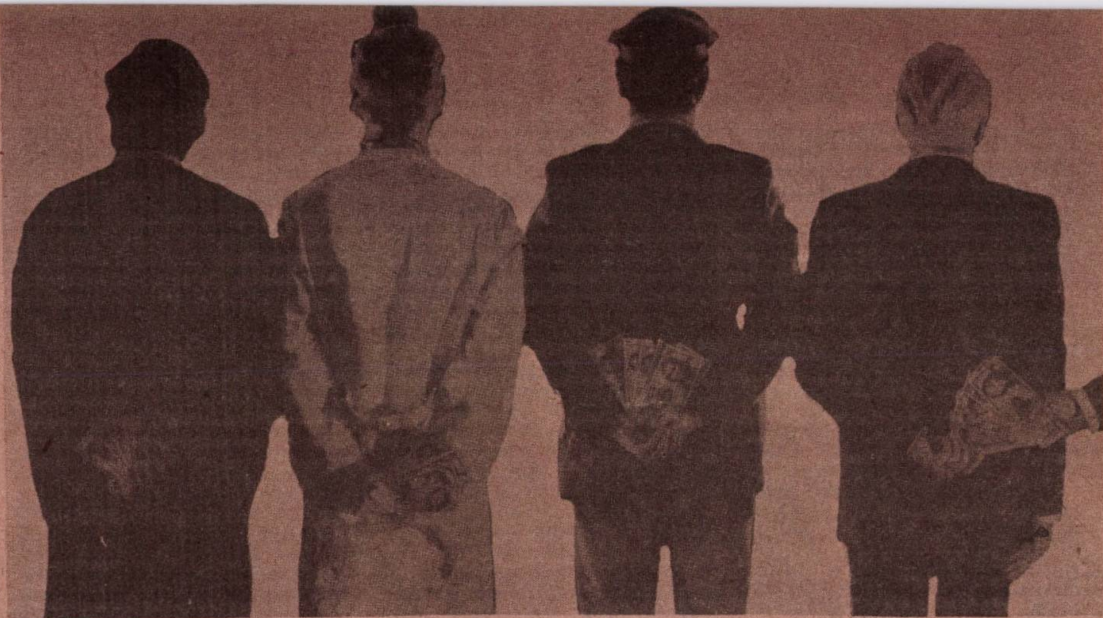
KAJAU : **N-aş vrea să mă pronunţ, dar pentru prostia lui i-aş da doi ani.**

SPIEGEL : Vă mulţumesc pentru convorbire.

Desigur că afacerea jurnalului lui Hitler este pasionantă în sine ca orice afacere senzațională. Cineva falsifică știind bine ce face pentru că se așteaptă ca marfa falsificată să aibă căutare. În istoria picturii moderne a existat o adevărată industrie de falsuri, care probabil că își continuă și acum acțiunea de substituire. Tablouri celebre au fost copiate în condițiile de epocă pentru a nu da de bănuit specialiștilor. Adică întreprinzătorii aveau în vedere totul: vechimea pînzei, a cleiului, a vopselelor etc. Falsurile din domeniul artei plastice s-au datorat unei înalte școli de măsluire. Supuse expertizei, multe din ele n-au putut fi dovedite ca false, deși se știa sigur că sînt false! Nu aceasta a fost calificarea autorului ad-hoc al jurnalului scris pe seama fostului dictator al Germaniei. Kajau s-a mulțumit să copieze modificînd ușor o carte destul de cunoscută, fără să se pregătească cu adevărat în materie istorică. Cît despre vechimea hîrtiei, a cleiului și celelalte, falsificatorul jurnalului a procedat falimentar. Atît de falimentar, încît te întrebi de ce a făcut-o. Pentru a nu mai vorbi de eroarea grosolană a confundării literei A cu F din scrierea gotică. Dincolo de afacerea comercială se află însă cea politică. Kajau era un mare amator de nazism. Cultiva cu predilecție rămășițele celui de al treilea Reich. S-a împrietenit cu deliberare cu fostul șofer al lui Hitler. Această curiozitate n-avea în ea nimic științific. Viitorul autor al jurnalului improvizat nu se documenta cu detașare, el era un simpatizant al lui Hitler și al hitlerismului. Faptul că umbla la atîția ani după război în uniformă de S.S. spune mult. Nici redactorul de la „Stern" n-a acționat inocent. El știa că acest jurnal este inautentic. A comandat cu bună știință părți din el, pe care autorul lui de ocazie le scăpase din vedere. A investit o sumă considerabilă în el, implicînd redacția. Redactorul în cauză este și el un neonazist. Și nu poate fi scoasă din cauză nici redacția care s-a grăbit să publice un jurnal de răsunet fără a face nici cea mai mică expertiză științifică manuscrisului. Apariția jurnalului celui mai negru dictator din ultimele sute de ani cerea mai multă atenție. Revista s-a dovedit grăbită să participe la reabilitarea lui Hitler. Afacerea jurnalului nu este întîmplătoare și nici nevinovată. A acționat cu rea conștiință atît falsificatorul jurnalului, cît și redactorul, care a tîrît după sine o redacție atît de prestigioasă ca a „Stern"-ului. Toate acestea spun că neofascismul este o realitate și un pericol adevărat. Obstinația cu care s-a construit acest castel de nisip, deși se știa că la primul bobîrnac se va dărîma, ne arată că s-a dorit scandalul în acest caz, în jurul numelui hulit pe drept cuvînt de întreaga omenire, că s-a intenționat o reabilitare a sinistrului personaj și a direcției lui politice. Ce dacă totul nu ține decît cîteva săptămîni? Dar în aceste săptămîni se vorbește despre o temă care altfel murea de la sine. Afacerea pseudo-jurnalului lui Hitler nu este numai o afacere comercială, ci și una politică. Ea dezvăluie opțiuni actuale importante la nivel de mass media și vorbește de la sine despre pericolul neofascismului. Jurnalul este fals, dar faptul că a fost posibilă difuzarea lui fie și la proporțiile incipiente cunoscute ne arată că hitlerismul mai este încă o marfă importantă pentru unii.



Imagini de apocalips ale «civilizației» naziste. Anii de coșmar ai celui de-al doilea război mondial au adus nemaicunoscute distrugeri și suferințe. Cîteva milioane de vieți omenești au fost curmate, zeci de mii de localități au fost transformate în ruine, unele au fost rase pur și simplu de pe suprafața pămîntului. Sute de mii de oameni au fost exterminați în lagărele morții de la Auschwitz, Maidanek, Dachau, Buchenwald, Sachsenhausen. Istoria nu a mai consemnat o asemenea sălbatică distrugere ridicată la rang de politică de stat.



DOSARELE INLOCUIESC DEMODATUL PISTOL

URMĂRIRE FĂRĂ FOCURI DE ARMĂ «Scandalul FLICK» RĂMÎNE PE ROL...

O intimplare ca multe altele



Totul a început de la faptul că Peter Müllenbach își voia banii înapoi. La urma urmelor, o sută zece mii de mărci nu reprezintă un flecuștet nici măcar pentru directorul comercial al unei întreprinderi prospere. Pe Müllenbach îl supăra mai ales faptul că tocmai el, om de afaceri versat în probleme financiare, intrase într-o asemenea poveste.

Müllenbach, om în vîrstă, cu tîmplele albite, în al cărui birou de pe strada Argeland la numărul 173, din Bonn, atîrna fotografia lui Konrad Adenauer, era de părere că investise banii într-un mod foarte convenabil. Insul respectiv, după cum aflase el mai tîrziu, unul Feuer pe

nume, căruia îi încredințase cele 110 000 mărci, avusese pînă atunci mari succese în vînzarea acțiunilor IOS. Unui profesionist ca el — și-a zis Müllenbach — îi pot încredința banii în cele mai bune condițiuni.

Iar cum ia banii de unde nu-i. Müllenbach era însă convins că pricina pierderii banilor nu o reprezenta doar ghinionul. El presupunea mai degrabă că Feuer nu investise banii în nimic. În această situație, Müllenbach s-a adresat procuraturii acuzîndu-l pe Feuer de escrocherie.

Întîmplarea aceasta cu escrocul și comerciantul — care se joacă de mii de ori pe zi în Republica Federală, ca și în alte țări din lume — s-ar fi stins în liniște. Feuer ar fi primit cîteva luni, iar Müllenbach, cu puțin noroc, și-ar fi primit banii înapoi. Iar gazetele locale ar fi inserat o notiță. Poate nici atît...

În realitate totul s-a desfășurat altfel, așa încît ticăloșia lui Feuer s-a transformat într-un scandal politic cu S mare la sfîrșitul anilor '70 și începutul anilor '80.

Într-o zi din iarna anului 1975, pe coridorul clădirii tribunalului, procurorul îl luă la o parte pe unul din prietenii săi de cărți. Acesta era cercetător în materie de delicte legate de succesiuni din Sankt Augustin, o periferie a Bonnului. Îi explică foarte pe scurt cazul lui Müllenbach și Feuer, după care adăugă că un lucru nu îi este limpede : de unde avea Müllenbach cele 110 000 mărci și dacă ele erau cumva moștenite. Dacă cercetătorul poate analiza acest caz, să-l informeze și pe el...

Pentru Klaus Forster, șeful percepției din Sankt Augustin, dosarul Müllenbach, care, așa cum îi fusese promis, ajunsese peste cîteva zile pe biroul lui, însemna doar o muncă de rutină. Unor atari cazuri — care sînt identice cu cele de prin alte părți de lume — cel mai bine le-ar sta în arhive : bine legate și cu ștampila „rezolvat".

Inspectorul șef fiscal Dieter Frohn și consilierul fiscal Heinz Bucholz, cărora Forster le dăduse dosarul spre rezolvare, au făcut la început numai ce era absolut necesar. Cazul Müllenbach a fost înregistrat la numărul S 1603 B-66/75.

În legătură cu pașii care urmau să fie întreprinși, funcționarii s-au înțeles repede ca întreaga poveste să fie rezolvată telefonic : au hotărît că îi vor telefona lui Müllenbach, rugîndu-l să le explice originea celor 110 000 mărci...

Dar de ce este domnul Peter Müllenbach atît de încurcat cînd oficiul fiscal a început pe nepusă masă să se intereseze de zecile lui de mii pierdute ? În orice caz, telefonul lor trebuia să-l surprindă. În locul unei explicații simple, managerul surprins a răspuns foarte încurcat : cum că banii n-ar fi ai lui, că în realitate ei aparțin unui cunoscut, care i-a încredințat spre păstrare.

Revizorilor, care pînă atunci se ocupaseră de această problemă cu rutina obișnuită, li se păru ciudată explicația lui. La o analiză mai atentă ieși la iveală faptul că fatalul cunoscut al lui Müllenbach nu știa nimic de banii pe care i-i încredințase spre păstrare... În această situație, experții fiscali s-au îngrijit să obțină din partea primei instanțe judecătorești din Bonn autorizația de percheziționare a locuinței lui Müllenbach pentru a putea elucida enigma celor 110 000 mărci.

Și cu aceasta, luna octombrie a anului 1975 era terminată...

O afacere unică în analele procuraturii federale



u urmat alte cîteva săptămîni, mai bine zis pînă pe la sfîrșitul lui noiembrie, pînă cînd inspectorul șef Frohn și consilierul fiscal Bucholz să ia loc în mașină pentru a-i face lui Müllenbach inopinata vizită. Experții fiscali nici idee nu aveau ce peste li se prinsese în plasă, de aceea crezură că au suficient timp.

La Societatea „Union-Betriebs-GmbH", al cărui șef comercial era Müllenbach, colegii lor de la revizie tocmai controlaseră cărțile de cont. Dar pentru că revizorii cărților de cont trebuie să-i informeze pe experții fiscali despre locul unde ar trebui efectuat controlul, funcționarii de la Sankt Augustin și-au amînat acțiunea pentru a nu lăsa să se înțeleagă că colegii le-ar fi atras atenția în acest sens.

Discreția era recomandată și pentru faptul că firma lui Müllenbach aparține CDU, Müllenbach este omul acestui partid și este decorat cu „Ordinul pentru merite" — care va să zică un om demn de tot respectul, care le-ar putea face mari neplăceri...

La 20 noiembrie Frohn și Bucholz s-au pus în sfîrșit pe treabă, percheziționînd atît locuința lui Müllenbach, cît și biroul acestuia de pe strada Argeland. De pe o etajeră din birou, unul dintre ei scoase un biblioraft cu inițialele „EU".

Inconștient, dar instinctiv, el ajunsese în felul acesta la pradă. Sub forma unei „descoperiri întîmplătoare" din toamna tîrzie a anului 1975, expertul prinsese firul unei afaceri politice și economice criminale, cum nu a mai existat alta în istoria Republicii Federale. Pe baza descoperirii din biroul lui Müllenbach au fost pornite mai mult de o sută de acțiuni de cercetare împotriva unor oameni cu funcții importante de conducere în activitatea economică și de partid, a unor miniștri etc., din care s-a născut, în cele din urmă, „scandalul Flick". O afacere necunoscută pînă acum, ca amploare, în analele procuraturii federale.

Experților li s-a părut suspect faptul că Müllenbach era din cale-afară de enervat. Nervos la culme, el a început să le explice celor doi cum că în biblioraft se găsesc numai buletine oficiale. După ce însă experții au terminat de răsfoit dosarele, el i-a amenințat, așa cum amenință cei aflați la înghesuială, dar mai ales cei sus-puși aflați la înghesuială, că o să vorbească el cu șeful lor și o să vadă ei...

A doua zi dimineața pe la șapte și jumătate, cînd Klaus Forster intră în biroul său, se trezi așteptat de colegii Frohn și Bucholz. Cu o mîndrie potolită cei doi îi prezentară superiorului prada capturată în ziua precedentă. De cum citi dosarul, Forster și-a dat seama, cum avea să spună mai tîrziu, că „am nimerit în plin !"

După cum reiese din documente, de mai mulți ani CDU își procură bani pe căi ilegale. Unul dintre inițiatorii acestei căi ilegale poate fi socotit fostul trezorier al CDU, Kurt Schmucher, care, aflîndu-se între anii 1963—66 în funcția de ministru al economiei, la Bonn, jurase să slujească poporul german. Acum, după ce experții fiscali au dat la iveală, printr-o

întîmplare norocoasă, aceste documente, lui Forster şi colegilor lui le-a fost foarte clar că răspunderea pentru aceste afaceri necinstite o poartă şi Walther Leisler Kiep, trezorier al CDU, devenit la scurt timp după aceea ministru de finanţe în Saxonia Inferioară.

Expertizele — simple hîrtii?



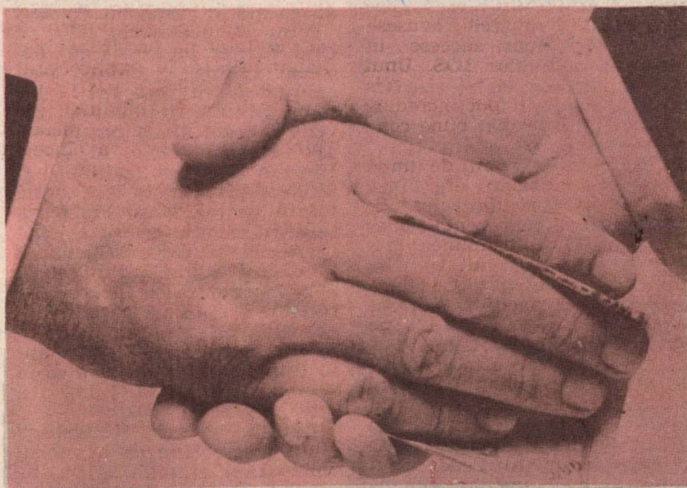
urioşii funcţionari din Sankt Augustin au putut astfel reconstitui punct cu punct sursa veniturilor financiare ale creştin-democraţilor.

Venitul principal al acestei aducţiuni de bani era instalat în Lichtenstein. Iniţialele de pe biblioraftul găsit în biroul lui Müllenbach însemna prescurtarea de la „Institutul european al antreprenorilor". Sediul lui se afla în capitala statului Lichtenstein, Vaduz, pe strada Aus la numărul 42. Din consiliul de administraţie fac parte printre alţii Emanuel, prinţ de Lichtenstein, dar şi Franz Gestohl, consulul Republicii Salvador. În documentele acestui institut Müllenbach apare ca „garant solidar", al firmei, adică într-o funcţie de care Forster nu auzise în viaţa lui.

Din biblioraft reieşea foarte clar natura activităţilor economice ale acestei firme aparte. „EU" a trimis la zeci de firme vestgermane note de plată pentru expertize şi consilieri — numai între anii 1972—74 a cîştigat 1,8 milioane mărci — iar banii erau trimişi înapoi în contul CDU.

Specialistului în probleme fiscale care era Forster, sensul acestei afaceri i-a fost limpede chiar de la început. În realitate expertizele nu erau nici un fel de expertize ci pur şi simplu nişte hîrtii tipărite, întreaga afacere nefiind altceva decît un mod mascat de finanţare a partidului, un mod de eludare a legii privind partidele politice.

Acest procedeu avea un scop foarte clar: firmele respective scădeau cheltuielile pentru expertize din cîştigurile lor şi deci şi din veniturile impozabile. Altfel spus, cetăţenii Republicii Federale umpleau trezoreria CDU fără ca măcar să ştie! În afară de aceasta, firma din Lichtenstein apăra „pudoarea" firmelor respective şi ajuta la eludarea paragrafului 25 din Legea partidelor politice, care precizează că donaţiile făcute partidului, care depăşesc suma de 25 000 mărci, trebuie să fie făcute publice, inclusiv numele şi adresa donatorului.



Care apărător al legii ar putea dovedi acum că sutele de mii de mărci care curgeau în continuu din Vaduz spre firma creştin-democrată a lui Müllenbach au fost în realitate donaţii făcute partidului?

Cu cît Forster studia mai asiduu documentele, cu atît înţelegea mai bine iritarea lui Müllenbach: pe lista a aproximativ 140 donatori figura crema economiei germane. Dacă cărţile de cont erau bine ţinute — iar în această privinţă nu există îndoieli, din moment ce a fost găsit şi numele cunoscutului revizor economic dr. Wilhelm Hintzen în funcţia de consilier al „EU" — atunci firme ca „Mannesmann", „Siemens", „Volkswagen" şi „Karstadt" îşi ascundeau veniturile impozabile...

Aşadar, filialele firmelor „Babcock", „Castrol" şi „Olivetti" din R.F.G. au plătit CDU la fel ca fabricantul de bere din Dortmund. Începînd cu firma „Barmenia" şi terminînd cu firma „Demag", de la firma „Edeka" pînă la „Frankfurter Allgemeine Zeitung", de la firma „Interlunke" pînă la Ernst Leitz şi producătorul de lichior pentru stomac, nici una nu se poate lăuda cu nişte afaceri corecte.

În documente este indicat cu multă grijă cîte mii de întreprinderi au dat bani pentru pretinse expertize. Firma „Melitta" din Minden a plătit pentru o expertiză a „problematicii muncitorilor străini care lucrează în R.F. Germania", suma de 25 000 mărci. Wilhelm Karman, constructor de caroserii din Osnabruck, a plătit pentru o expertiză asemănătoare 20 000 mărci, iar constructorul Heinz Mosch din Wiesbaden aproape 8 000 mărci. Pentru o expertiză privind „efectul culorilor", fabrica de ţigări „BAT" (HB) din Hamubrg a plătit 30 000 mărci, iar firma pentru confecţii „Hettlage" din München 20 000 mărci.

Firma producătoare de pastă dentară „Blendax" a cerut informaţii privitoare la străini şi a plătit 20 000 mărci pentru aceasta. 30 000 mărci a plătit pentru expertiza referitoare la efectul culorilor şi, în plus, 12 000 mărci pentru o „expertiză exclusivă, în probleme de coordonare".

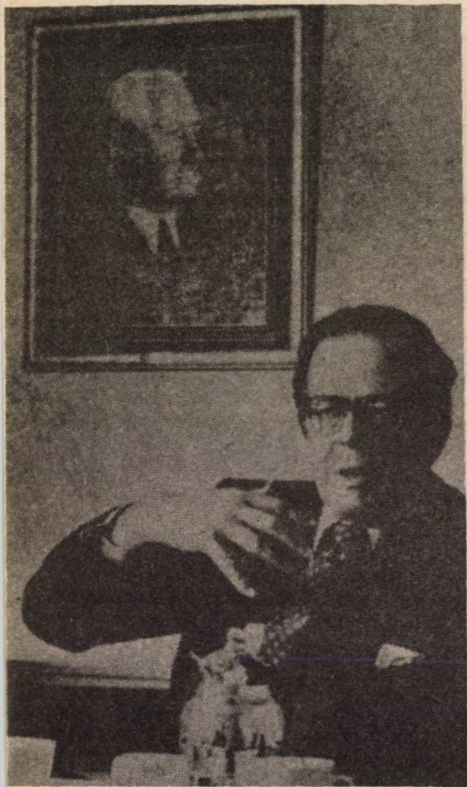
În cele din urmă Forster şi colegii lui au doscoperit şi scrisori, care au dat în vileag escrocheria cu expertizele.

„Cel mai bine e să fie prinşi de chică"



aţă de riscurile pe care le ridicau actele scrise, Müllenbach s-a întrebat: oare expertizele pot fi numai scrise? Nu-i deajuns dacă sînt făcute numai verbal?

Nota de plată trimisă firmei „Daimler Benz" suna astfel: „Specialiştii noştri au găsit rezolvări la cîteva dintre



problemele lucrătorilor dv. Onorariul convenit se ridică la 50 000 mărci". O notă de plată asemănătoare a primit și firma „Poggenpohl" din Vaduz : „La comanda dv. vă putem oferi consultații referitoare la evoluția ustensilelor de bucătărie în Europa de Sud în următorii cinci ani".

Diferența dintre o mare firmă producătoare de automobile și o firmă relativ mică, cum este cea care produce ustensile de bucătărie, constă în lipsa unui zero. „Pentru această consultație solicităm, așa cum a fost convenit, suma de 5 000 mărci"...

Forster a închis biblioraftul, și-a scos ochelarii pe care și-i punea totdeauna cînd avea ceva de citit, după care a respirat adînc. Nu se îndoia cîtuși de puțin că și cu o mică parte din cele 110 000 mărci va ieși un caz senzațional. În astfel de cazuri — și-a zis Forster — cel mai bun lucru este ca cei în cauză să fie prinși de chică. Puse deci mîna pe telefon și-l sună pe Müllenbach. S-au înțeles să trateze totul cu calm. Întrucît azi e vineri, căzură amîndoi de acord să se întîlnească luni dimineață în biroul lui Forster.

Luni 24 noiembrie 1975 pe cînd Forster împreună cu doi colegi aștepta în birou, s-au anunțat patru persoane : juristul Schulte-Beckhausen, revizorul economic și consilierul, în același timp, al „EU", Hintzen, încă un consilier, și Müllenbach. Acesta din urmă foarte nervos. Cînd Forster a încercat să afle ce rol a jucat „garantul solidar" Müllenbach în cadrul firmei din Vaduz, el a început să se încurce. La început a spus că garanta legalitatea afacerilor, apoi că este „conducătorul adevărat al întreprinderii", pentru ca în cele din urmă să spună că este „organ de control".

Consilierii lui Müllenbach știau foarte bine că în focul cercetărilor situația se va înrăutăți. De aceea au cerut o pauză pentru gîndire, după care s-au reunit din nou. Mai puțin Müllenbach. Abia acum se trece la obiect...

Pe nenorocitul de Müllenbach poate să-l ia dracu'



roxima ședință a fost fixată pentru ziua următoare. Între timp rețelele creștin-democraților se încing, Müllenbach și consilierii săi anunțînd catastrofa încă în cursul week-endului. Uwe Luthje, împuternicitul principal al trezorierului partidului, Wilhelm Leisler Kiep, a început să desfășoare o activitate febrilă și încă înaintea întîlnirii de marți cu Forster și oamenii lui, a pus la cale cu grupul lui Müllenbach, strategia viitoare a obsedantei afaceri.

Este cooptat un om nou : Gunther Felix din Köln, un șarlatan, pentru a cărui influență în viața politică și economică titlul de „jurist fiscal" îi onorează în mică măsură figura.

Marți dimineața cînd Forster s-a prezentat, la ora stabilită, la întîlnirea cu juristul lui Müllenbach, Schulte-Beckhausen, Gunther Felix a preluat conducerea, lucru petrecut apoi și în lunile următoare. „Juristul fiscal" lucrase și în timpul week-end-ului, fapt care i-a permis să scoată din mapă cinci file de hîrtie. Rostul acestora ? Eliminarea părții de vină a donatorilor !

Pe nenorocitul de Müllenbach poate să-l ia dracu'.

Pentru că în legătură cu veniturile impozabile ale firmelor nu firma trebuie să tacă, ci totdeauna o persoană anume, adică directorul sau un membru al consiliului de administrație, revizorii au fost nevoiți să cerceteze mai mult de o sută de firme de-a lungul și de-a latul întregii țări. Iar pentru a putea duce în mod concret cercetările ei aveau nevoie de numele celor care figurau pe viramentul sau cecul adresat firmei mascate din Vaduz.

Coșmarul nopților emisarilor CDU trebuie că a fost faptul că revizorii vor căuta în cărțile de cont ale celor mai mari întreprinderi industriale din țară, de la care partidul dorea să primească în continuare donații. Și toate astea din pricina afacerii personale a unuia din cadrul CDU...

Un singur lucru era de făcut : să fie oprit controlul fiscal încă mai înainte să iasă la iveală o nouă belea. Iar pîrghiile care să acționeze frînele nu puteau fi manevrate decît din posturile de sus... Dar asta cere timp.

Între timp Forster îl anunță telefonic pe șeful său din Köln despre descoperirea din Argeland. In ziua de 3 decembrie el pleacă la Köln pentru a preda un proces verbal și pentru a se sfătui asupra căii de urmat în viitor.

Șeful superior al lui Forster, președintele direcțiunii financiare, Hermann Merssmann, nu manifestă, spre mirarea lui Forster, nici un fel de entuziasm. Dimpotrivă, îl sfătuiește să nu întreprindă nimic.

Ce se întîmplase ? Făcuseră cumva experții fiscali la Bonn vreun pas greșit ? Își depășiseră cumva competențele ? Nu rămînea decît o explicație : cazul era „politic"...

Bine, dar asta nu apare în nici o lege, în nici o instrucțiune... Da, dar de acum încolo asta va plana asupra întregului caz ca o boală enigmatică.

Abia mai tîrziu și-a dat seama Forster că Felix și Luthje au început să agite nivelele politice superioare. La ministerul de finanțe din Düsseldorf, de care ținea direcțiunea financiară, ei au luat legătura cu Ernst Spindler, colaborator al ministrului și cel mai înalt factor în materie de fisc. Între timp, ministrul de finanțe Friedrich Halstenberg aflase de întreaga poveste.

Împreună cu ministrul, toată lumea căuta calea prin care „cazul EU“ putea fi stins cit mai repede. Ministrul s-a întîlnit cu trezorierul CDU, Kiep, și s-au înțeles că creștin-democrații au timp pînă la 24 ianuarie anul viitor să stingă toată povestea lansată de Forster.

Gertrude Rech își oferă serviciile



În ziua de 30 septembrie 1980 orele 16,00 telefonul din biroul consilierului fiscal și revizor economic Friedhelm Rentrop sună prelung. La celălalt capăt al firului era o femeie. Își spuse numele, iar secretara, înțelegînd despre ce este vorba, făcu de îndată legătura.

Femeia care sunase se numea Gertrude Rech și lucrase ani mulți în calitate de colaboratoare a trezorierului FDP pentru Renania de Nord — Westfalia, Hans Gattermann. Femeia trecu repede la subiect. În cîteva minute ea îi explică lui Rentrop că se apropie termenul pe care i l-au fixat cei de la CDU referitor la acceptarea tentantei lor „oferte“. Dacă domnul Gattermann nu este în stare să o ajute la ananghie, ea se vede nevoită să accepte „oferta“ CDU...

Și îi spuse liber-democratului Rentrop și în ce constă „oferta“. CDU îi promisese Gertrudei Rech că-i „va asigura viitorul din punct de vedere material, o va scuti de datoriile la fisc și o va elibera de eventualele pedepse datorate eludării fiscului“.

Se-nțelege că atîta bunătate nu era oferită pe degeaba. Conform declarației lui Rentrop, CDU îi cerea Gertrudei Rech în contrapartidă să „informeze despre activitatea ei în calitate de colaboratoare a deputatului FDP în parlamentul federal, domnul Gattermann.“

Discuția aceasta telefonică avea loc cu numai cinci zile înaintea alegerilor pentru parlamentul federal, iar Friedhelm Rentrop, care candida pentru FDP, a înțeles repede ce ar însemna aceasta pentru partidul său. Trebuia deci tratat.

Gertrude Rech, împotriva



căreia era emis mandat de arestare datorită delictelor fiscale, era cunoscătoare perfectă a tranzacțiilor financiare dintre Gattermann și predecesorul său Otto conte de Lambsdorff... La Bonn, oricine avea nevoie de sprijin politic pentru a putea cîștiga mai bine și era apoi recunoscător FDP nimerea la Gertrude la adresa cea mai bună. Gerhard Georg Mertins din Bonn, martor în procesul Gertrudei, a declarat: „Este cea mai veche secretară a diferiților deputați din partea FDP, ea a trecut alături de ei prin toate furtunile...“

Gertrude Rech este cunoscută la toate ministerele de la Bonn. Ea se îngrijea de locuințe pentru oamenii din NATO, precum și de licențe pentru exportul de arme. În contrapartidă ea primea cecuri și legături de bancnote pentru FDP. Uneori 15 000 mărci, alteori 20 000, dar și cîte 100 000 de mărci. Banii îi depunea pe carnete de cec în contul său fără însă să-i declare la fisc.

În anul 1980, însă, toate acestea au ieșit la suprafață.

Cu ocazia controlului efectuat la o întreprindere din Frankfurt, experți fiscali au constatat că o anume doamnă din Euskirchen, Rech pe nume, primise de la antreprenorul Wilhelm Herr o sumă formată din șase cifre, reprezentînd onorariul ei pentru merite politice. Mai exact, suma era de 360 822 mărci pentru „ajutorul acordat la încheierea tranzacției.“

Din răspunsul la scrisoarea adresată oficiului fiscal din Euskirchen reieșea că acest venit nu apărea în declarațiile de venituri ale doamnei Rech. Consilierul fiscal al doamnei Gertrude Rech a declarat că mandatara lui a considerat că această sumă nu este impozabilă...

În această situație totul trebuia cercetat la fața locului, la locuința Gertrudei Rech din Euskirchen de pe strada Reinhold 17. De problemă au început să se ocupe, la 25 august 1980, procurorul Pohl și experții fiscali Thomas și Frohm din Sankt Augustin. Ei erau înarmați cu extrase de cont, adrese și scrisori etc. din care se putea vedea cit de rentabilă era activitatea misitei FDP.

Este percheziționată și cea de a doua locuință a Gertrudei, cea din Bonn, precum și banca din Euskirchen, dar este găsit un singur document demonstrînd legătura ei cu comerciantul de arme Mertins. „Firma Merez din Bonn oferă trei procente pentru reușita intermedierii comerțului cu o țară africană“...

Sumă care i-a revenit Gertrudei Rech, bineînțeles.

Întîi mărturisirea, apoi banii...



Numele oamenilor politici care apar în declarațiile doamnei Gertrude Rech trezesc curiozitatea experților. Numai că datele furnizate de Gertrude sînt destul de ambigui.

Experţii sînt însă mulţumiţi cu datele obţinute, convinşi fiind că ele îi vor ajuta să facă un pas substanţial înainte în cercetări.

Îndată ce trezorierul Gattermann află despre cercetările întreprinse împotriva Gertrudei, vrea să scape de ea, de secretara cu care colaborase atît de bine pînă atunci. Şi cît mai repede. Comite însă o greşeală capitală atunci cînd o anunţă că contractul de muncă, valabil pînă la sfîrşitul anului, nu mai este valabil !

Şi iat-o pe Gertrude Rech făr ocupaţie şi, in plus, şi cu 300 000 mărci datorie la fisc. Situaţie în care nu avea de ales : a trecut la adversari. La CDU, adică.

Acesta este momentul în care intervine pe fir binecunoscutul nostru avocat Gunther Felix, din Köln. Luă legătura cu Gertrude Rech, îi spuse că auzise ceva de necazurile ei, că ar vrea să o ajute în vreun fel... Dar să aibă puţintică răbdare...

În cadrul unei discuţii maraton de peste patru ore, desfăşurată în prezenţa Gertrudei, reprezentanţii CDU au ajuns la concluzia : mărturisirea apoi banii...

Cu alte cuvinte, Gertrude Rech va depune în faţa notarului mărturie despre afacerile celor din FDP şi va primi în schimb banii de care avea nevoie pentru a-şi plăti datoriile la fisc. Drept pentru care au semnat şi un act.

La scurt timp după aceasta, Gertrude Rech fondează împreună cu Gunther Felix „Societatea pentru relaţii economice cu garanţii limitate". Capitalul iniţial : 50 000 mărci. Gertrude devine directoarea noii instituţii.

Tot ce declarase Gertrude Rech în faţa notarului Raimar Hoffken din Bonn referitor la afacerile financiare ale liberalilor a fost trimis a doua zi, sub formă de plîngere penală, procuraturii de stat din Bonn.

Gertrude primise în două rînduri, la 9 august 1978 şi la 13 septembrie 1979 de la firma „United Ordnance Procurement S.A." (UOP), cîte un cec în valoare de cîte 50 000 mărci depuse la Banca locală. Acţionarul majoritar al acestei firme, cu sediul în Luxemburg, era familia negustorului de arme Mertins, prietenul aflat la ananghie.

În anul 1976 Mertins încercase zadarnic de cîteva ori, să obţină de la Ministerul Afacerilor Externe şi de la Ministerul Econmiei acordul pentru o afacere de 500 milioane mărci, care urma să fie realizată de firma „Reinmetall" din Düsseldorf. Arabia Saudită dorea să cumpere de la această firmă o fabrică completă pentru fabricarea mitralierelor. Conducerile celor două ministere — Hans Dietrich Gencher la externe şi Hans Friederich la economie, ambii FDP — nu au autorizat însă tranzacţia.

La sfîrşitul anului 1976 şi începutul lui 1977 reprezentanţi ai firmei „United Ordnance Procurement" au reuşit să intre în legătură cu Gertrude Rech, cunoscută în calitatea ei de secretară-asistentă a deputatului FDP Gattermann, pentru relaţiile sale cu oamenii politici de la Bonn. În cazul în care doamna Gertrude Rech va reuşi să obţină aprobarea cerută de Mertene, ea va primi odată 100 000 mărci, iar altă dată 200 000 mărci.

După propria mărturisire, Gertrude urma ca din primii 100 000 mărci să dea 50 000 mărci lui Josef Ertl, ministrul agriculturii (FDP), 25 000 mărci lui Gattermann, iar restul de 25 000 să şi-i oprească pentru ea.

Toate astea au fost notate de notarul Hoffken, ba el a notat şi că Ertl a primit banii, ceea ce Gertrude nu spusese...

Numai că zisele doamnei Gertrude Rech nu pot sluji la nimic. Lipsesc dovezile. Iar fără dovezi procuratura nu poate mişca nici un deget. Dezvăluizirile Gertrudei rămîn „inventate şi scornite". Dar ele îl enervează la culme pe domnul Ertl care face pe loc o plîngere penală.

Gertrude vrea să moară...



acă n-ar fi existat Gertrude Rech, procuratura din Bonn nu ar fi ajuns atît de departe pe cît a ajuns. Iar şi dacă nu ar fi fost procurorul Theodor Bosche mai mult ca sigur că Gertrude n-ar mai fi fost de mult in viaţă.

Vineri 19 decembrie 1980 d's de dimineaţă, procurorul Bosche se afla în faţa locuinţei doamnei Rech. De mai bine de patru luni poliţia criminală şi experţii fiscali o interoghează pe doamna Rech. Procurorul venise acum pentru a doua oară să percheziţioneze casa Gertrudei. Femeia simte că nu mai poate suporta.

De data aceasta procurorul venise cu autorizaţie de percheziţie emisă de judecătoria din Bonn. Dar, cu toate acestea, Gertrude nici nu mai vrea să audă de aşa ceva. Ea se întoarce în dormitor şi se duce direct la toaletă de unde ia un carneţel cu coperţi maronii. Telefonează imediat avocatului său Martin Fink, dar acesta nu avea timp, el trebuia să discute cu procurorul. Recomandă să fie chemat medicul de casă la clientei sale.

Gertrude se aşează pe scaun şi începu să plîngă în linişte, după cum se putea citi în procesul verbal aflat la poliţie. Toate încercările doamnei Konig, comisar şef de poliţie, de a o calma au rămas fără rezultat.

Doamna Rech — mama a şapte copii — avea nervii întinşi la maximum. Se ridică de pe scaunul pe care şezuse şi se duse la toaletă unde înghiţi un pumn de somnifere. Comisarul şef Konig, care auzise prin uşă fîşîit de hîrtie şi folie de aluminiu îl consultă pe procuror. Ca urmare, doamna Konig chemă de urgenţă ambulanţa de prim ajutor.

Gertrude îl mai cheamă odată pe Martin Fink, dar nu reuşeşte să vorbească decît cu un colaborator al acestuia : „Aveţi-mi grijă de copii... Rezolvaţi problemele mele şi vorbiţi cu doctorul F".

Atît, doctorul F.

Cînd o sună pe fiica sa Uschi, Gertrude plîngea de-a binelea : „Nu mai vreau să trăiesc, nu mai rezist. Sînt nenorocul vostru..."

Trei minute mai tîrziu îşi făcut apariţia şi maşina salvării. Doamna Rech refuză însă să meargă la spital : „Eu nu părăsesc această casă..."

Medicul de casă, doctorul de pe ambulanţă, procurorul, comisarul de poliţie doamna Konig, doi poliţişti încearcă să o convingă pe doamna Rech. Zadarnic. În cele din urmă cei doi poliţişti o iau de pe scaunul ei de la birou, o aşează pe targă şi o duc...

Gertrude Rech se află în „stare proastă fizică şi psihică... din cauza unei catastrofe existenţiale", avea să spună mai tîrziu procurorul Wolfgang Greth din Wiesbaden.

Cele 10 000 mărci şi apoi cele 30 000 pe care antrepre-

norul de construcţii Wilhelm Herr din Frankfurt i le-a dat erau tare departe de a-i ajunge pentru a plăti datoriile la fisc, datorii care se ridicau la 300 000 mărci.

Acum nimeni din cadrul CDU nu mai are nevoie de Gertrude Rech şi serviciile ei. Fosta colaboratoare a FDP este internată de mai multă vreme la spitalul „Marian" din Euskirchen unde doctorii depun eforturi serioase pentru a o convinge că otrava nu este produsul cel mai dulce de pe faţa pămîntului...

Spre concernul „Metro"...

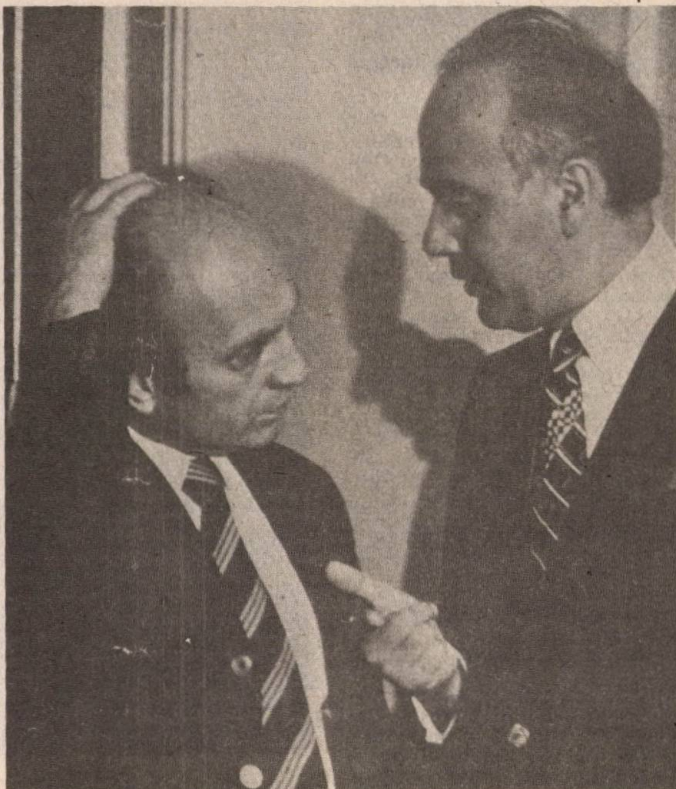


Sigur, Gertrude Rech este acum o epavă, dar cei din procuratură şi din percepţie ştiu să preţuiască aşa cum se cuvine ajutorul pe care ea l-a dat pentru desfăşurarea ulterioară a cercetărilor. Datele aflate de la ea reprezintă bunuri cîştigate pentru cei care se ocupă de elucidarea problemelor legate de **cel mai mare caz de corupţie** din întreaga istorie a Republicii Federale.

Urmele afacerii cu donaţii făcute partidelor duc spre Düsseldorf, la concernul „Metro". Procurorul Pohl şi experţii fiscali Gunther Bolz şi Heinrich Iber îşi desfăşoară acolo activitatea de cercetare şi ea este încununată de succes.

După cît se pare, Gertrude Rech a fost ea însăşi o donaţie pe care concernul „Metro" a făcut-o F.D.P...

Otto Lambsdorff, ministrul economiei în guvernul federal, a declarat sub prestare de jurămînt, că încă din luna iunie 1979, fosta secretară a FDP cîştiga în plus sume pentru care nu muncea, în calitate de colaboratoare externă a concernului „Metro". Erwin Conradi, conducătorul concernului „Metro", căruia procurorul Pohl i s-a adresat pentru unele informaţii, a calificat aceasta drept un „contract exotic". Acest contract fusese semnat la cererea lui Dieter Julius Croneberg, deputat în parlamentul federal din partea FDP. În evidenţele concernului „Metro" Gertrude Rech a fost trecută la capitolul 195 (administraţie generală) în calitatea de colaboratoare fără sarcini precise, dar cu leafă certă.



De data aceasta cei doi ex-miniştri ai economiei federale Otto Lambsdorff şi Friedrich au toate motivele să fie îngrijoraţi. Chiar să se ia cu mîinile de cap

Faptul că contractul fictiv cu doamna Gertrude Rech nu era în ordine din punct de vedere fiscal a fost recunoscut procurorului de şeful concernului „Metro" fără ocolişuri. Percepţia din Düsseldorf l-a obligat pe Conradi la plata sumei de 2 000 mărci pentru evaziune fiscală, iar pe un alt conducător al acestei firme, Werner, la plata sumei de 1 000 mărci. Sume pe care cei doi le-au plătit fără să protesteze.

Lista firmelor şi managerilor care au făcut donaţii FDP oferă procuraturii prima imagine despre felul în care liberalii din Renania de Nord — Westfalia cîştigau bani, cum — prin intermediul a diferite grupări — îi trimiteau în străinătate de unde reveneau apoi drept donaţii făcute partidului.

Printre firmele care au făcut donaţii FDP, Gertrude Rech indică, între altele: „Steag", „Unilver", „Stollwerch", „Rheinmetall" şi „Hoesch", iar dintre industriaşii care au promis sau au dat bani FDP, ea îl numeşte în primul rînd pe Eberhard von Brauchitsch.

În acest moment al cercetărilor, remarca despre Eberhard von Brauchitsch, partener al **firmei „Flick"**, nu reţine atenţia procurorului.

Procurorul Pohl urmăreşte firul acţiunilor din Republica Federală pînă în străinătate. Timp de doi ani Pohl a strîns de la şefii întreprinderilor vestgermane şi de prin cancelariile partidelor politice materialele necesare. La citirea însemnărilor pe baza cărora, la sfîrşitul anului 1982, a tras concluzia cercetărilor sale, se părea că procurorul investigase mecanismul unei mafii internaţionale a finanţelor.

„Societas verbi Divini"



„Societas verbi Divini" — Societatea cuvîntul Domnului în cadrul căreia își are sediul seminarul misionar Steyl se află în cartierul Sankt Augustin din Bonn. De altfel, patronul acestui seminar, episcopul Augustin, este cel care dă numele întregului cartier.

De fapt, este vorba despre un ordin fondat în anul 1875 în orășelul Steyl din Olanda, iar scopul lui este acela de a pregăti misionari pentru țările în curs de dezvoltare care nu recunosc creștinismul.

„Fiecare din noi a primit daruri din partea Domnului", iată principalul element al doctrinei acestui seminar.

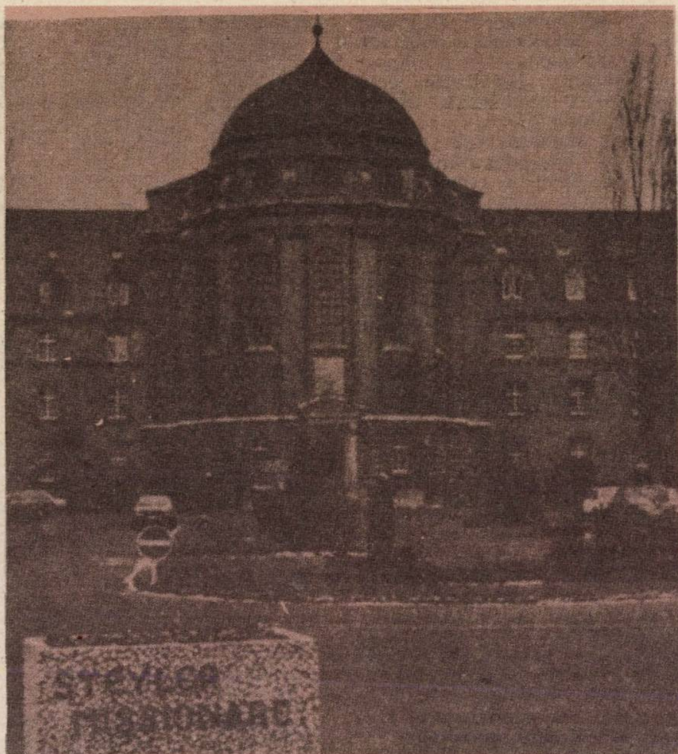
Numai că a venit vremea ca ei să primească daruri și din alte părți...

„Societatea noastră — după cum reiese din broșurile pe care le editează în zeci de mii de exemplare — **trăiește din donațiile multora și nu în ultimul rînd din sprijinul binefăcătorilor și susținătorilor noștri".**

Aceste ultime rînduri li s-au părut suspecte experților fiscali. În anii '70 misionarii au ajuns să fi bogați grație donațiilor primite din partea contribuabililor din împrejurimi. Contribuțiile anuale ale cetățenilor locali către Crucea Roșie germană din R.F. Germania sau către alte organizații le erau cunoscute experților din declarațiile acestora. Dar despre sumele care intrau în folosul acestei societăți ei nu știau nimic. Și încă ceva li s-a mai părut ciudat experților: faptul că toți cetățenii care făceau donații „Societății cuvîntul Domnului" aveau același consilier fiscal!

Din actele oficiale, nu se putea afla nimic, totul era ținut în ordine și era întărit de semnătura părintelui Schroder, pe numele adevărat Josef Schroder, împuternicit pentru Sankt Augustin. Dar el era și conducătorul întreprinderii „Soverdia", societatea pentru binele general cu răspundere limitată din orășelul Nettetal — Kaldenkirchen, situat la granița cu Olanda.

Chiar dacă experților fiscali li s-au părut ciudate unele lucruri, ei n-au avut cum dovedi aceasta. A dona bani bisericii nu reprezenta o faptă ilegală. Nici atunci cînd banii provin de la cetățeni care nu fac parte din biserica respectivă. Iar pe bănuieli cețoase nu putea fi obținută autorizație pentru perchezițonarea domiciliului...



Sediul „Soverdiei"

Asta da, dar numele lui Schroder apare și în fruntea „Soverdiei"! Și iată-i pe experți într-o activitate de revizie la această întreprindere. Pe „lista contribuabililor" apar nume care au donat sume între 500 mărci și 40 000 mărci. Lipsesc însă actele de transfer al sumelor către bancă...

Drept pentru care părintele trebuie să dea explicații...

Sumele — zice Schroder — au fost predate direct misionarilor, iar din ele au fost procurate obiecte de cult. Dar unde să verifici acest lucru atîta vreme cît misionarii respectivi — toți! — se aflau în... misiune. Undeva prin Togo, Ghana, Chile sau în Filipine?

Din dosarele lui Schroder lipsește însă și copia unei adeverințe de primire!

Iar cum evidența donatorilor era ținută conform indicațiilor poștei federale din decembrie 1975, experții s-au apucat să-i audieze pe toți donatorii.

Cercetînd lista, experții au descoperit că printre binefăcători figurează și o firmă de primă mărime în cadrul industriei vest-germane, care, chiar dacă nu apărea cu numele, nu putea fi decît firma „Flick". Ea este singura care ar fi putut oferi pe parcursul a numai trei ani, suma de 3,5 milioane mărci...

Dar nu numai îndelungata experiență profesională a lui Forster îi spunea că aici ceva nu era în ordine. Banii de la „Flick", chiar dacă fuseseră donați pentru întreținerea muzeului și hanului, nu puteau fi considerați ca fiind donați pentru binele general.

Dar unde erau milioanele?

Părintele Schroder avea, după cum arătau actele, conturi la Bonn, la Paderborn și în Elveția. Revizorii nu au exclus nici faptul că tăcutul șef al firmei „Soverdia" nu declarase o parte din sume. În materialele lor, experții îl prezintă pe Schroder ca pe un „om care duce o viață în belșug" și care „a avut o serie de aventuri cu femei".

Experții se interesează de toate problemele care ar putea avea vreo legătură cu învinuirea de delict fiscal. Dar cel mai mult îi interesează banii de la firma „Flick". Ei vor să știe dacă banii au fost plătiți o singură dată sau în mai multe rînduri, în mai mulți ani.

Dar aceste date nu pot fi aflate decît la fața locului. Iar momentul favorabil s-a ivit în luna ianuarie 1980.

Nu cumva domnii au greșit adresa?



ercetările sînt întreprinse de trei experți fiscali și de unul din partea procuraturii.

Ajungînd ei la poarta centralei concernului „Flick" din Düsseldorf-Obercassel, portarul le-a adresat întrebarea de mai sus. Cei patru trec însă de cerber, dar nu știu încotro să se îndrepte pentru a afla ceva în legătură cu donațiile făcute firmei „Soverdia".

Revizorul financiar îl recomandă pe Herbert Blaschke, șeful serviciului fiscal al lui „Flick", la el vor fi pe drumul cel bun...

După care s-a întîmplat ceva ce n-ar fi fost în stare să imagineze nici autorul unui roman polițist: expertul fiscal Gunther Bolz, care se uita la lista telefoanelor aflată sub sticla biroului, observă că interiorul era același cu cel pe care îl găsise în caietul de telefoane ale părintelui Schroder. În dreptul numărului era trecut un nume: Diehl.

Bolz vrea să știe cine este domnul Diehl. Iar unul dintre angajații lui „Flick" îi explică că domnul Diehl este șeful serviciului financiar al firmei și că poate fi găsit la primul etaj. Și duce mîna după receptorul telefonului...

— Nu, spuse Forster, mergem noi acolo.

Două minute mai tîrziu experții se aflau în antecameră biroului lui Diehl. Cînd secretara dădu să-i anunțe, Bolz și Forster se furișează pe lîngă ea înăuntru. Diehl împreună cu unul dintre colaboratori stăteau aplecați asupra unor hîrtii de pe birou.

Zîmbind, Diehl dă să iasă în întîmpinarea neanunțaților vizitatori, încercînd mai întîi să ascundă un biblioraft sub un teanc de hîrtii de pe birou.



Nu, domnii n-au greșit adresa...



orster ar fi vrut să vadă, dacă se poate, ce anume ascunsese domnul Diehl. Și a aflat: exact biblioraftul cu actele referitoare la donațiile „Flick" către „Soverdia".

Și iată-i pe experți, după luni de cercetări și investigații, în mînă cu dovezile pe care le căutau!

După un sfert de ceas, misiunea lor de a dovedi activitatea penală a părintelui Schroder era îndeplinită. Acum erau în miezul problemei...

În clipa aceea la ușa biroului lui Diehl apăru un colaborator al lui „Flick" care spuse că domnul Eberhard von Brauchitsch ar fi foarte bucuros dacă ar avea posibilitatea să-i salute pe cei patru...

Cum salutul lui nu le mai era de nici un folos, Forster refuză. Oare ce le-ar putea spune Eberhard von Brauchitsch, partenerul lui Flick, unul dintre cei mai puternici industriași vestgermani, despre părintele Schroder din Sankt Augustin? În cele din urmă, nedorind să fie nepoliticoși, experții acceptă invitația, mai ales că veniseră și pe neanunțatelea...

Eberhard von Brauchitsch vrea să știe ce le trebuie, cum le-ar putea fi de folos... Donații? Misii? Bine-nțeles... A

Contabilul șef Diehl

auzit el ceva despre toate astea... Munca plină de sacrificii a misionarilor este ocazională — dacă își amintește el bine — și este sprijinită de firma „Flick". Așa-i spusese Konrad Kaletsch, predecesorul său, dar n-ar putea spune nimic precis...

Nu știe precis în schimb este foarte nervos. Fumează țigară de la țigară, scoate un pachet întreg din buzunarul hainei și îl aruncă demonstrativ pe birou:

— Poftiți, domnilor, dacă vreți să fumați...

Domnii nu vor.

— N-aș fi luat nimic de la el, spuse mai tîrziu unul dintre experți.

— Sînt gata să vă deschid fișetul meu blindat pentru a examina actele de bază ale concernului, dacă vreți...

Dar domnii n-au vrut nici asta!

Din actele găsite la părintele Schroder reieșea că firma „Flick" oferise „Soverdiei" cca 3,5 milioane mărci sub formă de cecuri în contul CPD — conte pro diverse... De aceea experții au vrut să controleze dacă donațiile au fost înregistrate și dacă ele au fost date misionarilor.

Apoi, își amintește unul dintre revizori, controlul s-a terminat cu o „senzație"...

„Flick" dăduse „Soverdiei" suma de 10 000 000 mărci, cîte un milion pe an! Pe care părintele Schroder i-a „scutit" de impozite. El a trebuit însă să respecte o condiție: 80% din sumă, adică 8 milioane mărci, trebuiau să se întoarcă la firma „Flick". Restul se împărțea.

O afacere rentabilă, și-au zis experții. Numai că ei au găsit, în final, că sumele donate „Soverdiei" se ridicau la 13 000 000 mărci.

Adică „senzația" era de 13 milioane...

Concernul „Flick" intră bine în horă



ista firmelor care fac donații este foarte lungă. Între acestea fac parte și cele mai mari întreprinderi din economia R.F.G.: concernul „Henkel", „Veba AG", „Unilever" din Hamburg și, desigur, concernul

„Flick" din Düsseldorf-Oberkassel.

Dintre reprezentanții acestor firme, doi sînt oamenii care au ascuns în permanență veniturile impozabile. Aceștia sînt ambii reprezentanți ai „Flick"-ului: Eberhard von Brauchitsch, acționar și conducător al concernului, și Rudolf Diehl, contabilul șef al firmei.

Din clipa în care experții în delicte fiscale au ajuns pe urmele întîmplării cu misionarii din Sankt Augustin, ei au alăturat numelui „Flick" o nouă pată: „Akta Soverdia", pe care Forster și colegii lui au pus-o în seama contabilului Diehl drept o mărturie a unei energii criminale surprinzătoare și a unei inventivități fără egal în tehnica tăinuirii veniturilor impozabile.

O curiozitate deosebită a trezit în rîndul experților o mapă de culoare neagră pe care unul dintre colaboratorii lui „Flick" o adusese, la porunca lui Diehl, în biroul acestuia. Insul se numea Heinz Blomesath. După cît se părea, lui Diehl nu-i prea convenea faptul că mapa trebui să fie adusă, pentru că, cîteva minute mai tîrziu, în timp ce-l informa pe von Brauchitsch despre mersul cercetărilor, el îi spuse că mapa nu mai putea fi tăinuită.

Motivul ciudatei comportări a lui Diehl avea să le fie limpede experților numai atunci cînd au ajuns în posesia cheilor de la trezoreria filialei „Dresdner Bank" din Düsseldorf. Și cînd ei au rămas pur și simplu cu gurile căscate...

Le căzuse în mînă cartea neagră de casă a concernului „Flick"! La o simplă răsfoire a cărții le apăru în fața ochilor lista scrisă de mîna lui Diehl, de regulă cu stiloul, a „colaboratorilor" și „prietenilor concernului" cărora le-au fost acordate „ajutoare".

Încet, încet a fost alcătuită lista celor care primiseră „sume neoficiale". Printre aceștia se numărau: Hans Friedrich, fost ministru al economiei, Otto Lambsdorff, succesorul său în scaunul de ministru federal al economiei, Hans Mathöfer, fost ministru de finanțe, Manfred Lahnstein, fost secretar de stat în Ministerul de Finanțe și alții. Unii dintre aceștia au primit, în total, peste o sută de mii de mărci.

De ce împărțea firma „Flick" aceste milioane? Și de unde proveneau banii? Proveneau



Eberhard von Brauchitsch sau omul care a întins o mînă goală doar în această fotografie

ei cumva de la „fondurile negre"?

Rudolf Diehl a răspuns la unele dintre aceste întrebări. Cu ocazia interogatoriilor luate de procurorul Karl-Josef Paltzer și de expertul fiscal Bolz, Diehl a relatat despre unele relații ale firmei „Flick" cu „Soverdia". Potrivit spuselor sale, el a intrat în relații cu firma „Soverdia" la sfîrșitul anului 1969, începutul lui 1970. Predecesorul lui, Fritz Christopher i-a interzis să aibă legături scrise cu societatea „Soverdia", în afara donațiilor care i se fac.

Konrad Kaletsch a fost judecat la Nürnberg..



n ceea ce privește donațiile, Rudolf Diehl nu avea altceva decît să dea din cap. Cine și cît primea nu era treaba lui.

La Flick senior, fondatorul concernului, lucrase și Konrad Kaletsch, nepotul bătrînului domn. A lucrat începînd din anul 1922, iar în 1937 ajunsese împuternicit general al concernului. În procesul criminalilor economici de război de la Nürnberg el a fost eliberat, iar în anul 1963 a fost numit conducător responsabil al întreprinderii și Societății „Flick".

Hotărîrile Konrad Kaletsch le lua de unul singur, declarase Diehl experților din partea procuraturii și ai fiscului.

În anul 1972, după plecarea lui Christopher, el a dat mai multe telefoane, ordine precise despre modul în care Diehl trebuia să procedeze în cazul donațiilor. La fel a fost și în cazul Societății „Soverdia". Cam prin anii 1975—1976, își amintește Diehl, domnul Kaletsch i-a interzis să primească bani de la părintele Schroder. Era vorba despre o sumă mai mare de 800 000 mărci, iar noului contabil i-a fost foarte limpede din acel moment că între această sumă și cele anterioare există o strînsă legătură.

Cînd investigatorii au dorit să afle de la Diehl din care izvor tainic proveneau donațiile, banii, Diehl a explicat că firma „Flick" din Düsseldorf avea trei trezorerii:

— una oficială cu contabilitate normală,

— una neoficială care lucra în afara acestei contabilități,

— una specială, numită și „casa neagră".

În afară de acestea, relata Diehl, mai există și „Dresdner Bank" din Düsseldorf în care se aflau sume însemnate provenite din cele venite înapoi și majoritatea sumelor provenite din relațiile cu misionarii firmei „Soverdia". În zece ani aceste sume s-au ridicat la peste 10 milioane mărci.

Diehl n-a vorbit, dar poate că nici nu știa, despre felul în care se împărțeau banii.

Banii aceștia erau împărțiți în trei moduri:



Între cei implicați în afacerea „Flick" se află și Herbert Karry, fost ministru al economiei și transporturilor din Hessen

— direct sau prin intermediari, erau împărțite „plicuri" sau „scrisori speciale", cum li se spunea legăturilor de bancnote-gheață, fără a fi făcute măcar chitanțe. În felul acesta suma putea fi tăinuită și folosită în scopuri personale ;

— donații oficiale, dar acestea, dacă depășeau suma de 20 000 mărci, trebuia făcute publice ;

— prin intermediul organizațiilor recunoscute de utilitate publică.

Adică trei metode din care mai ales prima și a treia erau folosite mai cu osebire pentru eludarea legilor statului.

...ca și unchiul său, Friedrich Flick, de altfel



La 2 iulie 1947 la Nürnberg, în fața tribunalului militar american numărul 4, Friedrich Flick este acuzat de crime de război împotriva umanității. Generalul american Telford Taylor, care conducea procesul, îl acuză pe fondatorul concernului „Flick" că în perioada fascistă imperiul său economic s-a extins cu ajutorul muncii robilor, al jafului și al acaparării întreprinderilor cetățenilor de origine evreiască.

Pe banca acuzării alături de el se aflau alți cinci oameni ai concernului „Flick" : Otto Steinbrinck, multă vreme al doilea, cel mai puternic om din concern, comandant de submarin în timpul primului război mondial și brigadenführer SS, care purta răspunderea pentru participarea la comiterea crimelor săvîrșite de organizația criminală a lui Himmler ; Konrad Kaletsch, despre care am mai vorbit ; alți trei membri din conducerea concernului, dintre care Odilo Burcart, azi mare producător de biciclete din R.F. Germania.

Acuzatorul american îi cere să explice în ce a constat ajutorul acordat de concernul „Flick" naziștilor.

Adică dacă a colaborat cu naziștii ?

Friedrich Flick nu poate nega, dovezile sînt prea multe și prea convingătoare. În dosarele procesului, care însumează peste 10 000 pagini, acuzatorii precizează că in uzinele lui Flick au fost siliți să lucreze zeci de mii de prizonieri de război, deținuți din lagărele de concentrare, adesea în cele mai inumane condiții.

În doisprezece ani Friedrich Flick a făcut naziștilor donații în valoare totală de 765 000 000 mărci. Cine au fost cei care au primit acești bani ? Mulți, dar cei mai cunoscuți dintre ei sînt Heinrich Himmler și Hermann Göring. În anul 1933 omul cel mai sus-pus în cadrul SS, s-a prezentat personal în biroul lui Friedrich Flick din Berlin pentru a-și primi donația de 200 000 mărci din mîna șefului concernului. Flick se gîndise atunci la cuvintele lui Adolf Hitler care, cu ocazia conferinței ținute în casa lui Göring din Berlin, spusese că cei care îi ajută pe fasciști o vor duce bine sub regimul lui.

La proces Friedrich Flick a făcut pe apoliticul, usturoi n-a mîncat, gura, vezi doamne, nu-i miroase. Ce-i drept el a făcut donații naziștilor, s-a preocupat de oțel și cărbune... De arme își amintește ca prin ceață...

Acuzatorul american îi aminteşte însă că concernul domnului Flick a fabricat tancuri, tunuri, grenade și alte arme care au ucis milioane și milioane de oameni.

Iată de ce nu trebuie să mai mire pe cineva afirmația potrivit căreia la sfîrșitul războiului, adică după 25 de ani de la fondarea concernului „Flick", proprietarul acestuia — Friedrich Flick — ajunsese cel mai bogat om din Germania !

Voi avea cel mai mare combinat de oțel din lume, nu-i așa ?

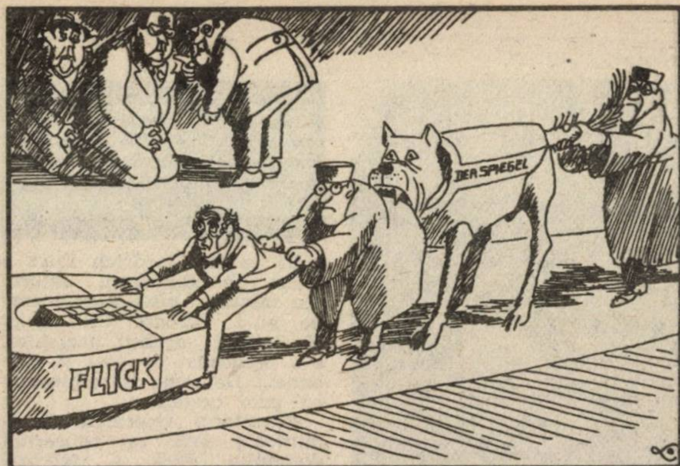


Flick s-a preocupat personal de afaceri. Încă în anul 1933 el a reușit să-l numească pe specialistul său în construcții de avioane Heinrich Koppenberg în funcția de director general al firmei „Junkers", cel mai mare producător de avioane din Germania. La începutul anului 1934 Flick a început să fabrice primele bombe, grenade și piese pentru artilerie.

În cazul unui eventual război, firma Flick era pe primul loc în industria de armament.

De Crăciunul lui 1934, domnul Flick a trimis importanților bărbați din serviciul armelor terestre, adică unui general și unui colonel, bustul de bronz al lui Hitler pentru a le împodobi birourile și a le face o mare bucurie. Flick întreținea cele mai bune relații cu feldmareșalul de mai tîrziu Hermann Göring. După cum avea să declare la Nürnberg colaboratorul cel mai apropiat al lui Göring, Erich Gritzbach, „Flick era la Göring a persoană absolut garantă".

Almanah «Luceafărul» — coala 11



Flick a luat parte la ungerea comandantului suprem al aviației germane aducînd cu el și donîndu-i-l, un tablou al maeștrilor flamanzi, pe care unul dintre colaboratori i-l cumpărase din Olanda cu cîteva zeci de mii de mărci.

Apoi, cu sprijinul lui Göring, Flick a reușit să cîștige partea cea mai însemnată a proprietății familiei Petsch aflată pe teritoriul german. „Arienarea" averilor familiei de evrei Petsch din Saxonia, Silezia Superioară și din alte părți, adică a treia parte din cărbunele imperiului, nu a fost prima, dar a fost cea mai mare pradă pe care Flick a făcut-o în întreaga sa activitate de urmărire a evreilor. De altfel, scrisoarea prin care guvernul fascist îl împuternicea pe Flick să preia proprietățile „Petsch" a fost elaborată de către însuși Flick. Faptul se petrecea la 3 decembrie 1936, la puțin timp după „noaptea de cristal".

Lui Steinbrinck ideea lui Hugo Dietrich, juristul lui „Flick", i-a plăcut atît de mult, încît după două zile i-a prezentat lui Göring un plan eșalonat pe patru ani pentru acapararea firmei „Petsch". Și pentru a fi sigur de reușită, Flick i-a promis lui Herbert Göring, vărul lui Hermann Göring, care era amestecat în cazul „Petsch", o parte substanțială din afacere.

În cele din urmă Flick a obținut ce a vrut și cum a vrut, cu toate acestea era obsedat de ideea unei reacții internaționale în legătură cu afacerea „Petsch" în cazul în care el ar fi înghițit pur și simplu averea acesteia. Flick a găsit pînă la urmă o soluție genială, care l-a pus în posesia concernului „Petsch" și i-a întărit relațiile cu Hermann Göring.

În acea perioadă uzinele lui Hermann Göring din Salzgitter duceau mare lipsă de cărbune pentru a putea produce. Flick i-a promis lui Göring că îi va pune la dispoziție cărbunele de care are nevoie, cu condiția ca Göring să-l ajute să pună mîna cît mai sigur pe proprietățile „Petsch".

Și totul a ieșit cum a planificat el. Minele lui Petsch au fost trecute formal în proprietatea statului iar de aici pînă la mîinile lui Flick n-a mai fost decît un pas. În contrapartidă, Göring a primit apoi tot cărbunele de care avea nevoie.

În timpul procesului de la Nürnberg, Flick a reprodus convorbirea sa cu Göring. Acesta a spus: „Dacă o să extind Salzgitter conform planului, voi avea cel mai mare combinat de oțel din lume, nu-i așa?"

La care Flick a răspuns: „Nu, domnule feldmareșal, la Chicago există firma „Garry Steel Work" care produce mai mult oțel decît dv....".

Dar să revenim la oile noastre...



Între timp procuratura federală și-a continuat cercetările. Nori tot mai negri, amenințători de furtună se strîngeau deasupra capului lui Otto conte de Lambsdorff, ministrul federal al economiei. Procuratura l-a acuzat că prin intermediul său F.D.P. a primit de la firma „Flick" însemnate sume de bani și că din această situație chiar ministrul economiei n-ar fi ieșit cu buzunarele goale...

În fața probelor — printre altele, el figura pe listele ținute la zi cu multă exactitate de Diehl — ministrul Otto von Lambsdorff a fost nevoit să-și prezinte demisia din guvernul federal.

Iată însă că tocmai cînd autorul acestor rînduri se pregătea să pună punct acestui documentar, realizat în urma unui slalom uriaș prin reviste, dar și prin volumul „Flick" — Republica cumpărată" de Hans Werner Kilz și Joachim Preuss, apărută în editura „Rowohit" din Hamburg, tocmai atunci deci, presa internațională aducea din nou în prim plan un element nou în desfășurarea ...scandalului. Iată textul difuzat de majoritatea agențiilor de presă: **«Guvernul vest-german va trebui să furnizeze unei comisii de anchetă parlamentare toate dosarele legate de afacerea în care sînt implicați mai mulți oameni politici din R.F. Germania, în urma sumelor date drept mită de firma „Flick".**

Președintele Comisiei speră, după cum a declarat, ca după consultarea acestor dosare să poată stabili care este persoana cu adevărat răspunzătoare de exceptările fiscale acordate firmei „Flick".

„Scandalul Flick" a provocat, se știe, demisia, la 27 iunie 1984, a ministrului liberal al economiei, Otto Lambsdorff, principalul inculpat, acuzat că ar fi primit 135 000 mărci vest-germane pentru o degrevare fiscală de 450 000 000 mărci a firmei „Flick"».

Oricum, „scandalul Flick" rămîne pe rol, și n-ar fi exclus ca el să aducă descoperiri senzaționale...

UN EPISOD DE APARENTĂ IMPORTANȚĂ MINORĂ

FĂRĂ STEAUA GALBENĂ



emanuel kinsbruner

În anul 1933, Hitler a fost investit, de către parlamentul Reichului, cu puteri dictatoriale pentru o perioadă de patru ani.

Această investitură a echivalat nu numai cu instalarea partidului național-socialist în toate instituțiile și sectoarele de activitate ale statului, dar și a ieșirii lui de sub orice control public. Într-o asemenea situație, regimul nazist a pus la punct proiectele de înființare a lagărelor de concentrare și de exterminare a evreilor în K.Z. și a adversarilor nazismului, a tuturor celor ce aveau o altă concepție despre lume decît cea a lui Hitler.

Ca reprezentant al conducerii partidului nazist în S.S., Adolf Eichmann a pus la cale, împreună cu ceilalți șefi ai acestei organizații de asasini, „exterminarea a 8,6 milioane de oameni, de origine evreiască, din Germania și din țările ce urmau a fi ocupate de Wehrmacht, și încă a 3,3 milioane de evrei din statele ce aveau să-și păstreze formal independența."

Din documentele întocmite atunci rezultă că s-a prevăzut transportarea în Răsărit a celor destinați nimicirii, urmînd ca acolo să li se aplice un „tratament corespunzător", conform devizei „moarte prin muncă" [1], iar cei ce se vor dovedi a fi inapți pentru muncă urmau să fie otrăviți în camerele de gazare și arși în crematorii. Astfel a fost elaborat, în conformitate cu ideologia hitleristă, poate cel mai cumplit genocid din cîte a cunoscut Europa. Datorită războiului din 1939—1945 care a provocat numai ruine, lacrimi ale mamelor și orfanilor, distrugerea a nenumărate așezări omenești, — și diverse ac-

---

[1]) „Neues Deutschland", 20 ian. 1983, p. 7

țiuni criminale ale naziștilor, au fost jertfiți pe cîmpurile de luptă și uciși în lagărele de exterminare peste 50 milioane de oameni; un document zguduitor arată că groapa evreilor este cea mai adîncă și cea mai largă — peste 6 milioane de victime. „Poporul evreu ocupă locul întîi pe scara jertfelor“ [2]). Amintind despre faptele eroice ale celor ce au luptat pentru libertate nu putem să nu ne aducem aminte de fărădelegile comise de dușmanii umanității — fasciștii-hitleriști.

În Germania, programul „științific“ împotriva evreilor a fost declanșat în noiembrie 1938, sub directa îndrumare a șefului formațiunilor SS și SD, Heinrich Himmler, iar în martie 1941, în toate lagărele morții a început asasinarea în masă a evreilor, polonezilor, francezilor, precum și a comuniștilor de orice nație și a altor categorii de antifasciști. În camerele de gazare s-a folosit gazul „Zyklon“ B, fabricat în acest scop de concernul I. G. Farbenindustrie.

Aparatul singeros și barbar al SS-ului a încercat să pună în aplicare și în România metodele sale criminale de „lichidare“ a evreilor și a adversarilor politici ai nazismului căutînd, totodată, să dezorganizeze viața noastră pentru a ne dezintegra cu scopul de a instaura dominația nazistă asupra țării [3]). Pe agenda hitleristă figura atunci „exterminarea totală a întregii populații evreiești ce se mai afla în viață: sub puterea guvernului român“. În luna martie 1944, în Ungaria, horthyștii și szálasiștii, a început exterminarea evreilor în lagărul din Bergen-Belsen, Birkenau, unde au fost uciși 600 000 evrei, oameni nevinovați, fără apărare, la care au mai adăugat 152 000 de evrei, din partea de nord-vest a României, teritoriu cotropit de Ungaria horthystă prin diktatul odios de la Viena din 30 august 1940.

„Încă în toamna anului 1943, lui Ion Antonescu i s-au lămurit perspectivele: a încercat să-și ușureze conștiința și răspunderea, înlăturind unele din măsurile de prigoană antisemite, împiedicînd altele, ba chiar salvînd o seamă de vieți evreiești în special a celor fugiți din Ungaria...[4])

Asta nu l-a putut ajuta mai tîrziu, pentru răscumpărarea păcatelor.“

La 19 martie 1944, guvernul horthyst a încheiat în secret o pace separată cu Aliații, dar Budapesta a fost imediat ocupată de armata nazistă. Ocuparea Ungariei horthyste mai avea un scop: acela de a intimida pe evrei și a le smulge averile.

„Adolf Eichmann s-a instalat la Hotel Majestic din Budapesta. La 25 aprilie 1944 a convocat conducerea evreilor propunîndu-i o tranzacție: va acorda viza de ieșire din țară pentru un milion de evrei — la orice destinație, dar vrea în schimb, pentru fiecare lot de 100 de evrei un autocamion“.

Această senzațională propunere a uimit conducerea evreilor din Budapesta. „Dar Adolf Eichmann a răspuns imediat că asta nu este mult“[5])

De altfel, în această epocă — nu era posibilă o rezolvare favorabilă a problemei evreiești. Din ordinul lui Adolf Eichmann, reprezentant al conducerii naziste, SS a început o prigoană furibundă împotriva unor oameni nevinovați. „Lucrau cu o viteză de neînchipuit... erau foarte grăbiți“.

Dar românii, care sînt plini de jertfire, au permis ca evrei din Ungaria horthystă și din nord-vestul României să se refugieze la noi și, împreună cu miile de evrei români, să emigreze în Israel. Asta se întîmpla atunci cînd și românii de pe aceste meleaguri erau amenințați cu deportarea.

În timpul războiului mondial 1941—1944 Reichul german exercita presiuni deosebite asupra României, prin Andreias Schmidt, gauleiterul în România pentru ca această țară să pună la dispoziția Germaniei hitleriste bogatele resurse economice, mai ales cele petrolifere, care au fost secătuite de naziști. Aceasta rămîne o rană deschisă în inima noastră.

Printr-o diabolică strategie, hitleriștii au căutat să obțină totul prin forță, folosindu-se de legionarii-trădători de neam și țară. Fiind cumpărați din vreme de străini — de Reicul German, legionarii își încasau cu sîrguință recompensa.

Ei au încălcat legile țării, prin cele mai josnice procedee, prin abandonarea tuturor principiilor cu care și-au făcut popularitate.

„Ororile comise de acești indivizi sînt de o brutalitate și cruzime care depășesc orice margini și care arată adevăratul scop al acelora care pretindeau că luptă pentru salvarea neamului și a patriei din mîinile asupritorilor. Soldați stropiți cu benzină și arși de vii, cetățeni schingiuiți, magazine și locuințe devastate, incendii etc., constituie dovada cea mai evidentă de raiul pe care trebuia să-l aducă țării acești neîmblînziți adepți ai crimei și pistolului“[6]).

Legionarii făceau totul, sub deviza „Totul pentru Țară!“; cine îndrăznea să li se opună, era exterminat. Aceste procedee se practicau în numele „Sfintei tinereți legionare“.

Mărturie întru acestea este moartea în condițiuni monstruoase a marelui istoric și patriot Nicolae Iorga, a profesorului V. Madgearu și a multor altora.

Țelul suprem era jaful!

Astfel, au devenit odioși în fața întregului popor.

Legionarii au fost pedepsiți de istorie — precum bine meritau.

---

[2]) Memento statistic, vol. II p. 17, Congresul Mondial Evreiesc

[3]) Op. cit. p. 11, Cartea Neagră. Fapte și documente, Matatias Carp.

[4]) Op. cit. p. 14, Cartea Neagră, vol. II, Matatias Carp

[5]) Frankfurter Allgemeine Zeitung, 3 iulie, 1930, pagina 22.

[6]) Op. cit., p. 235, „Pe marginea prăpastiei“, 1942, Președinția Consiliului de Miniștri

Conducerea hitleristă desfășura o intensă acțiune de subminare a statului român „Aliat", prin ideea constituirii în mijlocul țării noastre a unui stat de tip fascist „DONAULAND"[7]), cum vom mai vedea într-o scriere a lui Heinrich Zillich de exemplu (s-ar mai putea cita și altele), apărută sub titlul „Siebenbürgen und seine Wehrbauten", reflectînd unele din opiniile formulate deja în „Mein Kampf" de către Hitler, se afirmă fără reținere: „...Poporul român nu este demn să stăpînească teritoriul României... Singurul popor vrednic și capabil a-l stăpîni este numai poporul german".

...Literatura nazistă, ca și politica hitleristă de altfel, au ignorat cu bună știință că în România, una din „cetățile Europei", se află concentrată și se păstrează pe veșnicie ca realități indubitabile, dovezile continuității milenare a vieții materiale și spirituale ale poporului român, întărite și amplificate din generație în generație ca paginile istoriei să fie deslușite definitiv. Doar știut este că sîntem primii în lume care nu vrem să luăm ce nu este al nostru. Românii nu au cotropit niciodată pămînturile străine — ci și-au apărat cu dîrzenie și grele jertfe bunurile moștenite de la moși-strămoși. România este o țară minunată, magnifică, construită cu trudă și emoții umane, care dăinuie de mii și mii de ani pe aceste meleaguri. Iar în sediul sufletului românesc sînt încrustate cuvintele Demnitate, Dreptate și Omenie.

Insemnările de față vor să informeze cititorii asupra acelor împrejurări care au zădărnicit stigmatizarea publică a evreilor din România, stigmatizare pe care nazismul lui Hitler a introdus-o în Germania, Ungaria, Polonia, Cehoslovacia etc.

Demersul, în acest sens, a fost făcut în luna august 1941 de către Manfred von Killinger, ministrul lui Hitler la București, care a pretins ca românii de religie izraelită să fie obligați, conform legislației naziste, să poarte „Steaua galbenă".

O asemenea hotărîre era însă în contradicție cu simțămintele românilor. De aceea nu e de mirare că opinia publică a reacționat în favoarea evreilor, împotriva aplicării acestei măsuri discriminatorii, prin acțiuni organizate și atitudini individuale, cu prețul unor riscuri evidente, țara aflîndu-se sub amenințarea unei intervenții directe. Totuși, în cîteva localități din țară, unele foruri oficiale s-au grăbit să introducă obligațiunea evreilor de a purta „Steaua galbenă".

Pe baza documentelor existente — vom vedea cum s-au derulat aceste evenimente:

Prin ordonanța nr. 3 din 23 august 1941, generalul Constantin Cernătescu, comandantul Comandamentului IV teritorial dispunea ca „toți locuitorii de origine etnică evreiască, de orice sex și vîrstă, aflați în trecere sau domiciliați pe teritoriul juridic al Comandamentului IV teritorial (județele Iași, Baia, Botoșani, Roman, Soroca) sînt obligați, în 48 de ore de la publicarea prezentei, a purta, cusut în partea stîngă, un semn distinctiv, format din două triunghiuri, echilaterale, cu baza de 7 centimetri, suprapuse în așa fel, ca să formeze Steaua evreiască, și care se va confecționa din pînză galbenă". Și într-adevăr, Steaua galbenă a fost, pentru scurt timp purtată, în județele arătate, dens locuite de evrei.

O altă ordonanță, marcată cu mențiunea „Urgent și confidențial", fusese ordinul nr. 8368 din 3 septembrie 1941, provenind de la Ministerul Afacerilor Interne și adresat Inspectoratului General al Jandarmeriei, care dispune „ca toți evreii (bărbați, femei și copii) de pe teritoriul dv. sunt obligați a purta ca semn distinctiv o stea cu 6 colțuri (Steaua lui David)". Acest ordin a fost lansat către autoritățile polițienești din întreaga țară.

Dispoziția Prefecturii Poliției Capitalei nr. 171013 din 5 septembrie 1941, referindu-se la ordinul precedent, susținea hotărîrea și preciza: „Evreii vor fi obligați a purta acest semn pînă în 5 zile de la data primirii prezentului ordin".

Dar această măsură, după cum se știe, nu s-a aplicat, spre cinstea poporului român.

Mai mult, o scrisoare semnată de Generalul Gheorghe Radu, Prefectul Poliției Capitalei, adresată doctorului Wilhelm Fildermann, președintele Federației Uniunilor Comunității Evreiești — F.U.C.E. — nr. 174002 din 10 septembrie 1941, informează asupra revocării dispoziției anterioare: „Avem onoare a vă face cunoscut spre știință că Dl. Mareșal Ion Antonescu, conducătorul statului român, a hotărît că evreii NU vor purta nici un semn distinctiv".

Cum s-a ajuns la această hotărîre?

Desigur, argumentul determinant a fost însăși împotrivirea pe care o astfel de măsură a provocat-o în rîndul populației românești ostilă măsurilor de discriminare și opresiune în tot cursul existenței sale istorice.

În acele momente grele, semnatarul acestei relatări fără a ezita a pornit la acțiune. Știam că ce voi face va fi hotărîtor pentru destinul unei colectivități, și mai știam că cea mai mică greșeală ne-ar putea fi fatală. Am ajuns la concluzia că numai argumente serioase, de ordin politic, vor fi în măsură să-l convingă pe mareșalul Ion Antonescu, — care a trecut prin atîtea încercări grele datorită legionarilor și rebeliunii lor din 21—23 ianuarie 1941. Într-adevăr, Ion Antonescu a putut fi convins să renunțe ca evreii să poarte „Steaua galbenă". Schimbîndu-și brusc atitudinea, a semnat o Ordonanță, la 10 septembrie 1941, în care se dispune că evreii din România nu vor purta „Steaua galbenă".

Vom cita dintr-un document, ce se află în păstrare la Fondul documentar de istorie din

---

[7]) Op. cit. p. 69. General-lt. C. Anton, „23 August. Fapte—Amintiri—Opinii". Institutul de studii istorice și social-politice de pe lîngă C.C. al P.C.R.

Republica Socialistă România [8]), [9]), [10]), al colonelului dr. Radu Ştefan Gallin, care în perioada amintită în acest articol, făcea parte din Cabinetul Militar al mareşalului Ion Antonescu, fiind ulterior director de Cabinet la preşedinţia Consiliului de Miniştri, Cabinetul Primului Ministru, Mihai Antonescu :

„La sfîrşitul lunii august 1941, am fost vizitat de Emanuel Kinsbruner, pe care îl cunoşteam încă din Cernăuţi. Vizita aceasta avea drept scop a mă informa că în cercurile lui Lecca, exponent al lui Killinger, fusese lansată ideea intenţiei aplicării imanente a măsurii de a stigmatiza pe evreii din România, similară aceleia din Germania, prin a-i obliga să poarte, cusută pe haină, o stea mare, galbenă, pentru identificarea apartenenţei lor neamului izraelian. Kinsbruner îmi cerea să fac totul pentru a opri punerea în practică a acestei măsuri discriminatorii..."

„Ca urmare a alianţei hitleristo-antonesciene, Hitler a insistat ca să se aplice această concepţie «social-filosofică», contrară intereselor româneşti, şi în România. Între metodele emanate din această «concepţie» făcea parte şi stigmatizarea şi expunerea oprobriului public al neamului izraelit, cerîndu-se aplicarea obligatorie pe îmbrăcămintea evreilor a acestei Stele mari, galbene.

Această măsură ar fi putut da naştere, chiar dacă numai în cazuri izolate, la tulburarea ordinei publice, datorită provocărilor unor răzleţi fanatici care erau în slujba legionaro-nazistă. Caracterul profund inuman al unei atari măsuri m-a determinat — fără să stau pe gînduri — a da curs cererii juste a lui Kinsbruner".

Aflasem apoi că într-adevăr Killinger voia să pună în aplicare această măsură şi era în curs de elaborare regulamentul de aplicare a acestui regim. Am intervenit imediat la cei doi Antoneşti, arătînd că măsura, contravenind spiritului umanitar al poporului român, va provoca — pe lingă incidentele nedorite, de tulburare a ordinei publice — şi reacţiuni nefavorabile în contra guvernului, ceea ce va putea motiva respingerea acestei „dorinţi" a lui Killinger şi am reuşit, — deşi în unele regiuni izolate, măsura fusese deja introdusă de către unii prefecţi iresponsabili, prea grijulii de a servi totuşi nazismul, dar Antonescu a remediat repede această măsură pripită. Practic, în România nu a fost purtată „Steaua galbenă".

Astfel, România a fost prima ţară aflată sub controlul Germaniei naziste care, rezistînd presiunilor, nu a introdus stigmatizarea evreilor prin purtarea obligatorie a Stelei galbene. I-a urmat Danemarca, ocupată la 9 aprilie 1941 de Wehrmachtul Germaniei lui Hitler. Iar Decretul nazist din 9 mai 1942, care a impus purtarea Stelei galbene de către evreii din Danemarca, nu a putut fi aplicat, datorită opoziţiei poporului danez care, în frunte cu regele, a apărut pe străzi cu „Steaua lui David" pe piept.

De altfel, între 1942—1945, ocupanţii hitlerişti ai Norvegiei, Suediei, Olandei, Belgiei şi Luxemburgului, au încercat să impună practicile antisemite, — dar fără succes, pentru că populaţia acestor ţări a refuzat pur şi simplu să se conformeze, ajutînd chiar, pe evreii prigoniţi, dîndu-le adăpost şi actele necesare pentru a putea supravieţui. În aceste împrejurări, forţele hitleriste de ocupaţie au fost nevoite să renunţe la executarea ordinului cuprins în decretul amintit. Înaintea tuturor, însă, românii i-au scutit pe evrei de o umilinţă în plus ştiind despre ei cît de legaţi erau de ţara în care trăiau încă din trecutul îndepărtat. Românii au ştiut, şi atunci, ca şi astăzi, să aprecieze convieţuirea de veacuri, pe aceleaşi meleaguri, cu evreii stabiliţi pe pămîntul românesc. Mărturii în piatră a acestei convieţuiri o constituie, alături de tradiţiile culturale şi mai multe colegii de învăţămînt superior ce culminează cu primul teatru în limba idiş din lume, marile cimitire din ţară, cum este cel din Siret, atestat încă din secolul XI, loc de aduceri aminte dar şi de valori artistice de neîntîlnit în altă parte, introduse în circuitele turistice internaţionale.

Datorită omeniei de care majoritatea românilor şi chiar funcţionarii superiori din aparatul de stat au dat dovadă în cursul celui de-al doilea război mondial, au fost zădărnicite planurile de exterminare totală a evreilor, preconizate de nazişti şi horthyşti. Şi aceasta tocmai atunci cînd puterea Germaniei hitleriste se afla la apogeu. Un exemplu grăitor este acela al Direcţiei generale a C.F.R. care a sabotat pur şi simplu măsurile preconizate de a transporta evreii spre locurile de deportare din ordinul naziştilor. S-a reuşit astfel ca o masă compactă de 280 000 şi o altă serie de 40 000 de evrei să fie salvaţi, în anul 1942, în ultimul moment, de urgia hitleristă. (Majoritatea acestor oameni, care datorită altor oameni au scăpat de cîmpurile morţii, sînt astăzi răspindiţi pe toate continentele) [11]).

Un asemenea episod de „aparentă importanţă minoră", care constituie încă o dovadă a sentimentelor de înaltă nobleţe morală a poporului român faţă de cei urgisiţi şi persecutaţi, n-ar trebui dat uitării...

---

[8]) Institutul de studii istorice şi social-politice de pe lîngă C.C. al P.C.R.

[9]) Fond documentar 1369, Muzeul de istorie al Republicii Socialiste România.

[10]) Centrul de studii şi cercetări de istorie şi teorie militară din Republica Socialistă România.

[11]) Vezi „Magazin istoric" aprilie 1969, p. 57—58—59 ; septembrie 1974, p. 62 ; ianuarie 1980, p. 62 ; mai 1982, p. 35. Revista „Flacăra", 12 noiembrie 1982. Almanahul „Flacăra", 1983, 1984. Romanul unei zile mari, Corneliu Leu, pag. 117—121, 1984.

SALT
IN
NECUNOSCUT

SUB SÎNGELE CERULUI

SALT în NECUNOSCUT

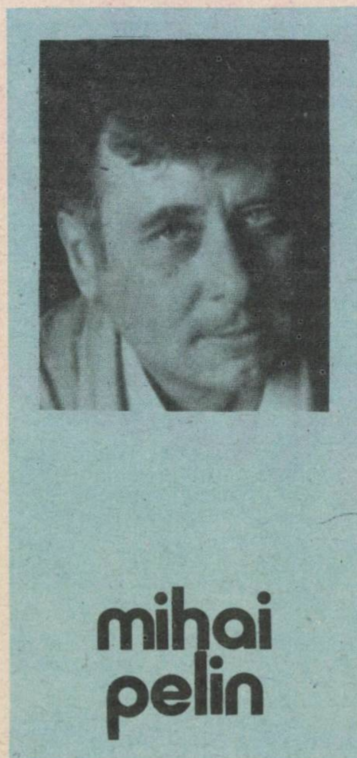


SUB SÎNGELE CERULUI

ARGUMENT

Cauzele adevărate ale implicării poporului român în al doilea război mondial sînt mai mult sau mai puțin recunoscute. În schimb, nu mai este un secret că poporul român nu a dorit și nu a ațîțat nici o confruntare militară.

Înainte ca implicarea amintită să devină efectivă, s-au deteriorat raporturile României cu Marea Britanie, care se afla în război cu Germania nazistă încă de la 3 septembrie 1939. În iarna anilor 1940—1941, pătrunderea trupelor germane pe teritoriul țării a determinat guvernul englez să rupă relațiile diplomatice cu România. Este semnificativă împrejurarea că în primele luni ale campaniei din răsărit Marea Britanie nu a manifestat nici o reacție tranșantă la adresa acțiunilor românești. Numai cînd armata română a trecut dincolo de frontierele stabilite prin tratatele de la Sèvres și Paris, guvernul englez a avut un cuvînt de spus, adresînd autorităților de la București, la 30 noiembrie 1941, a notă ultimativă lipsită de echivoc :



mihai pelin

„...dacă pînă la 5 decembrie guvernul român nu va fi oprit operațiile militare și încetat orice participare activă la ostilități, guvernul Majestății Sale nu va avea nici o altă alegere decît de a declara existența unei stări de război între cele două țări". **În consecință, la 7 decembrie 1941, Marea Britanie, Noua Zeelandă, Australia și Africa de Sud au declarat război României.**

La 12 decembrie 1941, sub presiunile conjugate ale lui Manfred von Killinger și Renato Bova Scoppa, reprezentanții Germaniei și Italiei la București, guvernul român a declarat război Statelor Unite ale Americii, actul fiind pur formal. De asemenea, este foarte semnificativ faptul că S.U.A. au contrasemnat declarația de război abia la 5 iunie 1942, la insistențele guvernului sovietic.

Totuși, primele operații efective de luptă armată dintre România și acele puteri ale coaliției antihitleriste cu care țara nu avea frontiere directe s-au consumat abia în noaptea de 11 spre 12 iunie 1942, cînd 13 bombardiere Liberator, printr-un atac total lipsit de concludență, au încercat să lovească Ploieștii. La 1 august 1943, atacul împotriva zonei petrolifere de pe Valea Prahovei a fost repetat, cu 175 aparate. Și bombardamentele împotriva României nu au fost reluate decît la 4 aprilie 1944. Cu alte cuvinte, dacă aviația americană și britanică nu ar fi atacat teritoriul țării, silind-o la măsuri firești de apărare, conflictul României cu Marea Britanie și S.U.A. ar fi rămas un conflict pe hîrtie.

Într-o primăvară și într-o vară dramatică, zeci de zile și nopți parcă fără sfîrșit, sîngele românilor sfîrtecați de explozii s-a amestecat cu sîngele șiroind din cer al aviatorilor americani și britanici. Cîndva, nu va mai fi ocolită întrebarea dacă atacurile aeriene împotriva României au avut sau nu vreo influență asupra mersului general al războiului. Deocamdată este cert faptul că actul de la 23 August 1944 nu s-a împlinit prin și în conformitate cu calculele strategilor pentru care destinul nostru, în vîrtejul teribil al conflagrației, reprezenta un interes neglijabil. Actul de la 23 August 1944, întemeiat pe voința unanimă a națiunii, s-a împlinit numai

atunci cînd au vrut poporul român, forțele lui politice lucide și armata lui. Cu toate acestea, nu ne propunem să limpezim adevărul despre cît de justificate sau înțelepte au fost inițiativele dintr-o parte sau alta, într-un conflict inutil și absurd. La urma urmelor, ce poate fi mai absurd decît un război între România și Noua Zeelandă? Dimpotrivă, ne-am propus doar să scriem cîteva pagini despre omenie și despre puterea funciară a omeniei de a se ridica deasupra absurdității războiului. Însă nu ne putem reține ne să remarcăm că marile puteri, spre deosebire de țări ca România sau Noua Zeelandă, dispun îndeobște de posibilități mult mai vaste de a proceda și justificat, și înțelept, în toate împrejurările istoriei...



15 aprilie 1944 : Zi neagră pentru București. Bombele aliaților transformă în ruine mari părți din Academia de Arhitectură, Universitate **(dreapta jos)** și distrug clădirea „Cartea Românească" **(stînga, jos)**

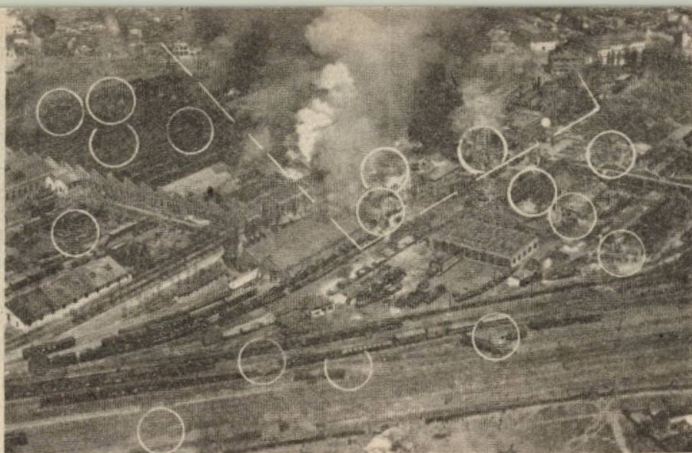
UN APRILIE TERIFIANT

La 22 martie 1944, generalul Maitland Wilson, comandantul forțelor aliate din Mediterana, a făcut să parvină la București cunoscuta sa scrisoare ultimativă, destinată să determine capitularea României și, implicit, să salveze țara de la a deveni „cîmp de bătaie în săptămînile care urmează". La 2 aprilie 1944 a ajuns la Cairo nu mai puțin cunoscutul răspuns al mareșalului Ion Antonescu : „...Noi sîntem prietenii dv., nu dușmanii dv. Nici un popor, sînt sigur, cu forțele aproape intacte, cum sînt ale noastre, nu ar putea să capituleze și să se retragă din acțiunea în care însăși libertatea și existența lui sînt în joc fără o garanție serioasă pentru zilele care vor veni". Bineînțeles, de la Cairo nu a sosit nici o garanție. În schimb, la 3 aprilie 1944 a fost semnalată o recunoaștere americană deasupra Bucureștilor. A doua zi a început și adevăratul calvar al orașelor românești.

La 4 apriile 1944, ora 13,45, 170 aparate Liberator din grupurile 376, 449, 98, 450 și 451 bombardament, escadra 47, Flota 15 aeriană americană, au declanșat primul atac masiv împotriva Bucureștilor, de data aceasta înarmate cu un material documentar net superior celui din anul trecut. Bombardierele decolaseră la ora 10,30, de pe aerodromurile Pancrazio, Grotaglia, Brindisi și Manduria, din sudul Italiei, pornind apoi peste Marea Adriacă, pe itinerariul nord Lacul Scutari, Krusevac, Vidin, Cetate, nod Caracal și Văleni. Ar fi trebuit să fie escortate, dar avioanele de vînătoare Lightning P 38 au sosit prea tîrziu la punctul de întîlnire și, conform declarațiilor unor piloți căzuți prizonieri, s-au reîntors la baze „tocmai atunci cînd aveam nevoie mai mare de protecție". Deasupra comunei Lungulețu, punctul inițial al atacului, formațiile de bombardiere s-au înscris pe direcția 115 grade, urmărind traseul căii ferate pînă în inima Capitalei și lovind năprasnic rețeaua feroviară, triajul, atelierele C.F.R. și Gara de Nord, de la o altitudine de 6500—7000 metri. Apoi au ieșit din spațiul aerian al României pe ruta sud București, Adunații-Copăceni, Caracal, Vidin. Firește, rețeaua feroviară și nodurile de comunicație ale unei țări, în caz de război, reprezintă obiective militare. Însă bombele au secerat mai ales populația civilă. Un întreg cimitir bucureștean, de atunci poartă numele 4 aprilie. Artileria antiaeriană românească abia se obișnuia să devină eficace la înălțimea de la care s-a declanșat atacul. Cu toate că aviația de vînătoare, română și germană, a combătut cu violență formațiile, apropiindu-se de bombardiere chiar pînă la 20—30 metri, au fost doborîte numai 11 aparate Liberator. Au fost capturați 45 aviatori : 21 ofițeri și 24 subofițeri. Printre ei se numărau căpitanul Anthony D. Polink din Fairchance, Pennsylvania, locotenenții John M. McCormick din Gary, Indiana, și William C. Bontly din Janesville, Wisconsin, sublocotenenții John L. Zimmerman din Vida, Oregon, și Keller J. Blanchard din New Orleans, Louisiana, plutonierii Loren W. Massey, George Rothenburg, William Czerwinski, Louis G. Cardenas și John J. Morris. Totuși, o altă captură era cu mult mai interesantă. Cu același







La 24 aprilie sint bombardate Atelierele Grivița...

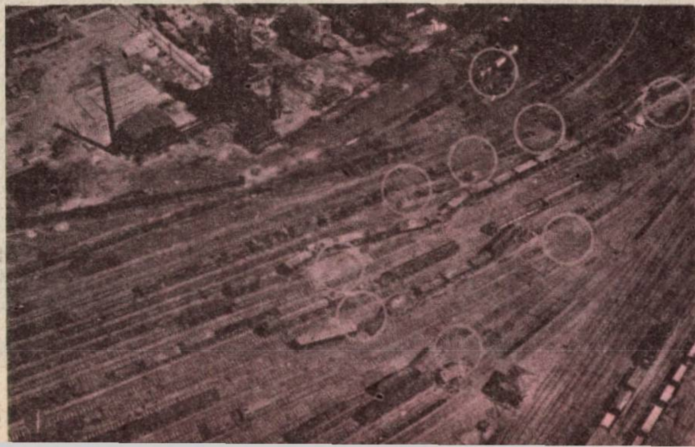
prilej, românii au recuperat din cer și o hartă pe care erau marcate și localitățile Ploiești, Zărnești și Brașov. Adică știau de acum la ce trebuiau să se aștepte.

A doua zi, 5 aprilie 1944, 200 bombardiere Liberator și Flying Fortress din grupurile 99, 449 și 450, escadrele 2 și 47, au apărut deasupra Ploieștilor. Decolaseră la 11,10 de pe aerodromurile Tortorella, Brindisi și Manduria. La început, timpul a fost frumos, dar deasupra Croației escadra s-a înfundat în nori denși și un comandant de grup chiar a decis reintoarcerea avioanelor din subordinea sa la baze. Apoi, vremea a redevenit frumoasă. Celelalte aparate, sub protecția escadrilelor de Lightning P 38, după ce au survolat Vidinul, au urmat itinerariul Ișalnița, Corbu, nord Tîrgoviște, Ocnița, lovind gara Ploiești sud, triajul, rafinăriile Astra Română, Orion, Standard și Columbia, începind de la ora 14,40, de la 7000 metri altitudine. În cinci valuri succesive, bombardierele au lansat fiecare cite 10—12 bombe de 225 kg sau o greutate egală de bombe incendiare de 45 kg. Au ieșit din spațiul aerian al țării pe ruta Cocorăști, Mircea Vodă, Hîrșești, sud Slatina, Preajba, Golenți. La întoarcerea din misiune escorta escadrei a fost preluată de aparate Thunderbolt P 47. Din punct de vedere militar, rezultatul atacului nu a fost strălucit. Golurile din ceața artificială au permis recunoașterea teritoriului, dar punctul inițial al atacului, situat deasupra localității Ocnița, era prea aproape de obiectiv și aripa stingă a escadrei, la viraj, nu s-a putut înscrie pe direcția optimă. Astfel, o cantitate importantă de bombe a explodat din nou în rîndurile civililor. Au fost doborîte 15 bombardiere. Au fost capturați 77 prizonieri, 30 ofițeri și 47 subofițeri. Între alții, maiorul James B. Beane din Los Angeles, California, căpitanul Robert L. Stone din Lubbock, Texas, locotenentul Lewis H. Williams din Raleigh, Carolina de Nord, sublocotenenții Lewis A. Armistead din Boston, Massachusetts, și Joseph J. DeCosta din Camillus, New York, plutonierii majori George M. Ferguson, Joe W. Dunn și Max M. Finkelstein, plutonierii Wendell Wilcox, Robert D. Phillips și Edward F. Flaherty. Maiorul James B. Beane a mărturisit că el instruise majoritatea piloților care au atacat Valea Prahovei la 1 august 1943.

Timp de zece zile și nopți, spațiul aerian al României a putut respira în liniște. Dar la 15 aprilie 1944, la ora 8,15, de pe pistele din Foggia, Tortorella și Amendolochia, au decolat alte 160 bombardiere Flying Fortress din grupurile 301, 463, 97, 99 și 2, toate din escadra 5 aeriană. Și de data aceasta erau escortate de avioane de vînătoare. Atacurile asupra nodurilor de comunicație feroviară ale Ploieștilor, ca și asupra numeroaselor întreprinderi industriale ale orașului, a fost declanșat la ora 12,32, de la 7 700 metri altitudine. Spre a evita concentrarea aviației de vînătoare românești și germane în zona atacului principal, un grup de bombardiere americane a recurs la o diversiune : a virat spre sud și și-a lansat bombele asupra Gării de Nord și a triajului bucureștean. Din cauza timpului nefavorabil, ofițerii bombardieri nu și-au îndeplinit misiunea. Majoritatea bombelor au căzut în afara perimetrului urban al Capitalei. Deasupra Ploieștilor au fost doborîte trei aparate. Au căzut în prizonierat 4 ofițeri și 8 subofițeri. În periferiile Bucureștilor au căzut alte trei bombardiere și au fost capturați 16 prizonieri, 7 ofițeri și 9 subofițeri. Cu prilejul acestui raid au ieșit din război sublocotenenții George B. Bone din Douglaston, New York, Joseph E. Atkins din Fayetteville, Carolina de Nord, și Robert M. Wade jr. din Roanoke, Virginia, plutonierii Albert Casanelli din Springfield, Massachusetts și Edwin J. Cooke din Darby, Pennsylvania, și sergentul major James T. Allen din Savannah, Georgia.

În noaptea de 15 spre 16 aprilie 1944 a fost înregistrat primul atac englez nocturn asupra teritoriului României. A fost bombardat orașul Turnu Severin cu instalațiile lui portuare. Dar exploziile tot în cartierele civile au produs ravagii. Se pare că singura pierdere importantă de ordin militar a românilor a fost lipsită de importanță : în noaptea de 15 spre 16 aprilie 1944 a ars arhiva secției a II-a a Marelui Stat Major pe anii 1924—1928, evacuată, întîmplător, tocmai în pașnicul orășel de pe malul Dunării. Nu a fost doborît nici un avion. Nu s-a putut evalua forța escadrei.

A doua zi, 16 aprilie 1944, tot din sudul Italiei au decolat



...Halta Grivița...

100 bombardiere escortate din grupurile 449 şi 450, escadra 47 aeriană, aceleaşi care au bombardat Bucureştii la 4 aprilie. S-au năpustit asupra Braşovului, lovind triajul gării, fabrica de avioane I.A.R. şi alte obiective principale, de la o altitudine de 5 500—6 000 metri. Vizibilitatea bună şi tirul relativ redus al artileriei antiaeriene au contribuit mult la succesul atacului. Au fost totuşi doborîte 5 aparate şi au fost capturaţi 31 aviatori, 15 ofiţeri şi 16 subofiţeri. S-au alăturat prizonierilor din raidurile anterioare, între alţii, locotenenţii Dale E. Rogers din Kansas City, Warren H. Kinne din Mountain Lakes, New Jersey, Frederick L. Madorin din East St. Louis, Illinois, şi Robert J. Clay din Long Beach, California, plutonierii Irwin Salowitz din Boxburg. Massachusetts, Lucious Carter din Atlanta, Georgia, şi John H. Brigs din Crawfordsville. Arkansas. Alţii nu au avut aceleaşi noroc. Un bombardier american, la întoarcerea din misiune, a făcut imprudenţa să se aventureze în spaţiul aerian al Cugirului. Intrat în barajul extraordinar de puternic al artileriei antiaeriene. avionul s-a dezintegrat pur şi simplu. Nu s-a salvat nici un membru al echipajului. Cadavrele lui George A. Ryan, Jack E. Dyer, Delton M. Philips, Tony Morrow, Frederick A. Sauer jr., Levin J. Gerhardt, John R. Broyles şi Ronald G. Sorensen, împreună cu alte două cadavre neidentificate, au fost înhumate în cimitirul local.

La 21 aprilie 1944 a apărut pentru prima dată pe cerul ţării o nouă mare unitate aeriană americană, escadra 304, cu grupurile 455, 454, 456 şi 459, decolate şi ele din sudul Italiei, de la Cerignola-Giulia. Cele 210 bombardiere Liberator, escortate de avioane de vînătoare Mustang, şi-au luat zborul la ora 8,50, pe itinerariul Budva, nord lacul Scutari, Krusevac, Baziaş, Costeşti, Cartojani, atacînd întîi nodul feroviar şi şantierele navale din Turnu Severin, de la un punct iniţial situat deasupra Sişeştilor, apoi triajul Gării de Nord din Bucureşti, survolînd Capitala la o altitudine de 7 700 metri. Din nou, din cauza timpului nefavorabil, puţine bombe au atins obiectivul principal al atacului, triajul bucureştean. S-au zdrobit de pămînt şase aparate şi au fost capturaţi 27 prizonieri, 12 ofiţeri şi 15 subofiţeri, printre care se numărau căpitanul Clifford Nogard din Omaha, Nebraska, sublocotenenţii Victor M. Boffa din Philadelphia şi Ben B. McInturff din Yukon, Oklahoma, plutonierul major John T. Hartman din Hayden, Colorado, plutonierii Kenneth Griffith din Table Grove, Illinois, William H. Blanchard din Millersburg, Indiana, şi Harold V. Jenkins din Ausonia, Connecticut. Într-un document capturat împreună cu prizonierii s-a găsit notată o menţiune ciudată: „Atenţiune ! Nu bombardaţi Rusciucul !"

Ultimul bombardament american din această lună s-a desfăşurat la 24 aprilie 1944 şi a angajat o veritabilă armadă americană: 600 bombardiere din grupurile 450, 97, 99 şi 463, din escadrele 5 şi 47. Au zburat împreună pînă la Titu, de unde s-au despărţit, 200 îndreptîndu-se spre Ploieşti şi 400 spre Bucureşti. De fapt, acest atac masiv, decisiv conform declaraţiilor prizonierilor, fusese dictat de eşecurile înregistrate la Ploieşti şi Bucureşti, la 15 şi, respectiv, 21 aprilie. Însă nu a prea izbutit. Pe teritoriul ţării s-au prăbuşit şapte avioane. Au căzut în captivitate 17 ofiţeri şi 25 subofiţeri. De data aceasta, şi-au luat adio de la primejdiile celui de-al doilea război mondial căpitanul Theodore A. Stanley din Rochester, New York, sublocotenentul Charles N. Paglieri din Little Falls, New Jersey, plutonierul Stanley Kochnover din Brooklyn, New York, şi sergentul major John J. DiMaggio din Corning, New York.

TOTUL DESPRE AVIAŢIA AMERICANĂ

Numărul morţilor din rîndurile inamicului nu putea fi niciodată stabilit cu exactitate. Violenţa deflagraţiilor din văzduh şi temperaturile înalte în care se mistuiau avioanele incendiate sfîrşeau prin a vaporiza trupurile omeneşti. Nu s-a ştiut niciodată în ce raid anume au fost doborîţi locotenentul Edward C. Robert şi sergentul Hubert Guyot. Cadavrele le-au fost descoperite abia la sfîrşitul lunii şi au fost înhumate, la 1 mai 1944, cu onoruri militare, în cimitirul Sf. Gheorghe din Piteşti. Însă evidenţa captivilor era mereu mai precisă şi avea de acum un plus de substanţă. În total, în aprilie 1944 au căzut prizonieri la români 270 aviatori americani, 115 ofiţeri şi 155 subofiţeri, aproape de pe toată întinderea Statelor Unite. Glumind amar, se putea spune că ne mai lipseau nişte captivi din cele două Dakote, din Utah şi din Wyoming.

Prin interogarea oamenilor, prin exploatarea tuturor documentelor militare descoperite asupra lor şi în bombardierele prăbuşite, secţia a II-a informaţii a Marelui Stat Major ajunsese să ştie aproape totul despre armata americană a aerului. De pildă, se ştiau foarte multe despre starea de spirit, disciplina şi isprăvile piloţilor, începînd de la porţile apusene ale Africii pînă în sudul Italiei. Comandantul marii baze aeriene de la Dakar, Curtis A. Keen, ar fi fost intrigat să afle că la Bucureşti



...precum şi Cartierul de locuinţe Giuleşti

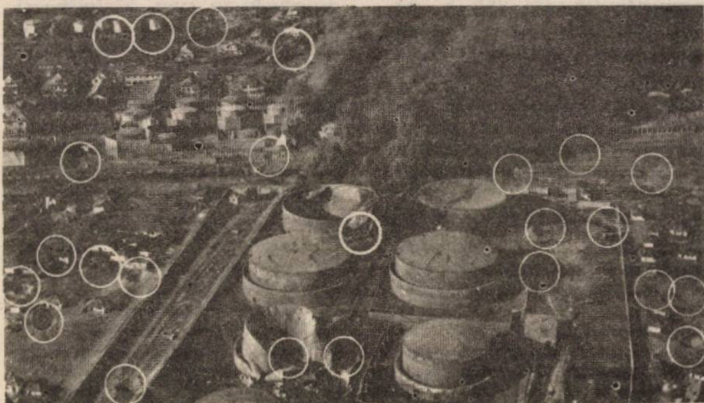
Artileria antiaeriană română avariază grav un avion american care cade la 3 km N-V de Ploiești

erau compătimite cu duioșie toate necazurile sale de zi și de noapte. Pistele, depozitele și cantonamentele din subordinea lui serveau drept punct de tranzit pentru tot materialul aeronautic și personalul navigant american în afluire spre nordul Africii și sudul Europei, mai cu seamă spre Flota 15 aeriană care abia se formase. Fiecare pilot era grăbit să sărbătorească escala din Africa printr-un incident cît mai răsunător : fie printr-o beție de zile mari, fie printr-o partidă de poker despre care să se vorbească timp de un an încheiat, fie printr-un safari nebun, organizat cu mașini furate din dotarea bazei. Încît bietul Curtis A. Keen aproape că nu mai avea somn și într-una din nopțile de insomnie un demon interior îi șoptise că ar putea să-i potolească pe băieți doar cu talentul lui literar. În consecință, multiplicase un soi de decalog compus chiar de el, privind conduita obligatorie a tuturor ofițerilor în tranzit prin baza de la Dakar. După ce trecea în revistă toate marile scandaluri întîmplate la Dakar în ultimul an, sfîrșea printr-un îndemn pe cît de doct, pe atît de superfluu : „Mai presus de orice, fii un adevărat bărbat, gîndește ca un bărbat, poartă-te ca un bărbat“. **Superfluu, pentru că pînă și bucătăresele bazei erau de acord că ofițerii în trecere spre sudul Italiei, într-adevăr, se comportau ca niște bărbați în adevăratul înțeles al cuvîntului. Și tocmai aceasta îl exaspera, pe comandantul excesiv moralist, intrat în conflict cu propriul său decalog. Totuși, orice ofițer în trecere prin bază primea în continuare un exemplar al siciitoarei lui compuneri. Și cînd ajungeau la Foggia, desigur, aviatorii utilizau decalogul lui Curtis A. Keen ca pe un certificat de autenticitate, ca pe o confirmare a adevărului că nu-și pierduseră vremea degeaba în escala de, la Dakar.**

Însă aceasta, cum e lesne de înțeles, era partea amuzantă a datelor obținute de români prin interogatorii și exploatarea informativă a documentelor capturate. Mai important era faptul că, spre sfîrșitul lunii aprilie, valurile de bombardiere care răvășeau existența orașelor românești nu mai aveau nimic misterios în zborul lor suveran și aparent intangibil. Chivernisirea lor nu mai reprezenta un secret și o spaimă. Un grup de bombardiere care decola din sudul Italiei era format din patru escadrile de 9/10 aparate, iar un grup de vînătoare din trei escadrile. Trei grupuri de bombardament și trei de vînătoare formau o escadră aeriană, condusă în misiune de un comandant și un stat major, zburînd în două patrule diferite. De acum, aceste patrule erau perfect identificate de la sol, chiar prin tendința lor de a-și schimba mereu locul în formație și prin alte simptome ale neliniștii lor permanente. Apoi, se știa totul despre dizlocarea și principiile de întrebuințare ale Flotei a 15-a aeriene. Erau cunoscute amplasamentele stațiilor de radioghidaj din sudul Italiei și Sicilia, din Corsica și Africa de nord. Nici frecvențele lor de lucru nu erau un secret. Cifrurile comunicațiilor radio și ciclurile schimbării lor erau și ele deconspirate. Ca și distribuția și tăria mijloacelor antiaeriene inamice. La București, s-a înțeles și de ce preferau americanii, apropiindu-se de România, una și aceeași rută : zburînd peste teritoriile eliberate de partizanii lui Iosip Broz Tito, profitau de răgazul oferit de un spațiu mort pentru detecție. Totodată, avioanele americane doborîte transbordau în România și numeroase date meteorologice din spațiul aerian care ne despărțea de Italia.

Cum erau obținute toate informațiile pe care nu le furnizau documentele ? Pur și simplu, prin discuții amicale cu prizonierii. Din acest punct de vedere, ofițerii români au ajuns la o concluzie interesantă : doar 70 la sută din totalul captivilor se obstinau să păstreze pentru ei secretele disponibile. „Restul — **consemna un raport al biroului 1 informații** — se angajează de bunăvoie în discuții cu caracter militar“. **Și dacă toate datele în speță ar fi căzut pe mîna unei armate capabilă de riposte la mari distanțe, americanii s-ar fi putut aștepta la surprize mari. Însă, îmbrîncită fără voia ei într-un război dinainte pierdut, România nu s-a gîndit niciodată la o ripostă la mari distanțe. Toate mijloacele de purtare a războiului aerian și antiaerian de care dispunea țara în momentul dat erau strict defensive. România se apăra.**

În acest context, fără doar și poate, informațiile de genul celor ce dezvăluiau dizlocarea amănunțită a bazelor din sudul Italiei nu prezentau nici o importanță pentru români, chiar dacă ofițerii din statele majore le colecționau cu grijă de maniaci. Pentru români, contau doar intențiile privind utilizarea acestor baze, calitatea și puterea distructivă a



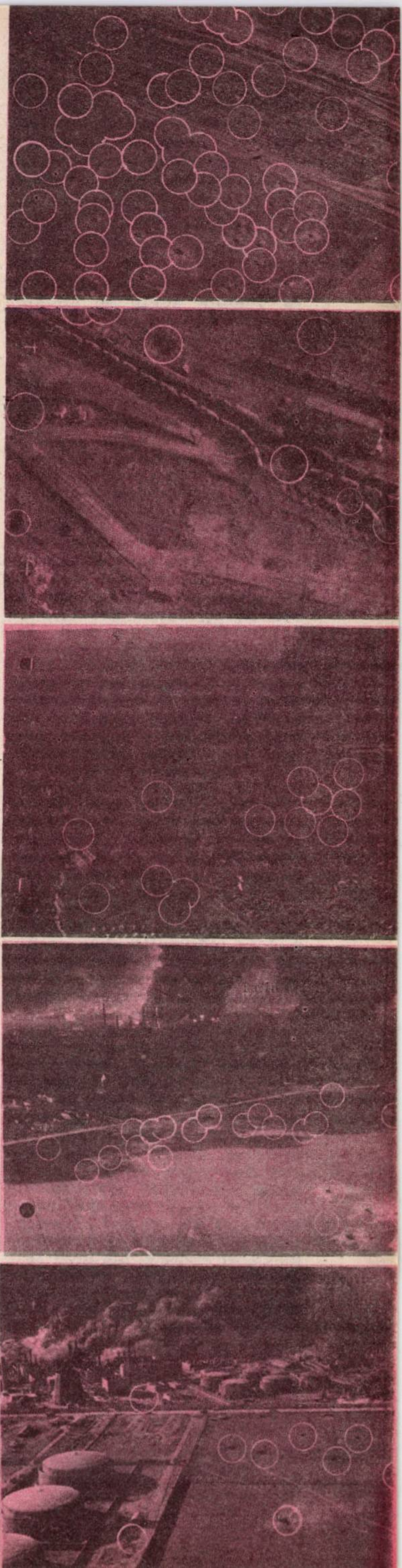
Raidul american din 5 aprilie atinge unul din obiectivele sale : Parcul de rezervoare al rafinăriei „Astra“

mijloacelor ofensive dirijate spre București sau Ploiești, punctele lor nevralgice în zbor, adică posibilitatea contracarării lor chiar în spațiul aerian al țării. Și abia cînd se acumulau date privind această fată a lucrurilor sporea îngrijorarea românilor.

Avioanele implicate în atacurile din aprilie 1944, avînd nevoie de carburant mai puțin pentru croaziera pînă la obiectiv, se puteau înarma mai bine : fiecare purta cîte 10—12 bombe de 225 kg, adică dublul puterii distructive aflată la bordul bombardierelor din raidul de la 1 august 1943. Mai mult, Flota 15 aeriană din sudul Italiei era pe cale de a fi dotată cu un nou tip de bombardier Flying Fortress B 29, cu echipaj sporit, capabil să ridice 30 de bombe de 225 kg la altitudinea de 26 500 picioare. De la raidul din anul trecut se perfecționaseră mult și vizoarele de la bordul bombardierelor. Conform afirmațiilor nu o dată glumețe ale prizonierilor, noul vizor american de bombardament, de la înălțimea de 10 000 picioare, făcea posibilă plasarea unei bombe într-un butoi. Pentru cazurile cînd obiectivul se învelea în ceață naturală sau artificială, ofițerii bombardieri dispuneau acum de o instalație de vizat Skiny, numită de germani Rotterdam, de fapt o variantă adaptată la împrejurări a faimosului și temutului radar. Și nici intențiile de viitor ale Flotei 15 aeriene nu erau încurajatoare pentru români. Între documentele capturate se afla și o hartă parțială a Uniunii Sovietice, strict secretă, cu schemele aerodromurilor de la Piriatin, Poltava și Mirgorod. În acest nenorocit aprilie 1944, țelul principal al bombardamentelor aliate asupra teritoriului românesc încă se vădea a fi exclusiv strategic : distrugerea zonei petrolifere și paralizarea nodurilor de comunicație. Însă harta capturată dezvăluia o perspectivă nouă : cooperarea tactică între aviața americană și forțele terestre sovietice, ajunse la hotarul și pe pămîntul țării. „Hotărîrea de a extinde ofensiva aeriană — recunoșteau tranșant prizonierii americani — s-a luat în strînsă legătură cu mersul operațiunilor pe frontul de est și cu invazia trupelor rusești pe teritoriul Basarabiei și Moldovei". Într-adevăr, transferul de material volant american pe aerodromul de la Poltava nu a întîrziat.

O POVESTE FRUMOASĂ DESPRE SACRIFICIU ȘI EROISM
ARTHUR GOULD LEE ÎMPOTRIVA ADEVĂRULUI

Ne aflăm pe un teren virgin al istoriei. În bibliografia celui de-al doilea război mondial, referințele la bombardamentele aliate asupra teritoriului românesc sînt sporadice, evazive și incomplete și nimeni nu s-a străduit să le aprecieze obiectiv, pe bază documentară, amploarea apocaliptică, efectele distructive și rolul militar și politic, privind mai ales desfășurarea ulterioară a evenimentelor. Cartea lui James Dugan și Carroll Stewart, Mareea razantă, mărginindu-se la aspectele spectaculoase și tragice ale raidului de la 1 august 1943, reprezintă o excepție, deși nu se distinge prin profunzime analitică, fiind doar o poveste frumoasă despre sacrificiu și eroism. Ea a spart totuși ghiața. Însă, ciudat, nimeni nu a încercat să lărgească ochiul de apă cît de cît limpede defrișat în tăcere și apa din copcă a reînghețat. Versiunea repovestită de Ioan Grigorescu a Mareei razante prezintă interes doar ca o lectură duminicală mai agreabilă decît altele : autorul a frunzărit parțial documentele militare românești, a procedat la identificări hazardate, ignorînd tocmai identificările minuțioase întreprinse pe teren de statul major al aerului, și a inventat personaje care l-ar fi servit, chipurile, cu piese furnizate reporterului, de fapt, de arhivele armatei. Povestea brodată de Ioan Grigorescu în jurul unei pretinse obstinații a autorităților de a ascunde cifra exactă a victimelor de la penitenciarul din Ploiești reprezintă un fals „regizoral". Cifra în speță se află chiar în documentele prelucrate de reporter și nu în pomelnice inexistente. În sfîrșit, nimeni nu s-a preocupat de soarta prizonierilor americani și britanici din România anilor



Cîteva bombe cad în Triajul gării Ploiești, dar cele mai multe sfîrtecă pămîntul din preajmă ● În împrejurimi sînt „atinse" totuși instalații ale rafinăriilor „Columbia", „Standard" și „Orion"

1943—1944. Aluziile la această temă, cînd nu sînt cu totul vagi, ne propun erori durabile şi cu consecinţe asupra reputaţiei românilor. Un singur exemplu, din acest punct de vedere, este revelator.

În studiul monografic dedicat vieţii regelui Mihai, Coroana împotriva secerii, Arthur Gould Lee, fost ofiţer britanic în Comisia aliată de control pentru România, afirmă că mareşalul Ion Antonescu, după raidul de la 1 august 1943, ar fi dispus împuşcarea prizonierilor. Doar intervenţia lui Mihai Antonescu — omul de încredere al conducătorului şi al doilea personaj în ierarhia statului român de atunci, care, fiind avocat de profesie, realiza consecinţele încălcării legilor internaţionale de purtare a războiului — le-ar fi salvat viaţa. Ca şi intervenţia personală a regelui. Dar şi aceste afirmaţii, ca şi multe altele din cartea lui Arthur Gould Lee, nu corespund adevărului. Arthur Gould Lee a sosit la Bucureşti abia la 18 septembrie 1944, ora 6 dimineaţa. La ceasul şi în ziua aceea, aviatorii americani şi britanici capturaţi de români se aflau de două săptămîni şi ceva la casele lor. Toate informaţiile despre ceea ce s-a petrecut în România pînă la 23 August 1944 i-au fost furnizate autorului pe parcursul colocviilor cu ex-regele Mihai şi cu oameni din anturajul acestuia. Şi este regretabil că Arthur Gould Lee nu s-a străduit nici o clipă să confrunte confidenţele fostului monarh al României cu mărturiile altor participanţi la evenimente sau cu documentele de arhivă, cum procedează orice istoric prob. Istoriografia românească a depus şi depune eforturi notabile întru limpezirea tuturor aspectelor politice, sociale, economice şi morale ale dictaturii militare din România anilor 1940—1944. Cercetările sînt în curs şi un anume lucru e cert : pe umerii mareşalului Ion Antonescu au apăsat şi apasă răspunderi copleşitoare. Însă tot atît de cert este adevărul că nu se pot arunca toate neajunsurile şi defecţiunile unei epoci şi ale unui regim pe umerii unui singur om. Mai ales atunci cînd este vorba despre neajunsuri şi defecţiuni inventate.

La 1 august 1943, mareşalul Ion Antonescu a inspectat regiunile sinistrate de pe Valea Prahovei chiar în primele ore după bombardament. Constatările şi hotărîrile lui sînt consemnate într-un proces verbal păstrat în arhivele armatei. Prima sa observaţie era tipică pentru un militar : „Atitudinea şi ţinuta răniţilor şi a celorlalţi aviatori prinşi este ostăşească". Captivii aveau uniforme, însemne militare distincte şi purtau armele la vedere. În consecinţă, dispoziţiile şefului statului, emise în clipele cînd praful ridicat de explozii mai plutea în aer şi cînd incendiile provocate de raid încă nu erau stinse, au avut în vedere în primul rînd respectarea neabătută a statutului prizonierilor de război : să se întocmească instrucţiuni amănunţite privind modul cum trebuie trataţi şi interogaţi aviatorii, tocmai spre a se evita orice abuz. În acelaşi context merită a fi consemnată şi o altă decizie : „Răniţii americani să fie îngrijiţi ca şi răniţii români". Dealtfel, în contradicţie cu el însuşi, Arthur Gould Lee confirmă că aceste ordine au existat şi au fost respectate întocmai : cînd regele Mihai a vizitat spitalele tixite de nevinovaţi afectaţi de bombardamente, răniţii americani erau îngrijiţi în paturi vecine cu cele ale victimelor raidului lor.

În aprilie 1944, dispoziţiile amintite privind tratamentul prizonierilor de război erau în vigoare şi nimeni nu le-a încălcat, cu atît mai mult cu cît ele exprimau şi o anume concepţie despre onoarea militară, proprie ofiţerilor români. De fapt, ele exprimau şi o concepţie mai adîncă de existenţă a oamenilor acestor meleaguri. Acelaşi Arthur Gould Lee, de data aceasta în relativ consens cu adevărul istoric, se referă şi la starea de spirit a populaţiei româneşti din zilele şi nopţile raidurilor de bombardament americane şi britanice. Este interesantă o anecdotă cu circulaţie în epocă : Hitler şi Benito Mussolini s-ar fi decis să verifice felul în care în propriile lor ţări, ca şi în ţările subjugate de Axă, erau respectate indicaţiile de apărare pasivă în eventualitatea unui atac aerian ; s-au urcat împreună într-un avion şi au survolat Berlinul şi Roma, dar nici în capitala Reichului şi nici în capitala Italiei camuflajul nu era chiar perfect ; în schimb, cînd s-au apropiat de capitala României, bezna era pur şi simplu desăvîrşită. „Românii aceştia — a murmurat încîudat Hitler — sînt totuşi singurii pe care se poate conta". Dar avionul celor doi dictatori a ajuns să survoleze şi centrul Bucureştilor şi, în clipa aceea, toate luminile marelui oraş de pe Dîmboviţa s-au aprins brusc. Iar reflectoarele apărării antiaeriene caligrafiau pe cer, cu spotul lor luminos, cuvintele „Bine aţi venit !", servanţii lor crezînd că avionul era american sau britanic. Pe de altă parte, este greu de crezut ceea ce afirmă Arthur Gould Lee, alături de această anecdotă : anume că în timpul raidurilor nocturne ale aviaţiei britanice bucureştenii nu ar fi avut nimic mai bun de făcut decît să iasă pe străzi şi să-şi aprindă ostentativ ţigările şi să se amuze la spectacolul paraşutelor luminoase. Dar este sigur că românii au privit aceste raiduri cu speranţa că vor contribui la desprinderea ţării din alianţa nefastă cu Germania nazistă. Această speranţă a avut o influenţă nemijlocită asupra atitudinii şi comportamentului lor în relaţiile cu aviatorii americani şi englezi, care s-au salvat din bombardierele în flăcări, paraşutîndu-se sau aterizînd forţat pe pămînt românesc.



Nori de fum deasupra Ploieştilor : bombele americane au incendiat fabrica „Concordia" şi rafinăria „Unirea-Speranţa"...

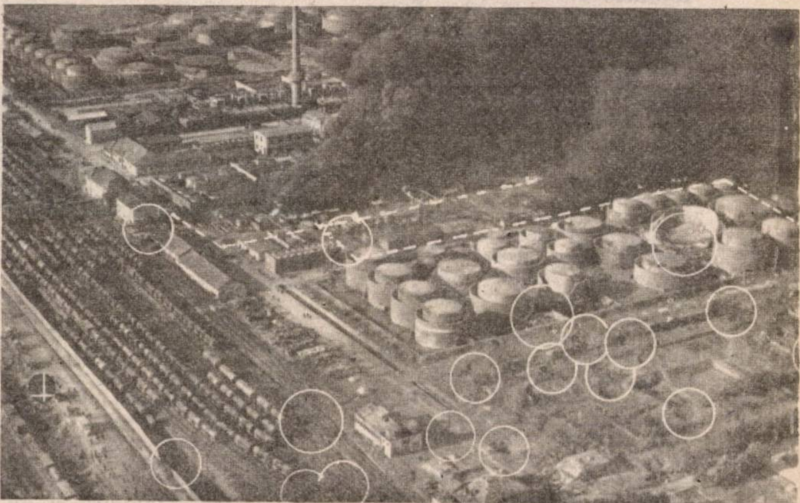
SALT ÎN NECUNOSCUT

Cei desemnaţi de destin să ajungă prizonieri ai românilor aveau idei cu totul şi cu totul vagi despre starea de spirit a poporului care suporta consecinţele raidurilor lor de bombardament şi aveau toate motivele să nutrească temeri profunde gîndindu-se la perspectiva captivităţii. Într-un Flying Fortress B 17 doborît deasupra Ploieştilor a fost găsită o scrisoare neterminată a unui pilot american doborît, datată 15 iulie 1944. Era destinată să parvină părinţilor lui din America, cărora nu le-a mai ajuns niciodată. În vara lui 1943, piloţii din 9th Bomber Command, decolînd de la Benghazi, bombardaseră şi aerodromul oraşului italian Bari. Multe din bombele lor au căzut alături de obiectiv, provocînd pierderi grele în rîndurile populaţiei civile. La răscrucea dintre primăvara şi vara lui 1944, americanii erau demult instalaţi la Bari. Spre surprinderea lor, constatau că italienii nu le iertau bombardamentele din anul trecut. „Probabil că n-au inteligenţă suficientă ca să înţeleagă că am primit ordin să bombardăm oraşul — **menţiona scrisoarea în discuţie, a unui pilot pe care îl vom numi convenţional prietenul lui Flynn** — şi mulţi dintre ei ne urăsc. Este periculos pentru un zburător american să umble singur pe stradă, noaptea". **Întîmplător sau nu, România nu era Italia. În România, paraşutările şi aterizările forţate au proiectat sute de piloţi într-o realitate diferită de cea italiană. Treptat, după ce au descoperit-o, captivii au ajuns s-o şi înţeleagă. Şi merită să urmărim, pe etape, saltul lor într-o altă lume. Saltul lor în necunoscut.**

De ce şi cum se cădea din cer? Ce anume se întîmpla cînd piloţii, navigatorii, bombardierii, operatorii radio şi mitraliorii americani sau englezi regăseau sub picioarele lor pămîntul?

Inainte de toate, mulţi dintre cei căzuţi în prizonierat, în scrisorile trimise acasă, se străduiau să înţeleagă, să justifice şi chiar să-şi asume răspunderea împrejurărilor în care au devenit captivi, într-o ţară străină, pentru unii cu totul necunoscută. „...După cum am mai spus-o — **scria Joseph E. Atkins către Jaunita Wilson din California** — nimeni nu este responsabil pentru că am ajuns aici, afară de mine şi echipajul meu. Nu blamez pe nimeni şi respect pe aviatorii români, ca inamici valoroşi. Cele două avioane care m-au lovit şi m-au doborît au fost fără îndoială conduse de doi din cei mai buni piloţi pe care i-am văzut în toată cariera mea de aviator".

Bombardierele nu se prăbuşeau numai sub tirul avioanelor de vînătoare, ci şi la impactul cu barajele artileriei antiaeriene şi uneori de-a dreptul spectaculos. Nu numai odată aeronavele de 30 tone se spulberau ca şi cum n-ar fi fost. O astfel de împrejurare a relatat-o ofiţerilor români locotenent-colonelul William Gardner Snaith, originar din Texas, în vîrstă de 28 ani, pilot de bombardier, absolvent al celebrei Academii militare de la West Point. „Imediat după lansarea bombelor asupra obiectivului — **s-a destăinuit acest ofiţer de elită al aviaţiei**



...iar în Nordul oraşului, rafinăria „Vega"

americane — avionul nostru a primit o lovitură directă de antiaeriană, care a incendiat un rezervor de benzină, a avariat grav o aripă şi a tăiat conductele instalaţiei de oxigen. Lipsa de oxigen, la altitudinea de 7 500 metri, mi-a provocat o stare de semiasfixie. Cîteva secunde mai tîrziu, avionul s-a angajat în vrie cu o asemenea viteză încît mi-am pierdut vederea şi, apoi, cunoştinţa. Probabil bombardierul a explodat în aer, deflagraţia proiectîndu-mă afară, pentru că în momentul cînd mi-am revenit cădeam pe spate cu o viteză vertiginoasă, avînd înaintea ochilor fragmente de fuselaj care se prăbuşeau odată cu mine către pămînt. Printr-o mişcare a corpului am luat poziţie verticală pentru a vedea ce distanţă mă desparte de sol. Ştiam din instrucţia primită că viteza maximă de cădere a corpului omenesc prin aer nu poate depăşi 140 mile pe oră, în timp ce bombardierele zboară cu peste 200 mile pe oră, şi că e mai bine să aştepţi înainte de a deschide paraşuta, pentru a evita şocul foarte puternic provocat de deschiderea paraşutei la viteza de zbor a avionului. De asemenea, este recomandabil să nu deschizi paraşuta înainte de a ieşi din zona tragerilor A.A. Am aşteptat aşadar pînă ce am ajuns la aproximativ 1 000 metri de pămînt, apoi am tras de cordonul paraşutei şi am aterizat în condiţii perfecte". **Dar era singurul membru în viaţă al echipajului.**

Alţii nu s-au îndurat să abandoneze aparatele avariate, pilotîndu-le cît mai ascultau de comenzi şi chiar aterizînd cu ele forţat, uneori la mari distanţe de obiectivele raidului. „Drept sub mine — **se confesa Joe P. McMills, într-o scrisoare către Joy Ann McMills din Greenville, Carolina de Sud** — era Dunărea... Ai auzit despre frumoasa Dunăre albastră... Ştiam că fluviul este hotarul dintre România şi Bulgaria şi dacă aterizezi în Bulgaria viaţa nu mai are nici o valoare. Mi-au trebuit 25 de minute ca să cobor de la 16 000

picioare. M-au trecut toate năduşelile să nu cumva să aterizez în fluviu, însă mulţumită unei brize uşoare am fost împins dincolo de talveg şi am aterizat într-un lac nu prea adinc...". **Totuşi, cei mai mulţi au preferat saltul cu paraşuta. Şi fie că au fost avertizaţi cu privire la ceea ce îi aştepta în România, fie că nu ştiau chiar nimic despre această ţară, unii şi-au dat seama că vor ajunge între oameni de omenie chiar în clipa căderii.** „În timp ce pluteam spre pămînt — **scria locotenentul Gerald A. Briggs din Eugene, Oregon** —, un avion de luptă românesc se învîrtea în jurul meu şi mişca aripile ca şi cum mi-ar fi zis : hallo sau noroc...".

Bineînţeles, primii români întîlniţi de aviatorii americani doborîţi au fost ţăranii, stăpînii şi robii dintotdeauna ai acestui pămînt. „Primul lucru pe care ni l-au spus ţăranii — o încredinţa sergentul **Martin Hauman pe domnişoara Clarence Mendes din San Francisco** — a fost că războiul s-a sfîrşit pentru noi".

„Cînd am aterizat — **scria şi sergentul Floyd W. Cline, într-o scrisoare adresată tatălui său** — am fost recuperaţi de ţărani foarte cumsecade, care ne-au pansat rănile nu prea însemnate şi ne-au dat mîncare şi apă". **Impresii asemănătoare relata şi locotenentul Robert W. Cress, matricol 0703711, scriindu-i tatălui său din Hillsboro, Illinois :** „Cînd am aterizat din săritură, am fost înconjurat de ţărani care au fost foarte prietenoşi... Am fost trataţi mai mult ca oaspeţi decît ca prizonieri. A doua zi, la plecarea mea, mi-au urat noroc şi m-au invitat să-i revăd, cînd se va isprăvi războiul". **La fel se spovedea şi locotenentul Frank H. Weston, într-o scrisoare adresată mamei sale din Miami, Florida :** „Am aterizat într-un lan de grîu şi o mulţime de ţărani s-au apropiat de mine surîzînd şi spunînd : american ? Americanii şi românii sînt buni camarazi... Ne-au mai spus că vom fi bine trataţi şi să nu ne fie frică. Pe urmă ne-au dus într-o casă mare, unde am fost invitaţi la masă. A fost cel mai bun prînz de cînd am plecat din Statele Unite...". **De asemenea, şi locotenentul Jackson F. Dunn, matricol 0698182, avea toate motivele să fie surprins de primirea ce i s-a făcut pe pămînt românesc :** „Am fost prins lîngă Craiova — **scria el soţiei sale din Carolina de Sud** —, în partea de sud-vest a ţării... Am petrecut prima noapte într-un sat unde m-au hrănit ţăranii. Mai prinseseră şapte americani şi eram toţi obiectul unei mari curiozităţi din partea ţăranilor. Ne-au adus tot felul de mîncări şi băuturi şi au încercat să ne ofere cît mai mult confort. Ceea ce mă miră mai mult este că deşi sîntem în mod legal în război cu acest popor, totuşi nu ne poartă pică... Chiar jandarmul care m-a prins a sosit cu un aer foarte jovial, m-a salutat şi mi-a spus : camarade ! Mi-a strîns mîna într-un fel foarte prietenesc şi a mărturisit că-i pare nespus de rău că trebuie să mă percheziţioneze...".

Iar sergentul James E. Mann recunoştea cu o francheţe remarcabilă : „În orice caz, ţăranii care ne-au prins după ce am sărit din bombardier ne-au tratat ca pe regi".

Intr-un fel sau în altul, toţi cei ce nu s-au sfiit să exprime aceste uimiri s-au străduit să-şi explice şi substratul profund al împrejurărilor care le provocau.

UN ORAŞ PREA MIC PENTRU UN RĂZBOI ATÎT DE MARE

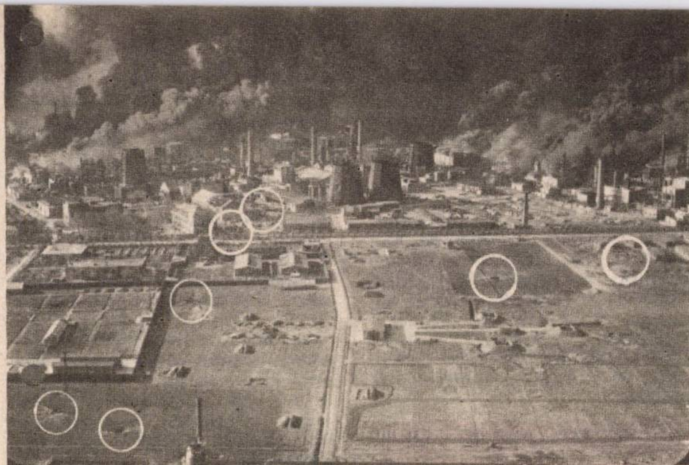
La bombardamentele din luna mai 1944 au participat în general aceleaşi formaţii aeriene americane : escadrele 47 şi 304, alcătuite din avioane Liberator **B 24 şi** Flying Fortress **B 17, escortate de vînătoare. Mult mai activă a fost şi participarea britanică la raidurile împotriva teritoriului românesc, prestată în totalitate în condiţii nocturne. De fapt, primul raid aerian al lunii a fost întreprins de englezi, în noaptea de 2 spre 3 mai, şi a avut drept obiectiv capitala ţării. La 5 mai 1944, ora 10,30, 400 bombardiere B 17 şi B 24 au decolat de la Foggia, Cerignola şi Brindisi, lovind Ploieştii, Turnu Severin şi Moreni. Au fost doborîte 18 aparate şi au fost capturaţi 93 prizonieri. Noi distrugeri au fost provocate ţării în noaptea de 5 spre 6 mai, de bombardierele englezeşti care au atacat Cîmpina. Un nou raid împotriva României, poate cel mai dur dintre toate, a fost declanşat la 6 mai 1944 de 700 bombardiere decolate din sudul Italiei, sub o puternică escortă de avioane de vînătoare** Lightning **P 38. Au fost atacate localităţile Turnu Severin, Craiova, Piteşti, Cîmpina şi Braşov. La Craiova şi Piteşti, obiectivul principal l-au constituit comunicaţiile feroviare. Au fost doborîte numai 3 avioane şi au fost capturaţi 18 prizonieri.** „În ceea ce priveşte distrugerile provocate în cartierele de locuinţe ale oraşului Piteşti — **au constatat ofiţerii români care i-au interogat pe captivi** — prizonierii afirmă că nu-i interesa oraşul, ci numai nodul de cale ferată. Dar numărul prea mare de bombardiere, faţă de suprafaţa redusă a zonei de atac, a împiedicat concentrarea bombelor numai în regiunea dorită. În acel moment, **declară aviatorii americani,** se găseau în aer prea multe bombardiere pentru un oraş atît de mic". **Deci asta era adevărata nenorocire ! Piteştii se dovedeau a fi un oraş prea mic pentru un război atît de mare...**

În noaptea de 6 spre 7 mai 1944, au reapărut în spaţiul aerian al ţării bombardierele britanice, care au maltratat Bucureştii. La 7 mai 1944, alte 500 bombardiere, de asemenea escortate de avioane de vînătoare, s-au concentrat din nou asupra Bucureştilor, lovind Gara de Nord, atelierele de reparaţii C.F.R. şi triajul. Întrucît escadra nu s-a mai dispersat spre obiective secundare, atacul ei a fost unul dintre cele mai sîngeroase din toţi anii războiului. Două avioane au fost doborîte şi au fost capturaţi 9 prizonieri. Iar în noaptea de 7 spre 8 mai, bombardierele britanice au oferit bucureştenilor alte clipe de groază. În mai puţin de 72 de ore, ţara îndurase şase raiduri de bombardament şi acest ritm al carnagiului, în mod firesc, ar fi trebuit să zguduie şi nervii cei mai tari, şi conştiinţele cele mai tefere şi neînduplecate. Cu toate acestea, disciplina populaţiei civile sub bombe era impecabilă. Numai în aparenţă ciudat se dovedea a fi şi eroismul neclintit al ostaşului român, pilot sau artilerist, în văzduh sau sub ploaia de foc şi de sînge.

După un răgaz de 11 zile, bombardamentele americane au reînceput la 18 mai 1944, avînd drept obiectiv oraşul Ploieşti, cu deosebire rafinăriile Societăţii Romano-Americana. Atacul nu a reuşit. Şase avioane au fost doborîte şi au fost capturaţi 42 prizonieri. Toţi erau din grupul

463, escadra 5. Din excesul de zel al propriului comandant, grupul „s-a izolat, expunîndu-se astfel atacurilor masive ale aviației de vînătoare". Ultimul atac aerian din această lună s-a desfășurat la 31 mai 1944, antrenînd 300 bombardiere Liberator din escadra 47 și 304. Obiectivul principal al raidului a fost același : marile rafinării ale Societății Româno-Americana. De data aceasta, aviația de vînătoare inamică, servind drept escortă bombardierelor, a fost deosebit de agresivă. Și lupta din văzduh a fost dramatică. Secvențele ei nu sînt irecuperabile pentru posteritate. Amintirea lor a rămas pe hîrtie. Antenele companiei 1 radioascultare specială din batalionul de radiogonie al Marelui Cartier General se aflau sub tensiune.

Primele mesaje, în fonie și în clar, emise de escadra de bombardiere pe lungimea de undă de 4 050—4 080 Kc, au fost interceptate la ora 9,50. Simultan, convorbirile din eter au fost interferate de o puternică stație radiotelegrafică necunoscută. Apoi emisia ei a scăzut în tărie și în căștile operatorilor de la sol s-a auzit o voce întîi calmă: „Hallo! E 737, dreapta, gata!" Iar mai tîrziu ușor enervată : „E 737, aruncă-le, gata !" Și au răsunat trei explozii succesive de bombe, bubuind înfundat alături de căștile stenografilor, cum bubuie cuiele bătute într-un sicriu. La ora 10,05, după o rafală prelungă de mitralieră, altă voce s-a lansat în eter entuziastă : „L-am atins, l-am atins, uite cum cade, cade, gata cu el !" La ora 10,10 atacul aerian era în plină desfășurare. „Hallo, bombardierule — încerca un comandant de grup să corecteze direcția unui aparat din subordine —, ora 6, ora 6, ora 6, dreapta, ora 6, ora 6, gata !" Aceeași preocupare o vădea și alt comandant de grup : „Cinci-șase, cinci-șase, menține stînga, menține stînga, gata !" Intervenind și după lansarea bombelor : „Mențineți această altitudine și direcție !" Apoi a survenit un moment de panică : „Hallo, vînătoarea e la dreapta, fiți gata !" Peste panică ridicîndu-se aceeași voce calmă de la început : „Reduceți ușor viteza și strîngeți formația, fiți gata !" Apelul fiind adresat, desigur, mitralioriilor. Și tot atunci bombardierele au intrat în barajele



La cîteva minute după un atac asupra marii rafinării „Astra Română" din Ploiești

artileriei antiaeriene, temperatura luptei atingînd apogeul. „Hallo, Bob — constata o voce flegmatică —, pierzi cam multă benzină !" A răspuns Bob : „Totul este în regulă, mă descurc și așa..." Alții avînd dificultăți mult mai mari. „Ce mizerie de generator — exclama cineva —, îmi face greață porcăria asta... Mă lasă curentul ! Mă lasă curentul !" Și probabil a fost auzit : „Hallo, 64, 64, totul e OK ?"

Nu prea era totul OK, însă nevăzutul dirijor al atacului repeta întruna, imperturbabil: „Mențineți altitudinea și viteza, mențineți altitudinea și viteza, atenție la dreapta, atenție la dreapta..." Și trena impusă de el, într-adevăr, nu convenea tuturor : „Las-o mai moale, șefule, pentru că altfel mă pierzi, motorul 3 nu mai trage..." Mesajul a primit un răspuns prompt, însă nu prea ferm : „Ține-te aproape de mine, ca să te acopere ceilalți... Sau dacă vreți, săriți cu parașuta..." Apoi a fost chemat iar avionul 64 : „Totul e în regulă la bord ?" Și operatorul a răspuns cu o întîrziere explicabilă : „Am răniți la bord..."

Trecuse mai puțin de o jumătate de oră de cînd se declanșase acest schimb de replici laconice și atît stenografii de la sol, cît și protagoniștii lor din văzduh credeau că trecuse o viață. „Văd jos un incendiu mare — spunea cineva —, așa că putem pleca..." Apoi s-a auzit un apel disperat : „Ocolește stînga, flakul e prea puternic..." Iar vocea aceea calmă, imperturbabilă, de pe un avion acum obligat să părăsească lupta, a întrebat : „Cine vrea să preia comanda formației ? Cine vrea să preia comanda formației ?" În loc de răspuns, cineva întreba : „Pierzi din direcție..." „Știu" — a răspuns vocea aceea imperturbabilă, și a întrebat iar: „Cine vrea să preia comanda formației ?" În sfîrșit, i s-a oferit și un răspuns așteptat : „Preiau comanda... Treceți toți pe recepție... Vreau să strîngeți formația... Zburăm cu 155 mile pe oră..." O învălmășală de voci sugrumate de emoție a fost liniștită curînd de același glas: „Țineți-vă după noi cît timp este posibil..." „Sînt la aproape o milă în spatele tău" — a revenit una din vocile sugrumate. „Te acoperă din stînga" — a intervenit altă voce. În timp ce o a treia întreba, cu o exasperare vădită : „Ce tot vrei? Ce tot vrei?" Și cineva a răspuns : „Mi-e foame... Mi-e o foame grozavă..." Au urmat alte ordine de strîngere a formației, receptate tot mai slab în căștile de la sol. După 11,40, în văzduh s-a instalat o tăcere desăvîrșită. Raidul se încheiase, avioanele reveneau la baze și în urma lor alte incendii înflăcărau aerul, alte ființe se regăseau fie pe un pat de spital, fie în neființă. Au fost doborîte 10 avioane și au fost capturați 40 prizonieri, jumătate ofițeri și jumătate subofițeri. Printre ei se aflau sublocotenenții Robert W. Cress din Hillsboro, Illinois, Ross N. Buzzard din Pampa, Texas, Jackson F. Dunn din Charlotte, Carolina de Nord, John F. Barrett din Cumberland, New York, și George E. Kline din New Cumberland, Pennsylvania. Sau plutonierii John J. Szczur și Floyd W. Cline. Sau sergentul major Bernard Artz. Mult mai mulți nu au scăpat cu viață din acest raid. În cimitirul din Românești au fost coborîte în pămînt șapte cadavre, în ci-

Almanah «Luceafărul» — coala 12

mitirul Bolovan din Ploiești, alături de morminte mai vechi, s-au mai rînduit încă nouă. Un bombardier avariat de antiaeriană s-a tîrît în aer, dacă se poate spune așa, pînă în spațiul aerian al județului Gorj. A căzut la sute de kilometri de obiectiv, într-o margine a orășelului Tîrgu Cărbunești. Oamenii locului au izbutit să scoată din carcasa fuselajului terciuit numai șapte cadavre. Au fost înhumate în cimitirul eroilor din localitate.

CE PUTEM CERE UNUI FLAK HAPPY ?

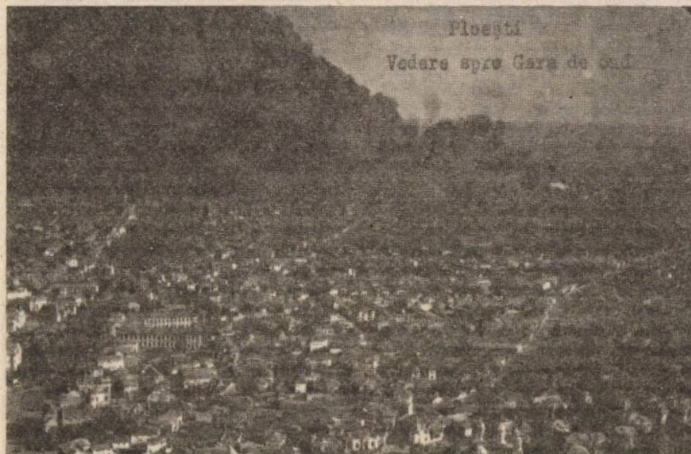
Britanicii decolau tot din sudul Italiei, în formații mai restrînse, de 70—100 aparate Liberator, Halifax și Wellington, specializate în bombardamente nocturne. Cvadrimotorul Halifax nu se deosebea esențial de Liberator, ca rază de acțiune și capacitate de a încărca bombe. Ambele bombardiere aveau numai cîte șapte oameni în echipaj, în condiții de noapte nefiind necesară prezența tuturor mitraliorilor la bord. Bimotorul Wellington, cu cinci oameni în echipaj, încărca numai 6 bombe de 225 kg. În general, Royal Air Force prefera altitudini de bombardament situate între 3 000 și 4 000 metri și a înregistrat pierderi doar în nopțile de 2 spre 3, 6 spre 7 și 7 spre 8 mai 1944. Din cele opt aparate britanice doborîte — glumind amar, românii le spuneau „văduve negre" — s-au salvat numai 18 oameni : locotenenții Charles Egles Dudley, W. J. Meikle, Horace Douglas Calvert și Louis Rubens, sublocotenenții Joseph Marcus și Bertrand Whitby, plutonierul major F. W. Parson, sergenții majori John Coape, Gordon Cormie, George Henry Dealtry, Kenneth Metcalf Alamby, Charles Alfred Weppler, Norman Leonard Foster, Peter Edward Godfrey, Norman Dear, Patrik Stirling Nevor, Ronald Williams și Robert Roy Grier. Numai 11 erau din metropolă, restul fiind originari din Australia, Egipt, Canada și Noua Zeelandă.

Ceilalți 202 prizonieri aliați capturați în luna mai 1944 erau toți americani. Ofițerul cel mai înalt în grad căzut în captivitate era maiorul Chester Haas din statul major al escadrei 5 aeriene din Foggia. În raidul pe parcursul căruia a fost doborît, îndeplinea funcția de observator și bombardier șef al grupului 463. Și în momentul dat se mai schița un anume bilanț : în aprilie, din cei 270 aviatori americani căzuți în prizonierat, numai 3 se aflau la prima lor misiune. În mai, numărul debutanților captivi crescuse la 32. Faptul nu putea avea decît o singură semnificație : aviația strategică a Statelor Unite înregistra pierderi tot mai grele. Cu toate acestea, declarau prizonierii, atacurile contra României vor fi reluate.

Implicarea masivă a bombardierelor britanice de noapte în ofensiva aeriană aliată împotriva României a dezvăluit și victimelor și agresorilor un adevăr dintre cele mai crude : oricît de înțelepte și stricte erau legile de purtare a războiului, în paragrafele privind ocrotirea civililor, oricît de mărturisită sau manifestă era dorința reciprocă a combatanților de a le respecta întocmai, bombele nu-și alegeau niciodată țintele și nevinovații, mereu, furnizau cimitirelor și spitalelor cea mai bogată recoltă de morți și răniți. Dincolo de acest adevăr tragic, faptul că britanicii și-au coordonat atacurile de noapte cu cele întreprinse de americani în cursul zilei era o dovadă pentru români că între țelurile aliaților se înscria și terorizarea populației civile. Ce altă rațiune putea avea gestul bombardării orbește, pe întuneric, a centrului Capitalei ?

La această acuzație, prizonierii britanici au replicat tranșant și într-un anume fel foarte logic : „Nu avem — spuneau ei — de ce să urmărim teroarea în România, deoarece această țară nu are posibilitatea să facă altceva decît exact ceea ce face acum. Putem să bombardăm orașele ei zi și noapte, prin aceasta nu se poate spera nici o schimbare politică...". Altfel spus, ei recunoșteau să dezangajarea țării din alianța temporară cu Germania, cel puțin în momentul dat, nu putea fi un rezultat al presiunilor militare. Cauza implicării României în campania din răsărit nu era dintre cele mai simple. „Situația României este una dintre cele mai nenorocite — mărturiseau aviatorii englezi —, și în Anglia se cunoaște acest lucru...". Însă recunoașterea în speță, firește, nu putea să reprezinte o consolare pentru sutele de civili pieriți în explozii și incendii.

Cum au replicat aviatorii americani la imputațiile repetate privind încălcarea legilor de purtare a războiului ? În România, în Iugoslavia și în Franța — a declarat la interogatoriu locotenent-colonelul William Gardner Snaith —, comandamentele aviației strategice aliate nu alegeau niciodată obiective în centrul orașelor, ca în Germania. Și trebuia crezut pe cuvînt. Dar panourile de cruce roșie arborate deasupra spitalelor — au declarat mulți prizonieri — erau prea mici și nu puteau fi văzute de la înălțimea de la care se declanșau atacurile. De la altitudinea de 7 000—7 500 metri, nici locuințele particulare nu puteau fi ocrotite, deși această ocrotire era



5 mai 1944. Vedere spre Gara de Sud a Ploieștilor

impusă echipajelor prin ordine foarte stricte. „Prizonierii admit — menţiona alt raport pe această temă — că în cazul cînd comandamentele lor ar avea menajamente faţă de această ţară s-ar bombarda după alte metode". Multe erori erau determinate şi de deruta ochitorilor de pe bombardiere cînd întîlneau obiective protejate de ceaţă artificială.

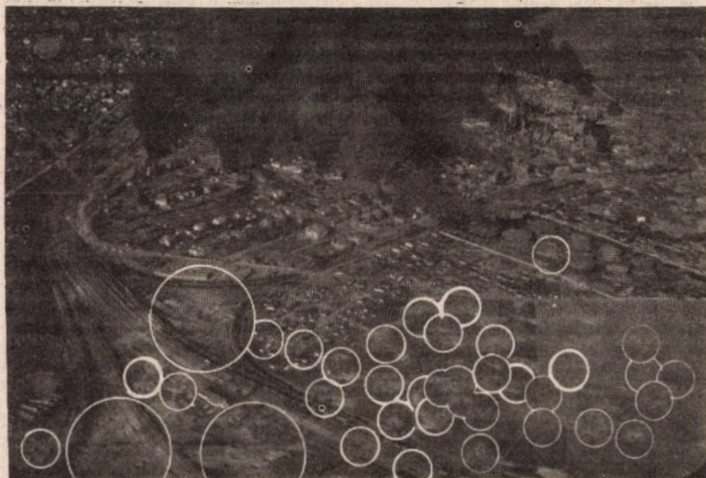
Nu lipsite de interes erau şi explicaţiile în legătură cu bombele căzute aiurea, în sate lipsite de apărare şi situate la distanţe apreciabile de orice obiectiv militar. Zborul la mari altitudini — se justificau captivii, — determina acumularea de gheaţă pe diversele dispozitive ale avioanelor de luptă. Frecvent, în momentul declanşării prin telecomandă electrică, multe bombe nu se desprindeau din cîrligele îngheţate care le susţineau în calele aparatelor. După survolarea obiectivului, armurierii de la bord, îngroziţi de perspectiva de a fi loviţi de artileria antiaeriană în timp ce mai aveau material explozibil asupra lor, se grăbeau să acţioneze dispozitivele manuale, largînd bombele la întîmplare. Multe bombe erau largate fără discernămînt şi de bombardierele aflate în dificultate, în timp ce căutau un loc potrivit pentru aterizare forţată. Iar piloţii de pe avioanele de vînătoare angajate în luptă, pe parcursul complicatelor lor figuri acrobatice, declanşau tirul şi rafalele tunurilor şi miatralierelor de la bord din cele mai dificile poziţii, surescitaţi şi lipsiţi de autocontrol. Dincolo de ţinta ratată, proiectilele lor, nu numai o dată, secerau oameni nevinovaţi, surprinşi pe drumuri, pe cîmp sau în gospodării. Şi ce lege din lume îi mai putea apăra ?

Deosebit de revelatoare erau declaraţiile privind cazurile de mitraliere deliberată a unor obiective izolate, fără caracter militar. „Piloţii de vînătoare — afirmau prizonierii, pe de o parte — primesc la baze ordine categorice să nu atace trenurile civile şi nici vehicule suprinse pe şosele". Şi nimeni nu putea contesta că asemenea afirmaţii erau de bună credinţă. Însă, pe de altă parte, aceiaşi aviatori nu ezitau să mărturisească : „Unii piloţi de vînătoare, cînd survolează un teritoriu inamic, se lasă antrenaţi de o adevărată sete de distrugere şi nu mai respectă ordinele primite, încălcînd astfel dreptul internaţional" Nici piloţii avioanelor Lightning, Thunderbolt sau Mustang nu rămîneau datori echipajelor de pe bombardiere. De cîte ori li se oferea prilejul, ori de cîte ori izbucnea un diferend între ei, chiar şi în cele mai nevinovate situaţii, îi numeau baby killers, adică ucigaşi de copii. Cu alte cuvinte, şi atunci, ca şi astăzi, omenirea nu ducea lipsă de legi care să îndulcească asprimea războiului şi să umanizeze lupta armată. Dimpotrivă, ducea lipsă de un consens care să interzică total şi definitiv orice conflagraţie.

În sfîrşit, numeroşi membri ai echipajelor de pe bombardierele angajate în ofensiva aeriană împotriva României aveau nervii uzaţi. Mai cu seamă trecerea prin barajele artileriei antiaeriene le zdruncina moralul. Îndeobşte, erau numiţi flak happy. Şi acestor flak happy, evident, nu li se putea pretinde nici precizie, nici scrupule. De fapt, nu erau nici ei altceva decît nişte victime ale războiului.

NAZIST DEFERIT JUSTIŢIEI MILITARE ROMÂNEŞTI

Într-adevăr, în luna următoare, raidurile aliate împotriva României au continuat într-un ritm tot mai susţinut. În noaptea de 2 spre 3 iunie, „văduvele negre" au atacat instalaţiile portuare din Giurgiu. La 6 iunie 1944, 200 bombardiere americane escortate au atacat oraşele Craiova, Rîmnicu Vîlcea, Piteşti, Ploieşti, Braşov şi Galaţi. Au fost doborîte opt aparate şi au fost capturaţi 59 prizonieri. După identificarea lor s-a constatat că împotriva obiectivelor româneşti erau angajate două escadre noi : 49 şi 55. La 10 iunie 1944, oraşul Ploieşti a fost atacat de o manieră total inedită, numai de avioane de vînătoare şi bombardament în picaj, prevăzute cu rezervoare suplimentare pentru 1 200 litri benzină. O sută de aparate Lightning, cu cîte o bombă de 445 kg agăţată sub fuselaj, însoţite de 150 avioane de vînătoare fără bombe la bord, s-au năpustit asupra rafinăriilor Societăţii Româno-Americana. 12 avioane au fost doborîte şi au fost capturaţi 7 ofiţeri. A doua zi, 11 iunie 1944, 120 aparate B 17 escortate de avioane Mustang P 51 au decolat de pe aerodroamele Poltava, Piriatin şi Mirgorod, lovind oraşele Iaşi, Focşani şi Galaţi. Era primul dintre raidurile de releu întreprinse împotriva românilor, numite de americani shuttle raids. În acelaşi timp, alte bombardiere decolate de la Foggia au lovit incinta portuară din Giurgiu. În noaptea de 16 spre 17 iunie o escadră britanică a atacat Timişoara. Iar la 23 iunie 1944, 500 bombardiere americane au atacat iar rafinăriile Societăţii Româno-Americana din Ploieşti şi instalaţiile portuare din Giurgiu. A doua zi, la 24 iunie, 300 bombardiere americane s-au concentrat din nou asupra aceloraşi ra-



Rafinăria „Astra Română" după un atac aerian al aliaţilor

finării, lovind în trecere și gara Craiovei. La 28 iunie 1944, alte 250 bombardiere americane escortate au atacat rețeaua de comunicații feroviare și triajul Chitilei. Cu acest prilej, un veritabil covor de bombe a fost lansat în Piața Victoriei din București. În sfîrșit, în noaptea de 28 spre 29 iunie 1944 a fost înregistrat un nou raid britanic împotriva orașului Giurgiu. Și un nou lot de prizonieri s-a alăturat celor aproape o mie din lagărele de la Timiș și din București. Nu înainte de a traversa, cel puțin unii dintre ei, întîmplări semnificative.

La Giurgiu, după raidul din 23 iunie 1944, aspirantul Ioan Petrescu din marina regală română a capturat doi aviatori americani, dintre care unul era grav rănit. Prizonierii au fost încredințați comandorului Borș, comandantul militar al portului Giurgiu, care, la rîndul său, i-a predat agentului de port Ioan Taciu. Prin grija acestuia, cei doi captivi, unul pe propriile lui picioare și cel rănit pe o targă, au ajuns în infirmeria serviciului sanitar al portului. Nu știm numele celui valid, însă rănitul era cu certitudine locotenentul Lawrence Ross, matricol 0804406, decedat în noaptea de 25 spre 26 iulie 1944, în spitalul Regina Maria din Giurgiu. Caporalul sanitar Constantin Săndoiu, din compania 6/1 grăniceri, la apelul lui Ioan Taciu, i-a pansat lui Lawrence Ross rănile. La un moment dat, în infirmerie a apărut un anume Leopold Wittmann, prim inspector al societății de navigație germane B. L., fostă D.D.S.G., și cînd Ioan Taciu a vrut să ofere o țigară prizonierului valid, funcționarul german l-a apostrofat violent. Inamicul, conform opiniei lui, nu trebuia tratat cu țigări, ci cu gloanțe. Totodată, Leopold Wittmann a cerut să-i fie predați prizonierii. Calm, Ioan Taciu i-a cerut germanului să părăsească infirmeria. Acesta a dispărut și s-a întors însoțit de căpitanul Späck, haffenoffizier în Giurgiu, și de mai mulți ostași germani, fiind evidentă intenția lor de a-i lua sub pază proprie pe prizonierii americani. Ioan Taciu a refuzat să cedeze captivii, fapt care l-a determinat pe haffenoffizier să scoată pistolul. Incidentul ar fi putut lua o turnură tragică dacă Vintilă Cociașu, căpitanul portului, nu l-ar fi chemat în ajutor



Încă un „obiectiv militar" atins de aviația americană: liniștitul sat Bucov de lîngă Ploiești

pe locotenentul Barcaru, comandantul plutonului de grăniceri, din sector. Căpitanul Späck a bătut în retragere și prizonierii au rămas sub paza grănicerilor români.

Întîmplarea nu a trecut neobservată. Neavînd nimic mai bun de făcut, Leopold Wittmann s-a plîns la nivele foarte înalte și peste numai o lună, din ordin superior, Ștefan Verbiceanu, noul comandant al portului Giurgiu, a anchetat împrejurările incidentului. S-au exprimat în favoarea lui Ioan Taciu toți martorii interogați: căpitanul de port Vintilă Cociașu, locotenentul de grăniceri Barcaru, gardianul de port Stan Ciocoiu și muncitorul Vasile Raportaru. Conform opiniei lor, atitudinea agentului român de port a fost ireproșabilă. Încolțit, Leopold Wittmann și-a pierdut din aplomb: „Nu recunosc — a declarat el — că am ațîțat pe soldații germani să ia cu forța prizonierii". Însă declarația în speță, oricît a fost ea de spășită, nu l-a înduioșat pe colonelul N. Baiculescu din secția a 7-a, legături cu armatele aliate, a Marelui Stat Major. Leopold Wittmann a fost deferit justiției militare românești.

NICI O PRESIUNE ASUPRA AVIATORILOR

Înainte de a ne referi amănunțit la modul cum s-au comportat autoritățile militare românești față de prizonierii aliați trebuie făcute cîteva precizări. Prima privește faptul că la 21 martie 1942 guvernul american a făcut publică o interpretare proprie a convenției privitoare la tratamentul prizonierilor de război, semnată la Geneva la 27 iulie 1929. Printre altele, această interpretare nu ezita să menționeze chiar și concepția americanilor cu privire la cantitatea și calitatea rațiilor alimentare minime datorate captivilor din țara deținătoare. Deși la data aceea S.U.A. încă nu se aflau în război cu România, autoritățile militare românești au luat act de interpretarea lor. Apoi, la 28 ianuarie 1943, prin adresa nr. 7 268, Ministerul român al afacerilor străine a comunicat secției a II-a a Marelui Stat Major o nouă cerere a guvernului american relativă la aplicarea Convenției de la Geneva. Ea parvenise la București prin intermediul diviziunii speciale a legației Elveției, însărcinată cu reprezentarea intereselor americane în România, și propunea, între altele, renunțarea reciprocă la anumite prevederi cuprinse în articolul 27 al amintitei convenții. Mai precis, guvernul american propunea ca nici un prizonier capturat de o parte sau alta, indiferent dacă era militar sau civil și indiferent de gradul său, să nu fie obligat să muncească împotriva voinței sale. La 21 aprilie 1943, secția de prizonieri a Marelui Stat Major român s-a declarat de acord cu propunerea americanilor: prizonierii americani vor fi tratați în România exact cum vor trata americanii prizonierii români. Pînă la 1 august 1943 acest cadru juridic nu a reprezentat decît un soi de ramă pentru o bunăvoință fără obiect de exercitare. Singurii prizonieri români deținuți de americani și britanici în lagărele din Orientul Mijlociu proveneau din echipajele navelor românești surprinse de ostilități în Mediterana. La 1 august 1943, situația s-a schimbat radical: românii au capturat primii 110 prizonieri americani.

Primele indicații ale oficialităților românești privind tratamentul lor le aflăm în stenograma amintită, care consemna inspecția mareșalului Ion Antonescu la Ploiești și Cîmpina. Prin ordinul cabinetului militar al conducătorului statului, emis sub nr. 107 292 din 6 august 1943, s-a dispus ca toți prizonierii răniți să fie grupați într-un spital din Sinaia, iar toți captivii valizi într-un lagăr care se va desemna. „Tratamentul — mai menționa ordinul — să fie omenos, conform legilor internaționale și fără nici o exa-

gerare". În aceeaşi zi, prin ordinul nr. 2 425, statul major al aerului a numit o comisie specială pentru interogarea prizonierilor de război şi exploatarea informativă a documentelor şi materialului capturat. În această comisie au fost cooptaţi ofiţeri superiori din aviaţia militară română şi ofiţeri specializaţi în probleme informative. În rest, ordinul nr. 2 425 al statului major al aerului fixa şi cadrul de acţiune şi comportare al comisiei numite. Fiecare ofiţer şi specialist civil trebuia să-şi întocmească un chestionar personal, în strînsă relaţie cu nevoile serviciului său. Erau recomandate ferm „discuţiunile colocviale, fără a se da un aspect poliţienesc întrebărilor puse". De asemenea, comisia a fost avertizată „să nu execute nici o presiune asupra aviatorilor".

Înseşi concluziile la care a ajuns comisia spuneau multe despre comportamentul ei, marcat de respectul arătat inamicului. „Din punct de vedere al ţinutei militare, caracter şi aspect fizic — **au recunoscut ofiţerii români** —, prizonierii americani fac o impresie dintre cele mai bune". Ei erau „prezentabili la înfăţişare şi vioi", „viguroşi şi sportivi", „disciplina şi simţul datoriei lor sînt foarte dezvoltate". Conform convenţiei de la Geneva, captivii nu aveau decît obligaţia de a-şi declina numele, vîrsta şi numărul matricol acordat de armata sub drapelul căreia luptau. Desigur, mulţi, nu au furnizat românilor informaţii militare. De pildă, a refuzat orice declaraţie căpitanul Wallace Taylor. De asemenea, nu au furnizat nici o informaţie comisiei de ofiţeri şi specialişti români sergenţii Robertson, Chastain şi Reed. Majoritatea datelor cu caracter militar, comisia le-a cules din documentele capturate. Faptul că prizonierii din 1944 s-au arătat ceva mai dezlegaţi la limbă nu schimbă datele esenţiale ale problemei : asupra lor nu s-a exercitat nici o viclenie şi nici o constrîngere.

O anume problemă merită şi ea toată atenţia. La 1 august 1943, diverse autorităţi civile şi militare româneşti au capturat 64, iar germanii au prins 46 prizonieri. Toţi au sfîrşit prin a fi predaţi armatei române. La interogatoriile care au urmat, Marele Stat Major a aprobat să participe şi doi ofiţeri germani. Darea



Avion românesc avariat în luptă

de seamă a comisiei amintite menţiona că ofiţerii români şi germani au colaborat intr-o atmosferă de bună înţelegere. Din asta, credem că trebuie dedus un anume înţeles : ofiţerii germani s-au conformat metodologiei româneşti de interogare a captivilor şi nu au creat nici un fel de dificultăţi părţii române. Dar Arthur Gould Lee, în cartea sa Coroana împotriva secerii, afirmă că respectiva colaborare româno-germană ar fi mers mult mai departe : 30 prizonieri americani ar fi fost livraţi Luftwaffei, spre a fi interogaţi în Germania, şi nu au fost readuşi în ţară decît la intervenţia energică a regelui Mihai, peste cîteva săptămîni. Întrucît istoria nu se scrie pe confidenţe neverificate, ci numai pe documente certe, nu avem decît să prezentăm cititorilor rezultatul cercetărilor noastre privind această faţă a lucrurilor.

Este cert faptul că într-o fază iniţială, sub presiunea germanilor, mareşalul Ion Antonescu a acceptat ca un număr de 10 prizonieri americani să fie interogaţi de organismele militare specializate din Germania, unde urmau să fie deplasaţi temporar. Dar este tot atît de cert şi faptul că, tărăgănînd executarea dispoziţiei, ofiţerii români din Marele Stat Major au izbutit să evite dezonorarea armatei. Dacă promisiunea amintită a mareşalului, într-adevăr, s-a concretizat într-un ordin. Însuşi Ion Antonescu, pe parcursul interogatoriilor la care a fost supus în procesul marii trădări naţionale din 1946, a declarat textual : „Am ordonat tuturor colaboratorilor mei să nu respecte nici un ordin al meu, dacă nu este legal". Şi de ce nu ar fi profitat ofiţerii români chiar de această ocazie spre a se conforma unei dispoziţii de principiu a comandantului lor suprem ? Totuşi, să lăsăm documentele să vorbească.

Primii doi ofiţeri germani care au participat la interogarea captivilor americani au fost desemnaţi în grabă şi nu aveau o calificare adecvată. În consecinţă, la 9 august 1943, Abwehrstelle Rümanien a cerut Marelui Stat Major, în speţă colonelului Constantin Ionescu, să îngăduie locotenent-colonelului Bauer, sosit special din Germania, să-i ancheteze suplimentar pe prizonierii americani. Pe adresa germană, şeful secţiei II a Marelui Stat Major a aşternut următoarea rezoluţie : „În numele cui face locotenent-colonelul Bauer aceste interogări, fiindcă, după o înţelegere cu subsecretariatul de stat al aerului şi conform aprobării d-lui mareşal, urma ca 10 prizonieri să fie puşi provizoriu la dispoziţia organelor specializate din Germania, în vederea interogării. Este Bauer delegatul autorizat al organului specializat din Germania ? Cum va face interogările ? Direct sau prin interpret ?" Şi prima tentativă a germanilor a eşuat. Fapt dovedit chiar de demersurile lor ulterioare.

Într-adevăr, la 22 august 1943, aliaţii de atunci ai României au revenit la atac : sub numărul secret 27785, a fost emisă, din ordinul lui Hermann Goering, o invitaţie circulară, adresată tuturor comandamentelor din ţările aliate celui de al III-lea Reich. Prin ea se recomanda deplasarea provi-

zorie a tuturor prizonierilor americani şi englezi la centrul special de interogare a aviatorilor aliaţi de la Oberursel. Însă nu am depistat nici un document din care să rezulte că românii ar fi dat curs amabilei invitaţii. Am descoperit doar o seamă de documente din care rezultă că, dimpotrivă, Marele Stat Major român a evitat cu abilitate soluţia avansată de autorităţile militare germane : în loc să-i trimită pe prizonierii americani la Oberursel, a expediat acolo o delegaţie de ofiţeri români, cu misiunea de a se documenta şi informa asupra metodelor de interogare perfectate în Germania. La întoarcere, fireşte, delegaţia de ofiţeri români a înaintat eşaloanelor superioare ale armatei un raport deosebit de detaliat. „Nu se aplică — rezuma acest raport, în concluzii, experienţa germană — alte metode pentru obţinerea informaţiilor decît cele prevăzute de legile internaţionale referitoare la tratamentul reciproc al prizonierilor de război". Numai că între concluziile şi conţinutul propriu-zis al raportului în discuţie oricine putea constata, fără lupă, discrepanţe flagrante. Avem toate motivele să fim convinşi că aceste discrepanţe nu erau întîmplătoare şi nu se datorau neatenţiei celor ce au întocmit raportul.

MISTERUL DE LA OBERURSEL

La Oberursel, în ţinutul Taunus, nu departe de Frankfurt/Main, ofiţerii români au făcut cunoştinţă cu cel mai organizat Durchgangslager de prizonieri al timpului, numit pe scurt Dulag. De fapt, la Oberursel se centralizau toate operaţiile de triere, interogare şi dirijare a aviatorilor aliaţi captivi, lagărul fiind subordonat direct statului major al Luftwaffei, căreia îi furniza buletine zilnice interesînd forţele angajate în războiul aerian. Toţi ofiţerii implicaţi în activităţile lagărului cunoşteau limba engleză. La Oberursel, de regulă, după primele interogatorii, nu erau reţinuţi decît aviatorii de la care se mai putea spera informaţii suplimentare. Se respecta sau nu se respecta convenţia de la Geneva la Oberursel ? Formal, delegaţia română a declarat că legile internaţionale privind tratamentul prizonierilor erau respectate strict de germani. Însă adevărul era altul şi putea fi aflat din acelaşi raport.

În acelaşi timp, raportul rezultat din vizita de documentare de la Oberursel constata existenţa în lagăr a „unor celule de izolare a prizonierilor nedisciplinaţi şi a celor ce nu vor să declare nimic". Bineînţeles, în concepţia nazistă, încăpăţînarea de a nu declara nimic reprezenta un act de indisciplină. Chiar şi modul de desfăşurare a interogatoriilor, prin apelul frecvent la viclenii şi capcane, era fraudulos şi nedemn. Iniţial, se simula o atmosferă degajată de prietenie şi bunăvoinţă faţă de prizonieri. Apoi se declanşau presiunile psihologice : „fotografiile prizonierilor vechi erau arătate celor nou veniţi, în cazul cînd se bănuia că unul din ei a făcut parte cîndva din acelaşi echipaj cu ocazia altui atac, aşa încît el să vadă că ofiţerul interogator a avut posibilitatea să afle cu mult înainte detaliile de care avea nevoie şi că ar fi inutil pentru prizonieri să încerce să mintă". După fiecare interogatoriu, captivii erau despărţiţi, spre a nu se putea avertiza unul pe celălalt asupra mersului general al anchetei. În sfîrşit, „cînd prizonierul nu vrea să vorbească nimic sau este obraznic — constatau ofiţerii români — se procedează imediat la închiderea lui într-o celulă de circa 1,5x2,5 metri, izolată de restul lagărului". Bineînţeles, în concepţia nazistă, a nu răspunde la întrebări echivala cu un act de obrăznicie. Dar un anume adevăr era cît se putea de limpede, chiar dacă nu era aşternut tranşant pe hîrtie : celulele de 1,5x2,5 metri nu erau prevăzute în convenţia de la Geneva.

Dincolo de toate, sistemul german de fişare, confruntare şi centralizare a datelor obţinute de la prizonierii aliaţi era într-adevăr formidabil. Binecunoscuta meticulozitate nemţească îşi aflase la Oberursel un cîmp vast de aplicare şi exerciţiu. Însă armata română nu şi-a însuşit metode străine, pentru că românii, în acest tragic război, nutreau alte concepţii cu privire la menirea omului pe pămînt şi urmăreau alte scopuri. Datele cu caracter strategic erau colecţionate şi centralizate de ofiţerii noştri de contrainformaţii mai mult în virtutea tentaţiei de a-şi confecţiona ei înşişi un obiect de admiraţie. La ce le-ar fi folosit românilor informaţiile privind bazele aliate din sudul Italiei, de vreme ce nu aveau nici aviaţie strategică în stare de contralovituri şi de vreme ce nici nu-şi propuneau să cucerească Italia ? La Bucureşti, în acel moment, asemenea date aveau exact aceeaşi însemnătate ca şi datele despre geografia şi meteorologia Antarcticii... În consecinţă, la Bucureşti, prezentau interes numai informaţiile de ordin tactic, ce puteau folosi imediat aviaţiei de vînătoare şi artileriei antiaeriene, în încleştarea de zi şi de noapte cu bombardierele aliate. De asemenea la Bucureşti, prezentau interes starea de spirit a aviatorilor aliaţi, opiniile lor despre România. Românii doreau să ştie ce anume gîndeau aliaţii despre viitorul naţiunii lor şi asemenea informaţii nu se puteau obţine strîngîndu-le prizonierilor mîna în uşă sau sechestrîndu-i în celule de 1,5x2,5 metri. Toate interogatoriile la care au fost supuşi prizonierii americani şi britanici, atît în toamna lui 1943, cît şi în primăvara şi vara lui 1944, mai cu seamă în localul şcolii de ofiţeri activi de infanterie de pe strada Izvor, au avut un caracter colocvial şi deschis, marcat de o remarcabilă sinceritate reciprocă. Nu le-a umbrit nici o viclenie şi nici un gest de brutalitate.

Din acest punct de vedere,

Rafinăria „Steaua" din Cîmpina, la cîteva minute după ce bombele au distrus parcul de rezervoare



este deosebit de important un aspect al lucrurilor : românii înşişi au avut confirmarea faptului că aliaţii erau la curent cu respectul acordat la Bucureşti legilor internaţionale privind purtarea războiului şi tratamentul prizonierilor. La 1 octombrie 1943, cînd a fost capturat de români, sublocotenentul Josef Hananay din R.A.F. a declarat textual : „Aliaţii sînt bine informaţi asupra modului cum sînt trataţi prizonierii americani căzuţi în raidul de la 1 august 1943 şi sînt mulţumiţi că tratamentul lor este în concordanţă cu convenţiile internaţionale ale popoarelor civilizate. Aliaţii găsesc în aceasta că intr-o oarecare măsură avem independenţa noastră". **Apoi, la 17 iulie 1944, cînd ofensiva aeriană împotriva Germaniei şi sateliţilor ei s-a intensificat considerabil, centrul de ascultare al Marelui Stat Major român a captat din eter o comunicare plină de interes :** „Guvernul Statelor Unite — **anunţa postul de radio New York, la ora 21,45, în obişnuita sa emisiune în limba maghiară** — a remis, prin intermediul legaţiei elveţiene, un protest adresat guvernului maghiar şi personal regentului Horthy. Statele Unite protestează împotriva tratamentului la care sînt supuşi aviatorii americani care aterizează sau se aruncă cu paraşuta pe teritoriul Ungariei". **Nu cunoaştem un protest similar care să fi fost adresat, în aceleaşi împrejurări, României.**

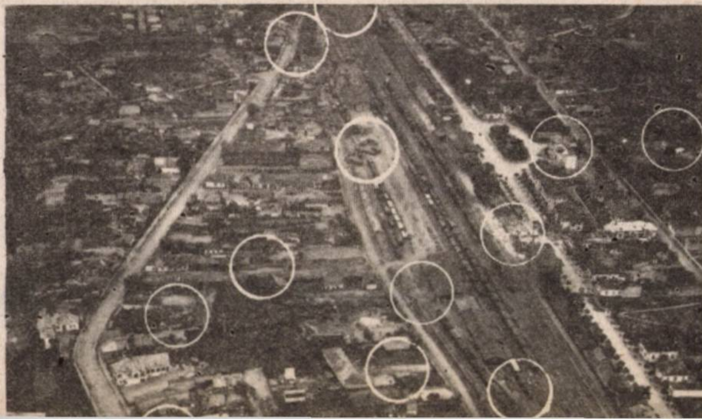
MISTERUL AVIONULUI B 24, NR. 41-23816

La 1 octombrie 1943, cînd au fost capturaţi la Lipova locotenentul Jakobson şi sublocotenentul Josef Hananay din R.A.F., s-a înregistrat o nouă tentativă a germanilor, de a obţine interogarea în beneficiul lor a captivilor. În aceeaşi zi, maiorul Corels din misiunea aeriană germană de la Bucureşti comunica Statului major român al aerului că şeful secţiei a II-a a Marelui Stat Major a aprobat ca un ofiţer german să-i ancheteze pe cei doi prizonieri. Ofiţerul respectiv era deja desemnat şi dorea să ştie cînd putea începe interogările. Întîi, maiorul Corels a fost asigurat că va primi un răspuns în ziua următoare, întrucît prizonierii abia se aflau în drum de la Timişoara la Bucureşti. Şi răspunsul, într-adevăr, i-a parvenit maiorului Corels a doua zi, dar nu era cel aşteptat : „După ce vor veni la Bucureşti — **comunica sec Statul major român al aerului** — prizonierii vor fi interogaţi de organele noastre şi rezultatul se va comunica misiunii aeriene germane". **Nu ar fi fost exclus ca răspunsul românilor să fi fost determinat şi de faptul că prizonierii britanici erau amîndoi evrei. Acesta fiind un motiv în plus de a fi feriţi de o anchetă nazistă.**

Este de remarcat faptul că germanii nu au dezarmat nici după acest eşec, revenind în atac pe căi ocolite. La 14 februarie 1944, cînd declanşarea ofensivei aeriene a aliaţilor împotriva României era iminentă, ataşatul militar al Germaniei la Bucureşti a cerut autorităţilor de resort din România ca unui număr de 40 militari germani, alcătuind o formaţie proprie de apărare pasivă, să li se elibereze „permise speciale prin care să aibă posibilitatea de a circula pe jos sau cu autovehicule în timpul alarmelor aeriene". **Fiind evident că germanii preconizau, între altele, să-şi furnizeze singuri materialul uman destinat interogatoriilor. Însă la 9 martie 1944, comandantul apărării pasive din România, generalul Gheorghe Marinescu, a respins cererea în speţă printr-un răspuns implacabil :** „Legile noastre nu îngăduie organizarea pe teritoriul ţării, de către locuitori de cetăţenie străină, a unor formaţiuni proprii cu caracter militar sau paramilitar, ca acelea despre care este vorba în adresa d-lui ataşat militar al Germaniei". **În plus, spre a fi eliberat de orice îngrijorare, ataşatul militar al Reichului era asigurat, cu amabilitate, că** „cetăţenii germani din România sînt protejaţi de formaţiunile de apărare pasivă publice, organizate conform legilor ţării". **Aceste formaţiuni nu cunosc nici o excepţie, apărînd** „pe toţi locuitorii ţării, de orice cetăţenie ar fi ei". **În consecinţă, maiorul V. Plesnilă, şeful biroului legături externe al Marelui Stat Major, însuşindu-şi opinia generalului Gheorghe Marinescu, a comunicat-o generalului german Spalke, prompt şi „cu tot regretul".**

Cu asta, am putea încheia încă un capitol al acestei evocări dramatice, despre un război aerian care putea să nu fie. Totuşi, o anume inchietudine ne îndeamnă să revenim la afirmaţia amintită a lui Arthur Gould Lee şi, rectificîndu-i termenii, să mărturisim deschis că ea ar putea conţine şi un sîmbure minuscul de adevăr. Nu ar fi exclus ca un număr de prizonieri americani să fi ajuns totuşi în Germania, însă fără ştirea românilor. Argumentele unei asemenea presupuneri nu sînt deosebit de certe, ele provenind dintr-un sentiment îndeobşte cunoscut celor rodaţi în cercetările de arhivă : există şi adevăruri pe care documentele nu le conţin în mod explicit, dar ele emană din documente întocmai ca un halou imperios şi deplin perceptibil. Cu un asemenea sentiment ne-am confruntat la întîlnirea cu documentele privind prăbuşirea avionului american Consolidated Liberator **B 24, nr. 41—23816 din escadrila 68, în raidul de la 1 august 1943.**

Epava avionului s-a prăbuşit într-un spaţiu afectat armatei germane şi reconstituirea echipajului a fost efectuată de experţi germani, prin exploatarea documentelor găsite la bord. În actul predat de germani autorităţilor militare româneşti, locotenentul Howland B. Houston, pilot, locotenentul Louis V. Girard, copilot, sublocotenentul Anthony J. Piccolo, navigator, locote-



Mica gară a Piteştilor devenită obiectiv major al fronturilor de luptă din Europa anului 1944



nentul Herbert M. Ligt, bombardier, plutonierul Herbert M. Gentry, mecanic, sergentul major Patrick H. McAtee Jr., mecanic secund, plutonierul Stephen F. Sevick, operator radio, plutonierul Joe F. Ward, operator radio secund și sergenții majori Clyde W. Carlton și Milford L. Spears, mitraliori, au fost declarați probabil morți. Dar se impun atenției cel puțin cîteva aspecte, în măsură să divulge formula drept foarte suspectă. În primul rînd, în ciuda absenței totale a supraviețuitorilor, reconstituirea echipajului a fost deosebit de completă și, dacă temeiul ei l-au reprezentat într-adevăr documentele descoperite la bordul avionului doborît, înseamnă că epava lui a ajuns pe pămînt relativ intactă. Și este greu de crezut că dintr-o epavă relativ intactă nu a rezultat nici un prizonier și nici un cadavru. Un incendiu ar fi distrus toate hîrtiile de la bord, făcînd reconstituirea în speță imposibilă. S-a parașutat echipajul înainte de impactul epavei cu solul ? În cazul acesta, era imposibil să dispară ca și cum n-ar fi fost toți membrii lui. Deci numai un incendiu violent, care ar fi mistuit totul la bord, inclusiv cadavrele aviatorilor, ar fi justificat mențiunea probabil morți. În consecință, o anume bănuială plutește în aer. Dacă nu chiar o certitudine. De fapt, întregul echipaj al avionului 41—23816 din escadrila 68 a fost capturat de germani. Absența oricărui martor le-a îngăduit germanilor să ascundă realitatea autorităților militare românești.

Însă faptul, în sine, nu face decît să reconfirme un adevăr deja dovedit. Germanii nu ar fi recurs la o asemenea stratagemă dacă ar fi nutrit cea mai mică speranță că românii le vor ceda prizonierii, spre a fi interogați fie la Oberursel, fie în altă parte.

NU POT ÎNȚELEGE DE CE LE BOMBARDĂM ORAȘELE

Spre sfîrșitul lunii iunie 1944, sergentul Bernard Artz a expediat părinților săi din Brooklyn o lungă scrisoare : „Românii — scria el, între altele — spre marea mea mirare, nu iubesc războiul. In țara lor distrusă de război, ei ne tratează bine, ne dau trei mese zi și locuință foarte curată". De asemenea, locotenentul Frederick D. Madorin îi scria domnișoarei Genie Ernsh din East St. Louis, Illinois : „Tratamentul nostru este foarte bun ; de fapt, sînt încă nedumerit de felul cum sîntem tratați". La fel scria sergentul John V. Szczur către Angela Szczur din Johnston, Pennsylvania : „Românii ne tratează foarte bine și nu pot înțelege de ce le bombardăm orașele". Asemenea afirmații nu erau strecurate printre rînduri. În cele mai frecvente cazuri, ele reprezentau chiar substanța epistolelor, de-a dreptul incredibile uneori. Și tocmai pentru a spulbera această nuanță de incredibil din scrisorile lor, mulți prizonieri americani se străduiau să-și convingă părinții, soțiile, frații că nu i-a obligat nimeni să-și descrie captivitatea în culori roze. Scrisoarea sergentului rănit James E. Mann se încheia cu o exclamație întru toate revelatoare : „Poți să fii sigur că nimeni nu-mi sucește mîna la spate ca să-ți spun asta !...".

Captivii răniți au luat drumul spitalelor. Sergentul englez T. W. Creasey îi scria soției sale din Lincoln : „...Tratamentul este ireproșabil. Doctorii de aici sînt foarte buni cu noi, așa că nu ne putem închipui că sîntem prizonieri de război. Nu mă simt cu conștiința prea împăcată după ce am venit aici să-i bombardez pe acești oameni și să-i găsesc buni cu noi".

Toți aviatorii americani și englezi pieriți în luptele aeriene din august 1943 și din primăvara și vara lui 1944 au fost înmormîntați cu onoruri militare. Chiar și atunci cînd era vorba despre trupuri carbonizate, total neidentificabile. „Azi după-amiază — scria unui frate al său plutonierul major Gerald Danison — am fost la înmormîntarea a 14 camarazi. A fost cît se poate de desăvîrșit, din toate punctele de vedere. Mă îndoiesc că un general ar fi avut o înmormîntare mai frumoasă decît prietenii mei". Iar cei teferi, despărțindu-se de țărani, au avut prilejul să constate că ospitalitatea și omenia românească funcționau la toate nivelele vieții de zi cu zi a țării. Astfel, locotenentul John F. Barrett îi scria domnișoarea Marjorie Kerr din Nashville : „Sînt furioși pe noi numai atunci cînd sîntem în raiduri aeriene, dar altfel se pare că ne simpatizează, mai ales tînăra generație". Iar locotenentul Arthur W. Mack se confesa tatălui său din Cleveland, Ohio : „Să nu ai nici o grijă în legătură cu mine, deoarece guvernul român ne-a pus la dispoziție un lagăr care din toate punctele de vedere poate fi comparat cu lagărele noastre de prizonieri".

Prizonierii capturați în august 1943, au fost internați într-un lagăr amenajat în pripă la Timișul de Jos, între Predeal și Brașov, în clădiri utilizate în vremuri mai bune pentru găzduirea vilegiaturiștilor. Condițiile de viață ale captivilor nu au fost de la început și poate nici nu au devenit vreodată excelente. Dar au fost neîndoielnic omenești și demne. Și din acest punct de vedere documentele rămîn baza oricărei aprecieri. Aceste documente există. La 28 septembrie 1943, Paul Ritter, șeful diviziei speciale a legației elvețiene la București însărcinată cu reprezentarea intereselor americane în România, însoțit de Franck Bruderer, consilier la aceeași legație, au vizitat lagărul de la Timișul de Jos. Cu acest prilej, aviatorul american cel mai înalt în grad, maiorul William Henry Yaeger, a fost invitat să completeze un chestionar privind condițiile de existență ale camarazilor săi. O copie a răspunsurilor la acest chestionar s-a păstrat în arhivele militare și nu avem nici un motiv să ne îndoim asupra veridicității lor.

Nu trecuseră două luni de la primul raid masiv asupra Ploieștilor. Ofițerii americani capturați erau cazați cîte 2—4 într-o cameră, iar subofițerii

în două dormitoare mari, cu paturi curate. Şi unii şi alţii dispuneau de apă caldă şi rece. Doar subofiţerii au invocat faptul că locuiau cam înghesuiţi şi li s-a promis că situaţia se va remedia cît de curînd, prin degajarea unei clădiri din vecinătate. Ceea ce s-a şi întîmplat. În schimb, prizonierii nu au avut nimic de obiectat asupra tratamentului acordat în lagăr, considerîndu-l uman şi în consens cu legile internaţionale. De pildă, sergentul Russel Huntley încercase să evadeze. A fost prins. Nu i s-a aplicat nici o pedeapsă, deşi convenţia de la Geneva, în asemenea cazuri, îngăduia sancţiuni.

Într-o scrisoare adresată lui James W. Cress din Hillsboro, Illinois, sublocotenentul Robert W. Cress afirma: „Primim o mică retribuţie pe care o cheltuim pe prăjituri şi bomboane. Cofetăriile româneşti sînt pline şi conţin cele mai bune prăjituri pe care le-am mîncat vreodată". Trecem peste faptul că prizonierii puteau frecventa nestînjeniţi localuri publice. Însă, pentru a respecta adevărul, trebuie spus că retribuţia în discuţie, cel puţin în cazul ofiţerilor, nu era deloc modestă. Conform declaraţiilor maiorului William Henry Yaeger, propria sa soldă se ridica la 18 000 lei. Solda unui căpitan era de 13 000 lei, a unui locotenent de 11 400 lei şi a unui sublocotenent de 9 400 lei. Pentru nu puţinii dezmoşteniţi ai acestui pămînt, erau sume de-a dreptul fabuloase. La data cînd diplomaţii elveţieni au vizitat lagărul, soldele tuturor prizonierilor, cuvenite pentru prima lună de captivitate, erau achitate. În cîteva zile, ei urmau să primească şi solda cuvenită pentru luna septembrie. Aceasta era situaţia: România semnase convenţia de la Geneva pentru a o respecta, nu pentru a o călca în picioare. Din punct de vedere financiar, faptul că se puteau mîndri cu captivi aliaţi nu reprezenta pentru români nici o bucurie.

Prizonierii americani au considerat hrana primită drept foarte bună. Era preparată de un bucătar rus, de asemenea prizonier. Din punctul de vedere al asistenţei medicale curente, captivii dispuneau de o infirmerie corespunzător dotată. Un medic veghea asupra sănătăţii lor. La dispoziţia tuturor se aflau mai multe aparate de radio, o bibliotecă,



Şiruri de vagoane distruse în gara Chitila Triaj în timpul bombardamentului din 7 mai 1944

mese de ping-pong, jocuri de şah şi domino, concentrate într-un cazino. Erau în curs de amenajare terenuri de volei şi baschet. Este interesant de remarcat faptul că, ulterior, mulţi aviatori şi-au exprimat dorinţa de a învăţa limba română. Sergentul Peter Passalacqua scria familiei sale din Middle Village, Long Island, New York: „Acum sînt student la limba română şi azi am avut a doua lecţie. Profesorul este un om foarte interesant. A trăit 14 ani în S.U.A. şi a fost la Universitatea din Chicago. Vorbeşte foarte bine engleza şi a călătorit în toate Statele Unite. Limba română este foarte asemănătoare cu italiana şi spaniola, aşa încît cred că nu voi avea mult de lucru ca s-o învăţ". Iar locotenentul Ross N. Buzzard, scriindu-i mamei sale din Pampa, Texas, exprima şi anumite proiecte de viitor: „Mă gîndesc că dacă aş putea învăţa limba română aş putea fi trimis din nou aici ca să ajut la refacerea sondelor petrolifere".

Toate citatele reproduse de noi reprezintă extrase din scrisorile prizonierilor, fotocopiate din iniţiativa serviciului de cenzură al Marelui Stat Major. Ele erau destinate să dovedească, după război, că România nu este o ţară de brute, ci un membru demn al familiei naţiunilor civilizate. Faptul că nu au fost folosite după război e o altă poveste. Necesitatea folosirii lor s-a ivit chiar în anii războiului.

Posturi de radio şi ziare dintr-o anume ţară beligerantă, care nici măcar nu semnase convenţia de la Geneva, prin glasul şi pana unor corespondenţi de presă lipsiţi de cea mai elementară onestitate, şi-au îngăduit difuzarea unor informaţii total neadevărate despre tratamentul acordat de români aviatorilor aliaţi. Cum este lesne de înţeles, sordidul gest nu urmărea îmbunătăţirea soartei prizonierilor, întru compătimirea cărora se vărsau lacrimi de crocodil. Dimpotrivă, cu o perfidie cu care românii nu numai odată s-au confruntat, gestul în discuţie urmărea descalificarea morală a ţării noastre, chiar în ajunul desprinderii ei din alianţa temporară cu Germania nazistă. Şi era cît se poate de străveziu interesul celor ce promovau minciuna şi falsul, chiar pe pragul unui moment destinat să marcheze o cotitură în destinul şi istoria României.

Nu ne este cunoscut dacă minciuna a prins sau n-a prins. Nu ne este cunoscut dacă funcţionarii elveţieni ai Crucii Roşii Internaţionale, la curent cu situaţia captivilor, s-au grăbit să depună o mărturie favorabilă în apărarea noastră, dezavuînd neadevăruri flagrante. În apărarea ei, România nu putea produce decît fotocopiile scrisorilor trimise de prizonieri familiilor lor din Marea Britanie şi S.U.A. Poate aceste fotocopii erau mult prea firave în raport cu perfidia copleşitoare care ne încolţea chiar într-un moment de cumpănă. Totuşi, la 27 iulie 1944, Alexandru Marcu, subsecretar de stat în Ministerul Propagandei Naţionale, a dispus expedierea fotocopiilor în discuţie la Berna, spre a fi folosite de legaţia română din Elveţia în apărarea prestigiului ţării. Aşa au devenit cunoscute lumii şi mărturiile locotenentului britanic Horace Douglas Calvert şi ale sergentului american Stanley Kochnover. „Într-adevăr — scria Stanley Kochnover — nu sînt prea grăbit să mă întorc acasă chiar acum. Dacă n-ar fi să-mi lipseşti atît de mult, nu mi-ar părea rău să aştept



sfîrşitul războiului stînd în România". „Nu vă îngrijiţi de mine — scria Horace Douglas Calvert — deoarece acesta este cel mai sigur loc pentru mine de cînd a început războiul".

ASTA ESTE NENOROCIREA RĂZBOIULUI

Dincolo de toate, o întrebare anume se poate isca în conştiinţa oricărui cititor al acestei evocări : nu cumva este excesiv de roză imaginea propusă de autorul ei ? Trebuie să mărturisim că noi înşine am traversat şi îndoieli fireşti. Chiar aşa să fi fost ? Chiar nimic nu pătează imaginea developată de documentele din arhivele militare ? Şi nu o dată am nutrit teama că prin tot ceea ce am aşternut pe hîrtie obiectivitatea noastră poate fi suspectată de o indicibilă carenţă. Astfel, am intensificat cercetările, şi în latitudine, şi în profunzime. Dar acesta este adevărul, nu altul : am răsfoit zeci de dosare, am consultat sute de rapoarte, adrese şi procese verbale şi, cu toate acestea, nu am descoperit decît un singur document în cuprinsul căruia este consemnată o întîmplare contradictorie în raport cu tot ceea ce am relatat pînă în acest moment.

Timp de 30 de zile, între 22 iulie şi 20 august 1944, sublocotenenţii Paul R. Chajka şi Orville S. Moore, împreună cu plutonierul Eugene A. Mahuta, fiind implicaţi într-o tentativă de evadare, au fost deţinuţi corecţional într-un lagăr de pedeapsă din Slobozia.

Dar peste numai două zile a survenit actul de la 23 August 1944 şi România a ieşit din războiul antisovietic. Implicit, au încetat şi bombardamentele aliate asupra teritoriului românesc. Momentul eliberării prizonierilor nu era departe. Şi avem toate motivele să nutrim convingerea că majoritatea lor, peste toate vicisitudinile inerente captivităţii într-o ţară străină, erau pregătiţi să se despartă totuşi de România ocrotind în conştiinţă şi în inimă o imagine privilegiată a ţării şi a oamenilor ei.

Aceasta poate fi şi imaginea din conştiinţa şi inima locotenentului american John J. Rhoades, matricol 0691291, din St. Louis, Missouri, doborît din văzduhul românesc la 4 aprilie 1944. „Românii — îi scria el tatălui său — sînt într-adevăr splendizi oameni. Niciodată n-aş fi crezut că pot să fie atît de ospitalieri cu inamicii lor... Simt ca şi orice american care le distruge frumoasele lor oraşe, în special acum, cînd văd eu însumi teribilele pierderi printre civili. Chiar dacă m-aş întoarce acasă, aş refuza cu energie să mai iau parte la aşa ceva. Asta este nenorocirea războiului făcut cu bombardamente aeriene : este aşa de impersonal încît nu poţi să-ţi dai seama de dezastrele provocate pînă nu le vezi cu ochii tăi...".



Spitalul C.N.A.S. din Braşov după bombardamentele din 6 mai 1944

SÎNGE ÎN CER, SÎNGE PE PĂMÎNT

Nu încape îndoială asupra adevărului că bombardamentele americane şi britanice pe care le-a îndurat România în iulie 1944 au fost printre cele mai puternice din toate zilele şi nopţile războiului. În primul rînd, în noaptea de 2 spre 3 iulie, aviaţia britanică a atacat Bucureştii. A doua zi, 400 bombardiere americane escortate, pătrunzînd in spaţiul aerian al ţării din direcţii diferite, au atacat oraşele Bucureşti, Giurgiu, Timişoara şi Arad. Din 15 avioane doborîte au fost capturaţi 37 prizonieri. La 4 iulie 1944, alte 250 bombardiere americane escortate au lovit oraşele Piteşti şi Braşov. Au fost doborîte 6 avioane şi au fost capturaţi 10 prizonieri. La 9 iulie, 150 bombardiere americane, însoţite de o puternică escortă de vînătoare, au atacat din nou instalaţiile Societăţii Româno-Americana din Ploieşti, de la 7 500 metri altitudine. Obiectivul, bine protejat de ceaţă artificială, nu a fost atins. Au fost doborîte 4 avioane şi 14 aviatori au fost capturaţi. La 15 iulie, oraşul Ploieşti s-a aflat iar sub bombe. Au fost doborîte 6 avioane şi au fost capturaţi 26 prizonieri.

De acum era limpede că Ploieştii reprezentau principala ţintă a bombardamentelor aliate. Oraşul a fost iar atacat la 22 iulie 1944, de 200 bombardiere escortate. Apărarea antiaeriană extraordinar de puternică le-a împiedicat să-şi îndeplinească misiunea. Din acest moment, în ordinele de operaţii emise în sudul Italiei, oraşul Ploieşti a fost considerat drept un obiectiv deosebit de periculos. Din 14 avioane doborîte, două au izbutit să ate-

rizeze forțat, cu echipajele intacte. În total, au fost capturați 80 prizonieri. În noaptea de 23 spre 24 iulie, aviația britanică a atacat iar Bucureștii. În noaptea de 25 spre 26 iulie, avioane sovietice au lansat 6 bombe asupra gării Focșani, din care 2 n-au explodat, și diverse alte încărcături explozive artizanale, îndeobște recipiente cu lichide inflamabile, asupra unor sate din Moldova. „Văduvele negre" au reapărut pe cerul Ploieștilor în noaptea de 26 spre 27 iulie, iar pe cerul Bucureștilor în noaptea de 27 spre 28 iulie 1944. Acesta a fost cel mai violent atac aerian britanic din vara aceea nenorocită, efectuat cu 70—80 bombardiere. A fost puternic bombardat centrul capitalei : Banca Națională, Banca Românească, Podul Izvor, străzile Bursei, Vasile Lascăr, Smîrdan, Văcărești, Mîntuleasa și Piața Traian. Au fost distruse și numeroase alte locuințe în cartierul Ghencea. Numai obiective militare de la un cap la altul...

La 28 iulie 1944 s-au năpustit din nou asupra Ploieștilor peste 500 avioane, din care 300 bombardiere cvadrimotoare. Din 5 avioane doborîte, s-au salvat 24 aviatori. În sfîrșit, la 31 iulie 1944, 300 bombardiere americane escortate au atacat orașele București, Ploiești și Tîrgoviște. Din 12 avioane doborîte au fost capturați numai 2 prizonieri.

Sub raidurile distrugătoare, militarii români căutau cu înfrigurare metode și procedee noi de combatere a valurilor de bombardiere. Un centru de ascultare timpurie a convorbirilor radio din văzduh a fost instalat la Craiova, pe ruta preferată a escadrelor, cu misiunea de a prealarma aviația de vînătoare și artileria antiaeriană, ca și formațiunile de apărare pasivă. La începutul lui iulie 1944, colonelul inginer care lucra ca șef al serviciului radio al Marelui Stat Major, a propus bruierea stațiilor aliate fixe și de pe avioane. Cu o putere de 2 Kw în antena unui post de radio perturbator s-ar fi putut stînjeni eficient comunicațiile dintre formații și aeronave și, implicit, coordonarea lor. Dar ideea nu putea fi aplicată în practică decît cu sprijin german. Germanii au evitat sistematic să răspundă solicitărilor românești, ei înșiși neputincioși în domeniul dat. Încît, firesc, apărarea teritoriului țării a rămas ca și pînă atunci în seama aviației de vînătoare. S-ar putea scrie pagini de tragică epopee despre eroismul piloților români angajați în respingerea ofensivei aeriene a aliaților. Însă din luna iulie, treptat, statul major al aerului a început să scoată vînătoarea din lupta cu americanii și britanicii. Știau toți că va fi nevoie de ea în săptămînile care vor veni. Se pare că momentul cînd s-a decis această dezangajare a fost „joia neagră" a grupului 9 din flotila 1 vînătoare, cînd 17 Me 109 românești nu s-au sfiit să atace 200 avioane Lightning și 80 Mustang, înregistrînd 11 victorii, însă cu un preț descurajant pentru o aviație încolțită din toate părțile. De asemenea, apărarea teritoriului țării a rămas în seama artileriei antiaeriene și a celorlalte mijloace clasice de combatere a atacurilor din aer. Și nu s-a mai făcut economie de muniție. Tunurile românești au tras pînă în ultima zi a bombardamentelor aliate.

Față de ce se întîmplase la 1 august 1943, cînd germanii se dovediseră mai combativi în angajarea mareei razante pornite din Benghazi, situația din primăvara și vara lui 1944 era cu totul alta. În spațiul pisat zi și noapte de raidurile



Cartierul de locuințe Giulești din București țintă a aviației americane ● Spitalul Polizu avariat de bombe la 7 mai 1944 ● Atelierul de cisterne al rafinăriei „Astra" după bombardamentul din 5 mai 1944





Bombe căzute în inima Bucureştilor (Bd. Dacia)

aliate, mijloacele de apărare antiaeriană autohtone erau net preponderente. Asigurările primite la Cairo de generalul Maitland Wilson, conform cărora forţa militară a românilor era aproape intactă, nu reprezentau vorbe goale. Cel puţin artileria antiaeriană a ţării era nu numai intactă, ci mult mai puternică decît cu un an în urmă. Din Valea Prahovei pînă la Dunăre şi la sud de linia Focşani-Brăila, generalul Ramiro Enescu, comandantul artileriei antiaeriene, şi şeful său de stat major, colonelul Dumitru Florescu, dispuneau de un total de 85 baterii grele : 34 de 75 mm Vickers, 35 de 88 mm Krupp, 10 de 75 şi 76,2 mm provenite din capturi şi 6 baterii vechi. În acelaşi spaţiu mai acţionau 28 baterii de 37 mm Rheinmetall, 5 baterii de 37 şi 40 mm Bofors, 22 baterii de 22 mm Gustloff, 8 baterii de 20 mm Oerlikon şi 6 baterii de mitraliere antiaeriene de 13,2 mm, deci un total de 69 baterii uşoare. Pentru cine se pricepe, era vorba despre o putere de foc remarcabilă. Toată această putere de foc era susţinută de 14 baterii de proiectoare şi de 4 companii de baloane de protecţie.

În schimb, germanii nu dispuneau decît de 35 baterii grele, de 18 baterii uşoare şi de 7 baterii de proiectoare. Superioritatea germană se menţinea numai în domeniul aparatelor de detecţie Wurtzburg, raportul fiind de 26 la 12 în favoarea lor, care le şi fabricau de altfel. Însă cum vom vedea curînd, românii nu priveau cu o deosebită încredere aceste aparate sofisticate.

Cu deosebire arta românilor de a-şi masca puterea de foc la sol era neîntrecută. Nu întîmplător, în confruntările din iulie 1944, trupele de artilerie antiaeriană au avut numai 28 morţi, 67 răniţi şi 9 contuzionaţi şi şocaţi. Pierderile de material au fost minime, cea mai importantă fiind înregistrată la 4 iulie, cînd a fost lovită în plin bateria 128 Oerlikon, instalată între Goleşti şi podul de cale ferată peste Argeş. Cu acest prilej, au fost ucişi locotenentul Dinu Predatu, plutonierul Dumitru Nedea, sergentul major Vasile Stănescu şi 14 ostaşi. Alţi 15 ostaşi au fost răniţi mai mult sau mai puţin grav. Este pentru prima dată cînd li se aminteşte numele într-o pagină de istorie militară. Recompensa sacrificiului lor a fost o nedreaptă uitare.

AMERICANI ŞI BRITANICI

Mult mai grele au fost pierderile în oameni ale americanilor şi britanicilor, depăşind de cîteva ori suma pierderilor aviaţiei şi artileriei antiaeriene româneşti. Dar pierderile în speţă nu s-au împărţit în mod egal. Şi în această lună, a fost o sărbătoare cînd se întîmpla să fie doborît cîte un bombardier britanic, în timpul raidurilor nocturne. Iar piloţii englezi capturaţi puteau fi mereu număraţi pe degete. De fapt, în toate raidurile din iulie au fost doborîte numai 4 avioane britanice, din care au fost recuperaţi numai 5 prizonieri. În aceeaşi lună au căzut în miinile românilor 339 aviatori americani. La 31 iulie 1944, în România se aflau internaţi în lagăre 1 025 ofiţeri, subofiţeri şi ostaşi aliaţi şi numărul lor nu a contenit să crească, procentul britanicilor în total fiind mereu nesemnificativ.

În general, prizonierii americani dezvăluiau ofiţerilor români de informaţii mereu „aceeaşi naivitate şi aceeaşi înclinare de a privi războiul ca pe un sport, fapt ce se explică atît prin tinereţea lor, cît şi prin lipsa unor cunoştinţe exacte asupra situaţiei în care se găsesc popoarele din Europa". Iar un alt raport consemna : „Noţiunile pe care le posedă asupra României se confundă cu cele asupra Balcanilor, cu excepţia faptului că ştiu că sîntem un popor de origine latină". Însă nu era mai puţin adevărat că unii captivi au vădit şi o cunoaştere mai profundă a realităţilor româneşti, mai cu seamă a cauzelor reale ale implicării românilor în război. Piloţii şi navigatorii americani erau îndeobşte ofiţeri de carieră. Bombardierii, mitraliorii şi armurierii erau rezervişti. Vîrsta medie a tuturor nu depăşea 22 de ani. Mîndria lor era mult mai zgomotoasă şi cînd englezii îi considerau novici, nu întîrziau să le plătească poliţa : în timpul unui raid de noapte, şase bombe britanice căzuseră chiar în curtea regimentului 6 Mihai Viteazul, alături de dormitoarele prizonierilor americani, de unde concluzia lor, „colegială", că englezii lovesc mereu alături de ţintă. Dar românii dispuneau de toate probele necesare pentru a le dovedi americanilor că sobrietatea lor lăsa mult de dorit în raport cu cea a britanicilor. Poate situaţia era consecinţa lipsei unei discipline rigide, tradiţională în armata americană. Printre altele, piloţii din Flota 15 aeriană nu păstrau tăcerea impusă în comunicaţiile radio şi înregistrările convorbirilor lor joviale furnizau mereu posturilor de radioascultare ale armatei române informaţii de primă mînă. Totuşi, nu se putea nega faptul că starea lor de spirit, de regulă, era foarte bună, majoritatea americanilor „fiind gata să accepte din nou participarea la acest război, animaţi de credinţa că luptă pentru o cauză dreaptă". Nu li se putea nega nici corectitudinea în spiritul căreia înţelegeau să se comporte în luptă, dovedind un incontestabil fair-play chiar şi în inima celui mai crunt pericol.

Treptat, media banilor descoperiţi asupra captivilor americani s-a ridicat la 48 dolari pentru un aviator. Concluziile românilor nu au fost pripite în raport cu aspectele financiare ale războiului aerian purtat împotriva lor. „În general — menţionau concluziile ofiţerilor noştri — aviaţia americană este mai bine plătită decît celelalte arme ale Statelor Unite, dar solda primită de aviatori nu are un caracter de mercenarism, neavînd nici o legătură cu raidurile executate, în afară de prima de zbor, care nu repre-

CINCI ANI DE MINCIUNI NAZISTE

Ai ascultat posturile de Radio Germane?
ŢI-ADUCI AMINTE....

? ? ?

? ? ?

? ? ?

? ? ?

? ? ?

Războiul a intrat în faza hotărâtoare.

FIECARE CEAS ADUCE ŞTIRI DE IMPORTANŢĂ VITALĂ PENTRU ROMÂNIA

ASCULTĂ ADEVĂRUL

LA ORA	PE LUNGIMEA DE UNDĂ	LA
06.45	49	Radio NEW-YORK
07.25	31, 25	Postul BR. MEDITERANEAN
08.10	49, 41, 31, 25	Radio LONDRA
09.10	49, 41, 31, 25	Radio LONDRA
12.45	49, 41, 31, 25	Radio LONDRA
14.15	31, 25	Postul BR. MEDITERANEAN
15.15	49, 41, 31, 25	Radio LONDRA
19.00	19, 16	Radio NEW-YORK
19.15	42, 31	Postul BR. MEDITERANEAN
20.15	42, 31	Postul BR. MEDITERANEAN
20.45	49, 41, 31, 25	Radio LONDRA
20.45	49, 33	Radio ALGER
21.15	42, 31	Postul BR. MEDITERANEAN
22.15	42, 31	Postul BR. MEDITERANEAN
23.00	49, 41, 31	Radio LONDRA
23.00	49	Radio ALGER
23.00	283	Radio BARI

Cinci ani de minciuni naziste au dus România la războiu şi dezastru.

România nu poate fi salvată decât prin fapte întemeiate pe realităţi, deci...

ASCULTĂ ADEVĂRUL

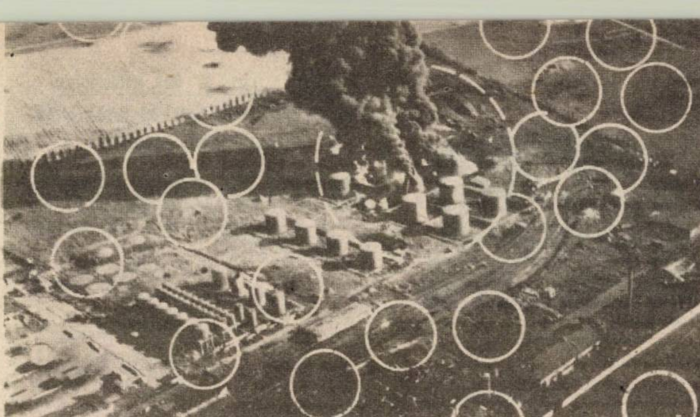
Unul din miile de „fluturaşi" aruncaţi de aviaţia britanică asupra României în vara lui '44

zintă mai mult de 50 la sută din solda de bază". **Britanicii recunoşteau deschis că posibilităţile lor materiale nu se ridicau la înălţimea** celor **ale americanilor. În schimb, britanicii erau „disciplinaţi şi respectuoşi". În orice împrejurare** „respectau cu stricteţe păstrarea secretului refuzînd la interogatorii, în cea mai respectuoasă formă, să dea relaţii cu caracter militar". **În opt avioane britanice doborîte nu a fost găsit nici un document cît de cît important. Încă de la 1 octombrie 1943, cînd au fost capturaţi primii piloţi din R.A.F., românii erau la curent cu o anume tradiţie a aviaţiei britanice, deosebit de sănătoasă : toate documentele celor ce plecau în misiune erau ridicate înainte de decolare de un ofiţer de informaţii. Totodată, britanicii aveau o mai mare experienţă de zbor, pe de o parte, iar pe de altă parte vădeau o cultură generală superioară în raport cu americanii. În special, menţionau rapoartele şi dările de seamă din epocă,** „par a cunoaşte mai bine problemele specifice ale ţării româneşti". **Mulţi dintre ei înţelegeau cît de dramatică era situaţia României.**

Din alt punct de vedere, după patru luni de bombardamente sistematice asupra teritoriului românesc, interogatoriile aviatorilor capturaţi, fie ei americani, fie ei britanici, nu ofereau românilor nici o rază de speranţă. „Atacurile — **declarau invariabil prizonierii** — vor continua". **Media lunară de 10—12 atacuri americane şi 4 incursiuni nocturne britanice urma a fi menţinută. Era adevărat, comandamentele aliate din sudul Italiei considerau că majoritatea obiectivelor din România erau distruse. România însăşi era considerată acum un teatru secundar de război pentru aviaţia strategică aliată. Şi pe măsură ce evenimentele de pe teatrul general al războiului evoluau spre un moment politic previzibil, dar imprevizibil din punctul de vedere al preţului ce urma a fi plătit de ţările mici, angajate în acest război, asemeni României şi Finlandei, fără voia lor, se dezvăluiau şi gîndurile profunde ale americanilor şi britanicilor căzuţi în prizonierat cu privire la efectele incursiunilor lor în spaţiul aerian românesc. „O bună parte din prizonieri — consemnau documentele militare ale timpului — au avut prilejul să vadă ruinele provocate prin bombardamentele lor în oraşele ţării. Ei lasă impresia că regretă în mod sincer cele întîmplate. Acest sentiment a devenit mai puternic după ce s-au convins de spiritul de umanitate şi sentimentele creştineşti cu care au fost întîmpinaţi de populaţia rurală a ţării noastre, care, trecînd peste faptele lor, i-au primit în casă şi i-au aşezat la masă". Şi aceasta era realitatea : nimeni în România nu şi-a pierdut cumpătul şi firea şi nici un captiv american sau englez nu a devenit paratrăznetul tensiunii nervoase a unui popor hăituit.**

Destinul le-a rezervat tuturor prilejul de a ne cunoaşte în împrejurări deosebite prin dramatismul lor. Aceste împrejurări nu au izbutit să le deformeze nici prizonierilor optica şi calitatea percepţiei unor realităţi inedite. De la bun început, prin cunoaşterea lumii ţăranilor, mulţi au fost impresionaţi de curăţenia gospodăriilor şi de aspectul interioarelor din casele umile care le-au oferit adăpost. Şi au admirat „simţul estetic atît de dezvoltat al ţăranului român, care îşi împodobeşte casa atît de frumos". **Impresiile au căpătat altă consistenţă pe măsură ce eram cunoscuţi mai îndeaproape. Şi foarte mulţi prizonieri aliaţi, spre cinstea lor şi spre consolarea noastră, ne-au înţeles chiar aşa cum doream să ne înţeleagă. Aproape fiecare a doua scrisoare a lor ne furnizează, din acest punct de vedere, mărturii noi. Iată opinia locotenentului Rass N. Buzzard despre români :** „Uneori mă întreb cum îşi mai menţin moralul, mai ales acum, cînd le este dat să treacă prin atîtea. Îi compătimesc. Sînt prinşi chiar în mijlocul celui mai stupid război care s-a dus vreodată în Europa". **Iată şi opinia locotenentului Frederick C. Mee despre români:** „Cazul lor este într-adevăr trist... Sînt prinşi între două focuri şi este păcat că nu pot fi prietenoşi cu alţii aşa cum sînt cu noi...".

Aceste sentimente şi stări de spirit, exprimate în mii de scrisori care au circulat din România spre Marea Britanie şi S.U.A., erau confirmate şi de rezultatele interogatoriilor la care erau supuşi prizonierii. Zeci şi zeci de **procese verbale şi dări de seamă întocmite de ofiţerii români conţin mereu una şi aceeaşi frază :** „Nu avem absolut nici un sentiment de ostilitate faţă de poporul român, pe care nu-l considerăm popor inamic". „Bombele noastre — **ne redă un alt document mărturiile aviatorilor aliaţi** — urmăresc înfrîngerea germanilor. Dacă nu ar fi existat germani în România, dacă nu ar fi existat ajutorul masiv pe care această ţară îl oferă aliatei ei, nici o bombă americană nu ar fi căzut pe acest pămînt. Românii trebuie deci să considere distrugerea avuţiilor lor ca făcînd parte integrantă din preţul alianţei lor cu Germania. Cu cît ruina României va deveni mai totală, cu atît



În flăcări „Distribuția" Mogoșoaia (3 iulie 1944)

sacrificiile ei se vor dovedi mai inutile, deoarece de la Germania nu se mai poate aștepta nimic". Și este absolut remarcabil cît de limpede transpare din aceste documente adevărul că mulți aviatori aliați, treptat, au sfîrșit prin a realiza paradoxul situației de atunci a românilor. Un paradox pe care mulți istorici occidentali, ca să nu mai vorbim despre alții, nu-l realizează nici astăzi. „Din păcate — afirmau textual prizonierii —, România se află de partea celor care pierd războiul. Dar prin lupta ei desperată pentru libertate se situează și alături de noi. Este cert că din acest punct de vedere poporul american și cel român au interese comune, deoarece și unii și alții luptăm pentru libertate, pentru pace, pentru respectarea principiului integrității teritoriale".

UN AUGUST INCANDESCENT

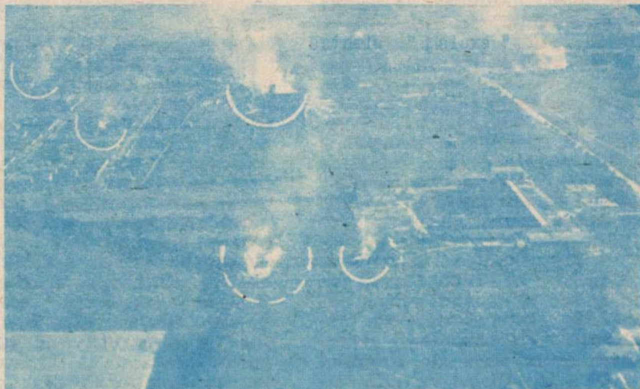
În august 1944, raidurile aliate au continuat într-un ritm susținut. Primul atac american s-a desfășurat chiar în prima zi a lunii. În noaptea de 9 spre 10 august au apărut în spațiul aerian românesc bombardierele britanice. A doua zi, 10 august, un nou val de Flying Fortress și Liberator au semănat cu bombe instalații petrolifere, noduri de comunicație, cartiere de locuințe. Cei prinși au fost în inferioritate numerică față de aviatorii care și-au pierdut viața. S-au numărat 44 cadavre căzute din cer și nu va ști nimeni cîte s-au pulverizat în văzduh. La 14 august s-a înregistrat un nou raid american. Apoi altele, la 17 și 18 august, cînd morții din avioanele doborîte au fost iar mai numeroși decît viii prinși. Ultimul raid important al americanilor a fost înfruntat de artileria antiaeriană și de aviația de vînătoare românească cu aceeași decizie dovedită și în prima zi a acestui lung și istovitor apocalips. Sub avioanele angajate în luptă, sub exploziile barajelor antiaeriene, pămîntul era de acum saturat de morminte. Iar numărul captivilor sporea de la zi la zi.

Între timp, prizonierii de la Timiș au rămas la Timiș. Cei de la București, mereu mai numeroși, aveau la dispoziție două lagăre : nr. 13, de la școala normală de băieți Sf. Ecaterina, și sublagărul de la regimentul 6 Mihai Viteazul. Cînd sublagărul a fost bombardat de britanici, prizonierii din cuprinderea lui au fost transferați în incinta spitalului militar Regina Elisabeta. Numai în București se aflau aproape o mie de prizonieri aliați. Chiar și lagărul de la Timiș sporise cu doi prizonieri... civili. Era vorba despre Jerome Caminada, reporter al ziarului Times, și de inginerul agronom Johnson, tot cetățean britanic, evadați dintr-un lagăr maghiar și ajunși după peripeții mari pe teritoriul Transilvaniei rămas sub jurisdicție românească. Reporterul era bănuit că ar fi fost manipulat de serviciile secrete horthyste și, în consecință, era supravegheat cu o deosebită luare aminte.

Dar timpul, cel puțin în acel august incandescent, nu lucra în favoarea dușmanilor României și cursul istoriei își urma neabătut drumul, spre un deznodămînt îndelung așteptat : în seara de 23 august 1944, România a rupt alianța cu Germania nazistă. A doua zi, s-au dezlănțuit și bombardamentele germane asupra Bucureștilor. Abia de acum înainte soarta prizonierilor americani și britanici din Capitală a devenit nesigură. Obstinația aviatorilor germani de a lovi spitalul militar Regina Elisabeta nu viza decît lichidarea foștilor prizonieri. Pentru că era vorba de acum despre foști prizonieri.

La 25 august 1944, prin adresa nr. 20510, noul ministru al apărării naționale, generalul de corp de armată Mihail Racoviță, raporta primului ministru al țării : „Astăzi..., comandantul lagărului de prizonieri anglo-americani mi-a prezentat doi ofițeri superiori,... care mi-au cerut în numele prizonierilor să fie scoși din București, unde sînt supuși bombardamentelor neîncetate ale aviației germane". **De data aceasta, foștii captivi de la școala normală Sf. Ecaterina și spitalul militar Regina Elisabeta, în total 896 oameni, au fost îndepărtați din perimetrul marelui oraș cuprins de insurecție, fiind instalați în cazarma Regimentului 4 vînători auto, la 3 km sud de Ghencea, pe șoseaua București-Alexandria.**

Dar adresa amintită a generalului Mihail Racoviță era mult mai cuprinzătoare. Locotenent-colonelul William Gardner Snaith și maiorul Chester R. Haas, în numele camarazilor lor, nu au exprimat doar o singur dorință. Ei au mai cerut

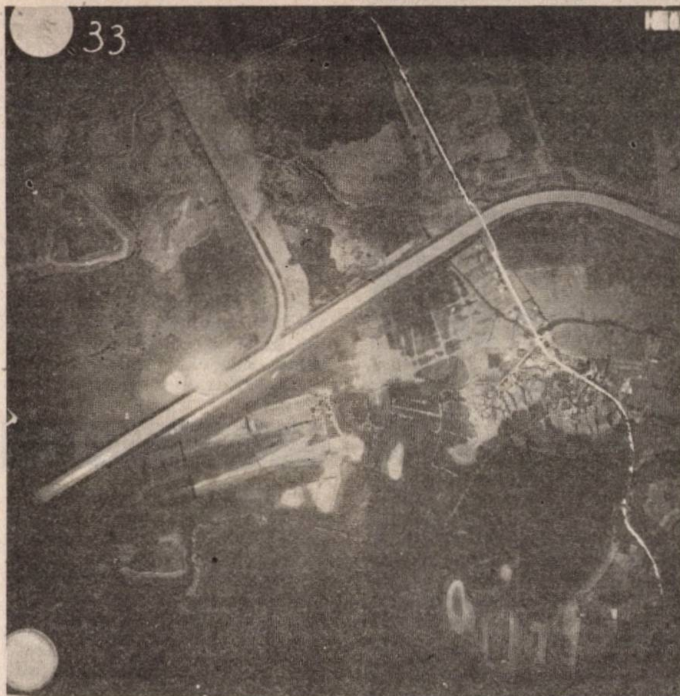


După bombardarea Uzinelor „Malaxa" (3 iulie 1944)

să fie înarmaţi şi organizaţi într-o unitate militară distinctă, sub comanda unor ofiţeri români, pentru a lupta alături de armata română împotriva germanilor care asaltau Capitala. De asemenea, ei au cerut ca un ofiţer aviator american, însoţit de un ofiţer român sau de o persoană politică destinată de autorităţile româneşti să plece imediat cu un avion în Italia, pentru a aduce la cunoştinţa comandamentului aliat situaţia nou creată în România.

Ambele propuneri au fost primite de ministrul Mihail Racoviţă cu toată recunoştinţa firească într-o asemenea împrejurare, cînd inamicul de pînă ieri se dorea camaradul nostru de arme. Însă cel puţin nerăbdarea de a lupta alături de noi nu le putea fi domolită imediat şi oricum americanilor şi britanicilor din Bucureşti. Toţi erau zburători. Nici unul dintre ei nu poseda o instrucţie temeinică de infanterie şi în confruntarea cu germanii, mult mai experimentaţi şi rodaţi în lupte, ar fi devenit victime sigure. Avînd în vedere acest aspect de neignorat al lucrurilor, Mihail Racoviţă a propus înarmarea imediată a americanilor şi britanicilor. Însă intrarea lor în foc nu trebuia să se producă decît după o perioadă de 10—15 zile de instrucţie de infanterie, executată sub comanda unor ofiţeri români, versaţi în limba engleză.

Astfel, organizarea militară şi înarmarea foştilor prizonieri aliaţi a început imediat. Ordinul în speţă al Marelui Stat Major a parvenit secţiei a 4-a dotare la 29 august 1944. Foştilor captivi, organizaţi într-un batalion cu patru companii, li s-au distribuit 600 carabine de infanterie şi 100 pistoale, toate armele fiind prevăzute cu cîte o unitate de foc. De asemenea, batalionului format i s-au repartizat două autocamioane şi două motociclete cu ataş. De întreaga operaţiune s-a ocupat personal şeful secţiei a 7-a a Marelui Stat Major, legături cu armatele aliate. Însă ofiţerii români destinaţi să-i instruiască pe americani şi britanici, la primul contact cu ei, nu au fost prea încîntaţi de situaţia trupei. Conform primelor lor constatări, aviatorii americani şi britanici „nu au fost luaţi în mînă de comandanţii lor, ceea ce a dăunat stării lor disciplinare". Într-adevăr, de vreme ce nu mai erau în nici un fel



păziţi, foştii prizonieri se răspîndiseră prin tot Bucureştiul, plonjînd în alcool sau însoţindu-se cu prima femeie care nu le refuza graţiile. Şi nu le putea nimeni reproşa bucuria firească a eliberării din captivitate. De fapt, românii nici nu mai aveau nevoie de prestaţia lor militară.

La 29 august 1944, Capitala era despresurată de trupe germane. Pe de altă parte, comandamentele aliate din sudul Italiei au hotărît că vacanţa aviatorilor americani şi englezi de la Bucureşti şi de pe Valea Prahovei putea lua sfîrşit. La 1 septembrie 1944, majoritatea foştilor prizonieri din Capitală au decolat de la Băneasa spre Foggia, îmbarcaţi în mai multe avioane Liberator. A doua zi, 2 septembrie 1944, au mai decolat încă 50 foşti prizonieri, adică cei ce se risipiseră prin Capitală şi n-au răspuns prezent la primul apel. În sfîrşit, la 3 septembrie 1944, la ora 12,05, au mai aterizat pe aerodromul Popeşti-Leordeni încă patru avioane Liberator, care au decolat în aceeaşi zi spre sudul Italiei. La bordul lor se aflau foştii prizonieri din lagărul de la Timişul de Jos, transferat în zilele insurecţiei la Pietroşiţa. Şi nu încape nici o îndoială asupra faptului că românii — care mai tîrziu şi-au aşteptat ani în şir prizonierii pierduţi pe toate fronturile Europei, parte din ei pentru totdeauna — au admirat promptitudinea cu care două mari naţiuni şi-au recuperat ostaşii fără noroc.

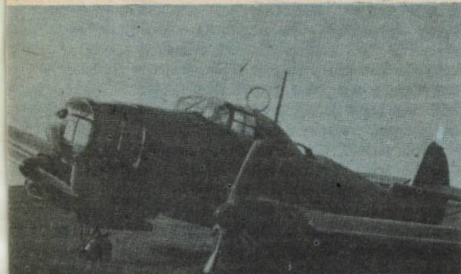
Ultimele bombe aliate au lovit teritoriul românesc, în perimetrul pădurii Băneasa, la 26 august 1944. Însă erau destinate germanilor. Dar amintirea calvarului indurat pînă ieri nu voia să se stingă cu una, cu două. La 27 august 1944, a fost pescuit din apele Oltului cadavrul sublocotenentului american Marshall E. McCallum. A fost înmormîntat cu onoruri ostăşeşti în cimitirul satului Cîmpu Mare. Era ultima victimă a unei încleştări despre care îndrăznim să afirmăm că a fost inutilă. Din motive ce se vor dezvălui imediat. Însă nu înainte de a întocmi şi un scurt bilanţ al distrugerilor provocate de bombardamentele americane şi britanice asupra teritoriului românesc, trecînd peste cele de la 12 iunie 1942 şi 1 august 1943. Numai în mediu urban, între 4 aprilie şi 18 august 1944, 10 122 clădiri particulare au fost distruse, 8 009 grav avariate şi 7 111 uşor avariate. În aceeaşi perioadă, 152 instituţii de stat şi întreprinderi industriale şi comerciale au fost total distruse, 360 au fost grav avariate şi 177 au fost uşor avariate. Din punct de vedere valoric, pierderile instituţiilor şi întreprinderilor din 20 departamente şi regii autonome româneşti s-au ridicat la cifra astronomică de 186 076 839 791 lei, cifră care nu





Intoarcerea din misiune a unei formațiuni de avioane ● În raidul din 2 iunie 1944 a fost avariat Parcul de rezervoare petrolifere din Giurgiu ● Avion de cercetare radio în zbor ● Un aparat doborît pe una din cîmpiile din jurul Bucureștilor





cuprinde și valoarea imobilelor particulare distruse și avariate în orașe și sate. Numai căile ferate române au înregistrat distrugeri în valoare de 122 384 976 884 lei. În total, în bombardamentele aliate din 1943 și 1944 au pierit și au fost răniți 15 140 oameni. Dintre civili, 6 716 au murit și 6 979 au fost răniți. Numai 728 militari au fost uciși și 717 răniți. Cu alte cuvinte, în totalul celor uciși și răniți de bombele aliate procentul militarilor a reprezentat mai puțin decît o zecime.

PRIMUL EPILOG

În amintirile din prizonieratul românesc înregistrate de locotenent-colonelul James Beane pe bandă magnetică și încredințate Universității Stanford este relatată o scenă demnă de tot interesul. Cînd ultimii foști captivi americani și britanici se pregăteau să decoleze de pe aeroportul Popești-Leordeni spre sudul Italiei, de avioanele lor s-a apropiat un ofițer român însoțit de doi ostași care purtau fiecare cîte un geamantan destul de voluminos. Geamantanele au fost predate aviatorilor fără nici o ceremonie. Cînd le-au deschis, foștii prizonieri au descoperit în ele echivalentul a 50 000 dolari, și în bani americani, dar și în alte valute. Erau banii găsiți asupra celor doborîți în raidurile de la 1 august 1943 și din primăvara și vara lui 1944. Astfel, cînd narațiunea noastră se apropie de un firesc sfîrșit și cînd avem certitudinea că toate conturile cu inamicul de ieri sînt încheiate pînă la ultima centimă, cîteva întrebări nu mai pot fi escamotate.



In ce măsură au grăbit bombardamentele aliate dezangajarea României din campania din răsărit, determinînd alinierea țării la efortul militar desfășurat impotriva Germaniei ? Repetăm răspunsul oferit acestei întrebări la începutul evocării noastre : actul de la 23 August 1944, întemeiat pe voința unanimă a întregii națiuni, s-a înfăptuit numai atunci cînd au crezut de cuviință poporul român, forțele lui politice lucide și armata lui. În ce măsură au afectat bombardamentele aliate ținuta morală a românilor, mai ales a civililor ? De data aceasta, răspunsul ni-l oferă un mare



Halele din Ploiești după un bombardament al aliaților ● Statuia lui Caragiale printre ruinele liceului „Sf. Petru și Pavel"

scriitor român. Şi este într-adevăr remarcabil. „Am trecut îndată după bombardament — scria G. Călinescu la 7 mai 1944 — printr-un cartier periferic groaznic mutilat. Catastrofe de familie paradoxale, mizerie indescriptibilă. Mahalagii, oameni simpli. Curios. Mă aşteptam să aud lamente, chiote de jale, gesticulaţii indecente de disperare, caracteristice acestei clase. Lumea este însă tăcută, gravă. Bărbaţii descurcă locurile de dărîmături, femeile au aere meditative... În colţul unei străzi, stă o femeie tînără. Cîteva curţi mai îndărăt, în faţa unui mormînt mizer de lemnărie şi cărămizi, forfoteşte lume.

— Cine ştie cîţi vor fi prinşi dedesubt !, şoptesc eu pentru mine.

— Patru, spune femeia simplu.

Se apropie acum de femeie un om mai în vîrstă (negustor, meseriaş ?), cu o mină de om care raţionează, dacă nu de mic intelectual. E îmbrăcat atît de îngrijit cît îngăduie împrejurările. În mînă ţine un mic buchet de flori învelit în foiţă, destinat decedaţilor, care, nu mai este îndoială, aparţin familiei tinerei femei. Ce se va întîmpla ? Ce va spune omul cu florile, ce ţipete stridente va scoate femeia ? Omul atinge numai delicat şi cu gravitate braţul întristatei cu mîna, iar aceasta, conştientă de limbajul convenţional, leagănă puţin capul în semn de nenorocire, cu neputinţă de judecat cu mintea umană. Şi atît.

Am avut prilejul să constat că în această lume nenorocirea nu alterează raţionamentul asupra stării lucrurilor. Nimeni nu-şi modifică atitudinea fiindcă l-a atins o schijă...".

În sfîrşit, în ce măsură au afectat bombardamentele americane şi britanice potenţialul economic şi militar românesc şi moralul ostaşilor care le-au înfruntat ?

AL DOILEA EPILOG

În septembrie 1944, în afară de comisia pentru repatrierea foştilor prizonieri de război şi de o misiune aeriană, americanii au făcut să parvină în România şi o echipă de cercetări tehnico-tactice, condusă de colonelul Crown. În subordinea colonelului Crown se aflau, între alţii, locotenenţii Wallis şi Blumen-sheim, căpitanii Hovy şi Harley şi maiorul Grunder. Tuturor le revenea sarcina destul de dificilă de a dezlega un veritabil mister. În raidurile efectuate deasupra Germaniei, în ciuda faptului că escadrele întîmpinau o formidabilă concentrare de mijloace de luptă antiaeriene, volante şi terestre, americanii pierdeau în medie 3,5 la sută din numărul aparatelor angajate. În schimb, deasupra României, procentul în discuţie se ridicase sistematic la 7 la sută. Altfel spus, deasupra României, americanii pierduseră un număr dublu de aparate şi era cît se poate de normal să încerce să limpezească ceea ce reprezenta pentru ei o mare enigmă. Ce se întîmplase, de fapt, deasupra României şi, mai ales, deasupra Ploieştilor şi Bucureştilor?

Pe lîngă echipa americană de cercetări tehnico-tactice, secţia a II-a a Marelui Stat Major l-a ataşat pe căpitanul Arthur Holban, bun cunoscător de limbă engleză. De asemenea, generalul Pîrvulescu şi colonelul Rudeanu, comandanţii brigăzilor 3 şi, respectiv, 4 de artilerie antiaeriană, au pus la dispoziţia misiunii toate datele necesare şi i-au înlesnit toate investigaţiile. Colaborarea ofiţerilor americani şi români a decurs într-o atmosferă de exemplară camaraderie, într-un spirit de pregnantă sinceritate şi într-un ritm alert, marcat de un pragmatism explicabil. Războiul nu se încheiase. Raidurile aliate asupra Germaniei continuau şi toate datele care ar fi contribuit la reducerea pierderilor erau deosebit de preţioase.

În consecinţă, au fost comparate obiectivele atinse de bombe cu obiectivele înscrise în ordinele de operaţii încredinţate escadrelor şi a fost studiat efectul bombardamentelor asupra rafinăriilor. S-au numărat bombele explodate şi bombele neexplodate. Au fost comparate amplasamentele bateriilor de artilerie antiaeriană cu amplasamentele prezumate după fotografiile rezultate din recunoaşteri. S-a evaluat eficacitatea metodelor de prealarmare şi alarmare, precum şi a metodelor de transmitere a ordinelor de tragere la baterii. S-au efectuat trageri demonstrative, simulîndu-se condiţii reale de luptă. Într-o bună măsură, rezultatele tuturor acestor investigaţii amănunţite au reprezentat o surpriză de proporţii pentru americani.

Curba descreşterii producţiei de petrol şi derivate din petrol, în schelele şi rafinăriile afectate de bombardamente, era mult mai mică decît îşi închipuiau aliaţii. Cauzele multiple ale acestei situaţii erau uneori de-a dreptul paradoxale. Recunoaşterile aeriene nu furnizau date concludente comandamentelor americane şi britanice, fotografiile rezultate din ele fiind defectuos



Aviatori americani, foşti prizonieri, în momentul îmbarcării într-un avion, la cîteva zile după 23 August 1944

Almanah «Luceafărul» — coala 13



O fascinantă vedere aeriană a unei porţiuni din Dunăre. Fotografia care a fost în posesia Înaltului comandament al armatei germane mai poartă pe spate ştampila roşie cu litere gotice: „Geheime Kommandosache".

interpretate. „Camuflaje false — menţiona raportul căpitanului Arthur Holban — erau luate drept amplasamente reale, iar bateriile reale, abil camuflate, nu figurau în planuri". În unele cazuri, 50 la sută din bombele lansate asupra obiectivelor nu explodaseră. La 18 august 1944, din cele 39 bombe căzute în incinta rafinăriilor Societăţii Româno-Americana, numai 19 au explodat. Explicaţia nu putea fi decît una singură şi a fost oferită americanilor chiar de studiul materialului neeclatat: sub imperiul emoţiei provocate de traversarea barajelor antiaeriene extraordinar de puternice, armurierii de la bordul avioanelor uitau pur şi simplu să elibereze dispozitivele de siguranţă ale bombelor. Şi bombardamentele se transformau într-o aruncare de bolovani.

Nu mai puţin surprinzătoare au fost şi concluziile deduse de ofiţerii americani din colocviile prelungite cu artileriştii români. În primul rînd, cercetările au avut în vedere eficacitatea aparatelor germane de detectare de la distanţă Wurtzburg şi Nürnberg, ca şi a dispozitivului adiacent Wurtzlaus. Deşi escadrele americane şi engleze se apropiau de obiectiv lansînd valuri masive de foiţe de staniol menite să deruteze detecţia, trucul nu era deosebit de eficient. În perdelele de foiţe de staniol se iveau mereu goluri mari şi tocmai prin aceste goluri era detectată distanţa de la obiectiv la bombardiere. Pe de altă parte, perdelele de foiţe de staniol nu izbuteau să mascheze aparatele din vîrful formaţiilor. Vizînd aceste avioane, artileriştii români obţineau fără nici o dificultate şi viteza şi altitudinea valurilor de bombardiere din spatele lor. Pornind de la aceste constatări, într-un timp record, americanii au izbutit să fabrice instalaţii capabile să asigure o răspîndire egală a pachetelor de staniol în văzduh. De asemenea, din septembrie 1944 aparatele din vîrful escadrelor aliate au primit ordinul de a zbura la înălţimi diferite în raport cu formaţiile din spatele lor.

Apoi, artileriştii români au întors pe dos raţionamentul şi au mărturisit cu modestie că cele mai bune rezultate, de fapt, le-au obţinut prin trageri directe. Instinctul lor, de fii ai unui popor de agricultori şi păstori, de pescari şi vînători, funcţiona mai acut cînd ţinta putea fi văzută. Aparatele de detecţie le consideraseră totdeauna simple jucării. Din acest punct de vedere, demonstraţiile practice ale artileriştilor români au dezvăluit destule ofiţerilor din subordinea colonelului Crown. Datorită faptului că bombardierele americane obişnuiau să se apropie de obiectiv mereu din aceeaşi direcţie, bateriile de artilerie antiaeriană de la sol şi-au schimbat în mod corespunzător amplasamentele şi au sfîrşit prin a obţine, treptat, unghiuri de tragere tot mai favorabile şi concentrări ale puterii de foc tot mai eficiente. Nu era lipsită de interes şi o altă constatare: cu tunurile de 88 mm, artileriştii români puteau să susţină o cadenţă a focului de o lovitură la fiecare cinci secunde. În timp ce recordul oficial al artileriei antiaeriene americane, pentru tunurile aproximativ echivalente de 90 mm, era de o lovitură la fiecare şase secunde şi jumătate. Diferenţa nu era mare, era decisivă. „În mod deosebit — menţiona în final raportul amintit al căpitanului Arthur Holban —, comisia americană a admirat pregătirea şi disciplina ofiţerilor şi tunarilor români, cu totul excepţionale sub foc".

ULTIMUL EPILOG

La 2 aprilie 1944, de la Bucureşti la Cairo, pornea un mesaj neobişnuit între inamici: „Noi sîntem prietenii dv., nu duşmanii dv.". Cu toate acestea, la 4 aprilie 1944, aviaţia americană şi britanică a dezlănţuit împotriva României un val de atacuri aeriene terifiante. Românii le-au îndurat cu un stoicism remarcabil. În ciuda doliului şi durerii din atîtea şi atîtea familii româneşti, poporul şi armata ţării au ştiut să se poarte demn cu prizonierii aliaţi. Aviatorii şi artileriştii români pieriţi în acest conflict au înscris în paginile istoriei adevărate, care nu se sinchiseşte de conjuncturi, de oportunităţi şi de alte mofturi, un avertisment valabil şi astăzi, şi mîine: oricine încalcă teritoriul sau spaţiul aerian al ţării va face cunoştinţă cu voinţa nestrămutată a românilor de a trăi liberi.

•

Autorul mulţumeşte tovarăşilor Antonie Marinescu, Eftimie Ardeleanu şi Adrian Pandea, de la Arhivele M.Ap.N., M.St.M., pentru excepţionala bunăvoinţă cu care i-au facilitat cercetările. De asemenea, autorul mulţumeşte istoricului Florin Constantiniu pentru amabilitatea de a-i fi oferit retranscrierea fragmentelor din amintirile fostului prizonier James Beane, înregistrate pe o bandă magnetică păstrată la **Hoover Institution on War, Revolution and Peace**, de pe lîngă Universitatea Stanford din S.U.A.


MAPA
MOND

EVGHENII EVTUŞENKO

VERSIUNEA ROMÂNEASCĂ DE GRIGORE HAGIU



Cu demnitate...

Cu demnitate, da, cu demnitate
să facem faţă-acestui timp,
cînd epoca transpare liniştită
şi cînd se tulbură pînă-n adînc.

Cu demnitate, da, cu demnitate,
cei ce ne-acordă privilegii
să nu ne-ndoape gurile cu fîn,
împiedicaţi la marginile ieslei.

Să nu-ţi pierzi sufletul nicicînd de frică,
dar pregăteşte-te să pierzi mereu
tot ceea ce să pierzi îţi este frică
şi neîndurător de greu.

Din bune de se schimbă toate-n rele,
cum nici nu aşteptai năpasta,
în sinea ta, de nesmintit, îţi spune :
„Sortit ne-a fost să trecem şi prin asta".

Liră

Pe liră bată ploi
Şi fulgere să cadă,
Tu nu capitula,
Steag alb — tăcere — tacă.

La dracu! Steagul alb
Zvîrliţi-l, zdrenţuiţi-l
Cînd lîngă rîu se-aud
Şoptind îndrăgostiţii.

Formă şi conţinut

Forma este însuşi conţinutul.
Flacăra-i chiar focul înălţat.
În frumoasa calului nălucă
Regăsim oricare nechezat.

Fulgerele negre-s conţinutul
Norului zburînd atom cu-atom.
Cîte conţinuturi zac închise
Într-o lacrimă plîngînd de om.

Iubiţi-mă

Iubiţi-mă. Dar nu total. E deajuns.
Iubiţi-mă. De la distanţă. Pe ascuns.

Iubiţi-mă. Şi fremătînd neîncetat.
De parcă-o pasăre în casă v-a intrat.

Iubiţi-mă. De sînt curat. De sînt slinos.
Iubiţi-mă. Chiar dacă sînt contagios.

Iubiţi-mă. Bătrîn si veşted de mă port.
Iubiţi-mă. Întotdeauna. Chiar şi mort.

Iubiţi-mă. Şi daţi-mi mîinile arzînd.
Cîndva o să ne întîlnim pe-acest pămînt.

Voi mă iubiţi? Vi-e zdravăn cugetul?
Normal?
Nu mă iubiţi! Nu dintr-o dată. Nu total.

Uitaţi-mă

Uitaţi-mă,
uitarea de-i în stare, peste toate,
mai fericiţi o clipă să vă facă,
uitaţi-mă,
cum aţi uita răsufletul taigalei,
sau răsuflarea voastră,
de se poate.
Uitaţi-mă,
cum ne uităm pe sine,
noi înşine să devenim,
făpturi depline.
Uitaţi-mă,
cum aţi uita,
cutreierîndu-vă fiinţa,
o flacără strălucitoare
de frig şi de răcoare.
Uitaţi-mă, cum aţi uitat un tren iluminat,
fugind uruitor de-a lungul unui codru
întunecos,
necunoscut
şi-acum memoriile noastre nu îl mai aud,
de parcă s-a pierdut,
pierdut.
Uitaţi-mă!
Curaj!
Am fost sau nu?
Prea important nu-i nici un ins.
voi numai să priviţi aent,
cu ochi curaţi şi tineri,
neştiutori ce-nseamnă să te vinzi.
Dar nu uitaţi —
acesta-i dreptul celor ce vom fi uitaţi —
tot astfel cum e dreptul celor morţi
să fie vii visaţi.

Să nu dispari...

Să nu dispari... Din mine dispărînd
Din tine însăţi veşnic vei dispare,
Pe tine însăţi te vei înşela
Cu-nşelăciunea laşă cea mai mare.

Să nu dispari... Uşor e să dispari.
Dar imposibilă-i reînvierea.
Adîncă-i moartea. Prea-n adînc. Nu poţi
Nici o secundă să-i trăieşti tăcerea.

Să nu dispari... În dragoste nu sînt
Mai multe umbre. Două doar. Curată
Ne fie-nfăţişarea dublă-n timp,
Chemaţi cîndva la marea judecată.

Să nu dispari... Sîntem răscumpăraţi.
Nu vom cunoaşte nici o ispăşire.
Ne vor ierta şi-acei ce i-am rănit
În trecere şi numai din iubire.

Să nu dispari. Poţi să dispari total?
Reîntîlniri? Eterne duplicate?
Să ţină totul doar o scurtă clipă?
Trăi-vom prin copiii noştri? Poate.

Să nu dispari. Dă-mi palma ta. În ea
Stau scris cu numele-mi. Nu ne desparte
Nimic. Pe totdeauna. Dragostea.
Ea. Ultima. Înspăimîntînd cu moarte.

Fără titlu

La dracu! Sînt un bun meseriaş.
O foarte strălucită poezie,
Îngrămădindu-le-n stiloul meu,
Cu lacrimile altora pot scrie.

Poetul s-ar simţi dezonorat
Să rentabilizeze spovedanii,
Dureri străine-n piaţă oferind
În schimbul unei vane admiraţii.

Din sîngele apropiat şi cald
Poetul vlaga-şi trage şi menţine.
Eu mă urăsc pentru puterea mea,
Hrănind cu alţii vorbele din mine.

Tu, glorie a mea, cum ai crescut?
Pe care os şi lacrime amare?
Eu altă artă blestemam, blestem.
Pe-aceea doar din rime sunătoare.

De neiertat îmi pare. N-o iertaţi.
Culoarea sîngelui, liliachie...
Veninul, necesarul, din cuvînt,
Născînd poetul. Singurul ce-l ştie.

GABRIEL GARCÍA

ÎN ROMÂNEȘTE DE DARIE NOVĂCEANU



Alvaro Mutis, Gabriel Garciá Márquez și Darie Novăceanu

Într-una din zilele acestea



iua de luni se anunța caldă și fără ploaie. Don Aurelio Escovar, dentist fără titlu și foarte matinal, își deschisese cabinetul la șase. Scosese din vitrină o dantură falsă montată încă pe forma de gips și pusese pe masă un pumn de instrumente pe care le-a ordonat de la mic la mare, ca într-o expoziție. Purta o cămașă în dungi, fără guler, închisă la gît cu un buton aurit și pantaloni cu bretele elastice. Era țeapăn, uscățiv, cu o privire care rareori corespundea situațiilor, precum privirea orbilor.

Cînd totul fusese bine ordonat, a împins freza către scaunul cu arcuri, s-a așezat și a început să șlefuiască dantura falsă. Părea că nu se gîndește la ceea ce face, dar muncea cu sirg, pedalînd freza chiar și atunci cînd nu se servea de ea.

După opt a făcut o pauză pentru a privi cerul prin fereastră și a văzut doi hultani gînditori care stăteau la soare pe coama casei vecine. S-a reîntors la lucru gîndindu-se că înainte de amiază o să plouă. Vocea stridentă a copilului său de unsprezece ani i-a întrerupt gîndurile.

— Papá.

— Ce este ?

— Primarul vrea să știe dacă-i poți scoate o măsea.

— Spune-i că nu-s aici.

Șlefuia în continuare un dinte de aur. L-a îndepărtat la lungimea brațului și l-a cercetat cu ochii întredeschiși. Din sălița de așteptare copilul i-a vorbit din nou.

— Zice că ești pentru că te aude.

Dentistul a continuat să examineze dintele. Abia cînd l-a așezat pe masă, gata terminat, a spus :

— Cu atît mai bine.

S-a reînfors iarăși la freză. Dintr-o cutie de carton în care își păstra comenzile pe care le avea de făcut a scos o punte cu mai mulți dinți de aur și a reînceput șlefuirea.

— Papá.

— Ce mai e ?

Nu-și schimbase deloc expresia.

— Zice că dacă nu-i scoți măseaua îți trage-un glonț.

Fără a se grăbi, cu o mișcare extrem de potolită, a oprit pedala frezei, a retras scaunul, trăgînd afară sertarul dejos. Pistolul era acolo.

— Foarte bine. Spune-i să vină și să mi-l tragă.

A răsucit scaunul pînă a rămas cu fața la ușă și cu mîna sprijinită pe marginea sertarului. Primarul apăruse în prag. Își bărbierise obrazul stîng, dar pe celălalt, umflat și dureros, avea o barbă de cinci zile. Dentistul a văzut în ochii lui împăienjeniți multe nopți de dispe-